MPol. O.
4674.
3

MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTÉRIUM FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ
RENDŐRSÉGI SZAKTANFOLYAMOK KIADMÁNYAI
3. SZÁM

A NYOMOZÁS SEGÉDESZKÖZEI

I. KÖTET

SZEMÉLYLEÍRÁS, FÉNYKÉPEZÉS, UJJNYOMATRENDSZER, BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁS, FIGYELŐLAPOK, BEJELENTÉSI HIVATAL

ÍRTA:
DR. GÁBOR BÉLA
ÁLLAMRENDŐRSÉGI KERÜLETI KAPITÁNY

*

BUDAPEST
"PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1916

ÁRA 3 KORONA

888410

A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTÉRIUM FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ
RENDŐRSÉGI SZAKTANFOLYAMOK KIADMÁNYAI
3. SZÁM

A NYOMOZÁS SEGÉDESZKÖZEI

I. KÖTET

SZEMÉLYLEÍRÁS, FÉNYKÉPEZÉS, UJJNYOMATRENDSZER, BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁS, FIGYELŐLAPOK, BEJELENTÉSI HIVATAL

IRTA:
DR. GÁBOR BÉLA
ÁLLAMRENDŐRSÉGI KERÜLETI KAPITÁNY

*

BUDAPEST
"PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1916

MTA KIK
0 00007 35753 4

MAĞU AKADEMİA
KONYA

TARTALOMJEGYZÉK.

Oldal

Bevezetés ... 1

A nyomozás segédeszközei a bűntettes személyazonosságának megállapítására ... 3

I. A személyleírás ... 10

A) Személyleírás a Bertillon-féle rendszer szerint ... 15

B) Személyleírás a magyar személyleírási rovatlapon ... 41

C) A személyleírás felhasználása ... 53

II. A bűntettes fényképezése ... 57

III. Az ujjnyomatrendszer ... 68

A) Az ujjlenyomatok fajtái ... 86

B) Az ujjlenyomatok alkotórészei ... 95

C) Az ujjlenyomatok osztályozása ... 100

D) Az ujjlenyomatok nyilvántartása ... 107

IV. A nyilvántartás. Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal ... 112

V. Figyelőlapok. Körözö hírlapok ... 128

VI. Bejelentési hivatal ... 134

BEVEZETÉS.

Az elmult idők bűnügyi nyomozásairól olvasva és összehasonlítva azt a mai eljárásainkkal, minden irányban csak a magas tökéletesedés konstatálható. E tökéletesedés részben kényszerkörülmények között jött létre. Így a gonosztevők világában észlelhető fokozódó furfang, fokozódó leleményességre késztette az üldözést. E leleményesség vezette rá a nyomozást arra, hogy a furfangosságukban a technika vívmányait is felhasználó gonosztevőkkel szemben hasonlóképen segítségül vegye mindazon tudományos eljárások eredményeit, melyek egészben vagy részben a bűnüldözésre is alkalmasaknak mutatkoznak. Bátran lehet állítani, hogy az az előrehaladottság, mely szemben a régi időkkel a nyomozás terén mutatkozik, nagyrészt azon segédeszközök felhasználásának tulajdonítható, amelyeket különböző tudományok a nyomozásnak segítségül adtak. Bátran lehet ezt állítani, mert rendőri képességeinkben bármennyire is bizakodók legyünk, csak széjjel kell néznünk a világban és megállapíthatjuk, hogy a különböző rendőrségek működése ott a legtökéletesebb, ahol a nyomozás segédeszközeivel legjobban van ellátva és ahol ezeket a segédeszközöket legjobban tudják felhasználni.

Valamennyi segédeszközeit a nyomozásnak letárgyalni felesleges volna, mert hiszen pl. a távíró és telefonnak értékesítése a nyomozásban annyira tudatunkban van, mintha ez a tudat, ez az ismeret már velünk született volna. Vannak azonban olyan haladások, olyan eszközök, melyek az újabb

időnek eredményei. Ezek, ha köztudomásúak is, mégis használatuktól, mint minden újtól, idegenkedünk. Ha ismerjük is őket, még nem eléggé fészkelték be magukat tudatunkba és adandó alkalmakkor megfeledkezünk róluk, avagy az általuk adott segítséget lekicsinyeljük, mert még nem eléggé gyakoroltuk és még nem eléggé tanultuk megbecsülni szolgálataikat. Pedig mind ez az idegenkedés a segédeszközök felhasználásától a nyomozás tökéletességének rovására van, sőt rovására van rendőri tekintélyünknek is, mert a rendőri képesség egyik ismérve rejlik a nyomozás segédeszközeinek eredményes működtetésében.

Ezen I-ső és a következő II-ik kötetben összefoglalni és megismertetni igyekeztem mindazokat az eljárásokat, eszközöket és intézményeket, melyek eddigelé a modern nyomozás rendelkezésére állanak és amelyek ismerete, legalább bizonyos mértékig, ahol t. i. már a speciális szakértés határa kezdődik, — minden nyomozónak elengedhetetlen kelléke. A m. kir. Belügyminisztérium felügyelete alatt álló rendőrségi szaktanfolyamokon mindmegannyi részletes ismertetés tárgyát képezte és így munkám tulajdonképen rögzítése a tanfolyamokon előadottaknak.

Miként előadásaim közben szoktam tenni, ezen munkámban is, a szakszerűség érdekében, segítséget kértem. Itt veszem az alkalmat ezért a segítségért köszönetemet kifejezni egyrészt *dr. Dorning Henrik* ker. kapitánynak, ki az optikai kérdésekben adta rendelkezésemre kitűnő szaktudását, másrészt *dr. Bohdaneczky Aladár* rendőrtisztviselőnek, ki a bejelentési hivatal szervezetének szabályait állította össze ezen munkám részére.

Budapest, 1916. október hó.

Dr. Gábor Béla.

A nyomozás segédeszközei a büntettes személyazonosságának megállapítására.

Személyazonosság megállapítása alatt az egyén kilétének, vagyis annak meghatározását értjük, hogy az illetőnek mi a neve s melyek a helyes származási adatai? Fontossága azon gyakran súlyos következményekben leli magyarázatát, melyeket a minden jogállamban fennálló törvényes intézkedések a büntetett előélethez fűznek.

A személyazonosság kérdése úgy az igazságszolgáltatás, mint a közigazgatási eljárások során, de meg egyéb téren is, lépten-nyomon felmerül. A kérdés, hogy gyanúsított vagy vádlott tényleg az, akinek mondja magát, a magát büntetlennek valló nem-e rovott multú, avagy nem keresi-e valamely hatóság, minden nyomozás és minden bűnpernek megfejtendő feladatát képezi. Ép így állandóan tisztázást igénylő kérdés, a közigazgatási eljárásokban is. Kiadunk útleveleket vigyázva, hogy tényleg annak adjuk, akinek neve alatt kérik, nehogy esetleg egy szökni készülő büntettesnek, avagy más illetéktelennek adjunk segédkezet. Kiadunk engedélyeket, melyeknek elnyerése csak bizonyos egyéneknek van fenntartva, vigyázva, hogy kérvényező tényleg a maga részére kérje az engedélyt és ne legyen esetleg jó pénzért megvásárolt eszköze, egy, a feltételeknek meg nem felelő embernek. Úgy a bűnperek folyományaként, mint a közigazgatási eljárások során, midőn a szabadságfosztó büntetések végrehajtására kerül a sor, vigyázni kell, hogy a büntetést tényleg az szenvedje el, aki elítélve lett és ne olyan

valaki, aki erre pénzért vagy barátságból vállalkozott stb. Szóval alig van a bírói és közigazgatási eljárásokban olyan működési tér, ahol a személyazonosság megállapítása különös gondot ne okozna. Következménye ez a büntetett előéletű emberek azon érthető törekvésének, mellyel előéletüket akár az idevonatkozó adatok elhallgatása vagy letagadása, akár hamis név alá rejtőzés révén elleplezni igyekeznek, jól tudva, hogy míg egyrészt a büntetett előélet ügyüknek elbírálásában csak hátrányos következményekkel járhat, addig a büntetlen előélet, mint jelző, részükre bizonyos előnyöket biztosíthat.

És ez így volt mindig. Nagyon valószínű Vámbéri dr. budapesti egyetemi professzornak egy felolvasáson nyilvánított az a véleménye, hogy az ókorban, a középkorban, sőt még az újkor elején is Európaszerte divatban volt megbélyegzés célja talán nem is egyedül a megszégyenítés és társadalmi életből való kizárás volt, hanem ez a büntetett egyének személyazonosságának megállapítására is szolgált. Erre mutat legalább az a körülmény is, hogy Franciaországban a Bourbon-uralom alatt a liliomot, később a gályarabság behozatalával a G. A. L. betűket az elítéltek testének nem valamely könnyen látható részére bélyegezték, amint ez a megbélyegzés köznapi értelmében indokolt lenne, hanem a rendszerint fedett mellre, illetve vállakra.

Az államok közötti kereskedelmi és népességi forgalomnak a XVIII. század végén beálló nagymérvű növekedése, nagymérvű változást okozott a kriminalitás terén is. Miként Prinz mondja, egy új kriminális műfaj állott elő, t. i. a nemzetközi bűntettes. A könnyebb közlekedés megkönnyítette a büntettesek mozgását, úgy a bűncselekmény elkövetésének helye, mint a menekülés és a rejtőzés szempontjából. Ez a fejlődés a személyazonosság szempontjából is nagy gondot okozott a kriminalistáknak; Yverné statisztikai adatokkal igazolja, hogy a közlekedés javulása folytán a bűntetteseknek

alig egy negyedrésze került a rendőrség kezébe; ezek nagyrésze is segíteni tudott magán azzal, hogy letagadta a nevét és hamis nevet vett fel.

Általában az mondható, hogy a személyazonosság fontossága a szokásos, vagy üzletszerű bűntettesek elleni harcban emelkedett a legnagyobb súlyra. Ezeknek bevett szokása ugyanis, hogy hamis nevet használnak oly célból, hogy előéletadataik a név szerint vezetett nyilvántartásokból kikereshetők nem lévén, ők minduntalan mint először bűnbeesők szerepelhessenek a bíróság előtt és élvezhessék a büntetlen előéletre vonatkozó enyhítő paragrafusokat. A hatóságok annyira tehetetlenek voltak a szokásos bűntettesek ezen fortélyával szemben, hogy Liszt Ferenc az 1890. évi pétervári börtönügyi kongresszuson oda nyilatkozott, hogy visszaesés elleni küzdelemben semmiféle büntetési rendszer sem fog sikert adni addig, amíg a személyazonosság kérdése valamiképen tisztázható nem lesz.

Megjegyzendő, hogy ezen időben a személyazonosság megállapítására, már mindenütt használatba vették a fotografálást. De természetesen minden különösebb eredmény nélkül. És ez nem is történhetett másképen, mert miként erről a megfelelő fejezetben is szó lesz, a fotografiának a személyazonosság megállapítása terén való használhatatlansága könnyen belátható, ha figyelembe vesszük, hogy először is, minden ember arca rövid időközökben változásoknak van kitéve, másodszor, egy és ugyanazon emberről, még egy és ugyanazon időben készült felvételek is a laikusra nézve teljesen eltérők lehetnek és végül egy-egy bíróság vagy hatóság kezében rövid idő alatt annyi fotografia gyűlik össze, hogy lehetetlen volna minden letartóztatottat az összes fotografiákkal összehasonlítani. Például szolgálhat bármely nagyobb rendőrség, hol nem ritkaság, hogy idők folyamán egy-két millió fénykép is összegyűl; ha ilyen rendőrségnél a személyazonosságot fényképek alapján kellene megállapítani, akkor a naponta letar-

tóztatva lévőket, kiknek átlagos száma pl. Budapesten 10—15, naponta egy-két millió fényképpel kellene összehasonlítani hogy az esetleg hamis nevet használók leleplezhetők legyenek. Ez lehetetlenség! — De lehetetlenség azért is, mert a letartóztatottak között bizonyára lesznek olyanok, kiknek fényképe évekkel ezelőtt készült, arcuk az idő folyamán megváltozott és így a keresőnek ugyancsak jól kellene érteni a dolgát, hogy a megfelelő arcképet meglelhesse.

A bíróságok és hatóságok tehetetlensége a hamis nevet használó visszaeső bűntettesekkel szemben, szintén képtelen terveket hozott felszínre. Így például Fraser londoni rendőrfőnök, majd utána dr. Liersch német professzor, azon javaslattal állott elő, hogy minden elitéltnek testére valamely törölhetetlen vegytintával kell ráírni a nevét és az illetőségi helyét. Tehát visszatértünk volna, a Bourbon liliomok rábélyegzésének barbár sistemájára. — De nem lett volna csoda, mert, hogy milyen állapot volt e téren, hogy az osztó igazság milyen megtévesztéseknek volt kitéve, azt csak ma lehet a maga valójában elbírálni, mikor megfelelő személyazonosító eljárások birtokában módunkban áll minden hamis nevet használó bűntettest leplezni és számukról statisztikát vezetni. E statisztika szerint az egyes államok bíróságainál és rendőrségeinél évenként százakra, sőt, miként Angliában, ezrekre megy az esetek száma, melyekben a bűntettes hamis névvel próbálkozik dicstelen multját a bíróság vagy hatóság előtt elrejteni.

Az említett — korunkhoz épen nem illő — eljárások megvalósítására nem került a sor, mert az 1897-iki berlini büntetőjogi kongresszuson Bertillon Alphons, a párisi személyazonosító hivatal és rendőri nyilvántartás főnöke, bemutatta az általa összeállított „Antropometria"-nak nevezett személyazonosító eljárást, mely alkalmasnak mutatkozván a hamis név okozta visszásságok megszüntetésére, rövidesen az összes kulturállamokban bevezetést nyert.

Bertillon eljárása kettős feltevésen alapul. Első feltevése, hogy az emberi csontszervezet a 20-ik életévben eléri kifejlődésének tetőpontját, tehát ezen időtől kezdve nem változik; második pedig az, hogy teljes lehetetlenség két olyan ember létezése, kiknek bizonyos csontméretei pontosan megegyeznek, tehát a csontméretek az embert minden embertársától megtéveszthetetlenül megkülönböztethetővé teszik.

Ezen feltevésre alapított személyazonosító eljárás során minden elítéltről 11 mérést kell eszközölni. Meg kell mérni külön e célra konstruált rendkívül pontos mérő eszközök segélyével a fej szélességét és hosszát, a járomcsont szélességét, a bal lábfej, a bal kéz középujj, kisujj és bal alkar hosszát, a jobb fül hosszát, a testmagasságot, az ülő magasságot és a kartávolságot. A 11 mérés adatai egy kartonlap megfelelő rovataiba lesznek vezetve, kiegészítve a szem szivárványhártyájának színét, nagyságát, alakját és sajátos ismérveit meghatározó adatokkal, továbbá a megmért ember nevével és származási adataival. Minden elítéltről egy-egy ilyen kartonlapot kell kiállítani. Az idővel összegyűlő lapok azután bizonyos osztályokba és alosztályokba lesznek sorozva, vagyis regisztrálva. A regisztrálás szabálya szerint az összegyűlő lapok először a fejhoszszúság méretadatai szerint csoportosítandók, ezen osztályokon belül pedig alosztályok alakítandók, mely alosztályok, a fejszélesség, a középujj hossza, a bal láb hossza, a bal alkar hossza, a testmagasság, a járomcsont szélessége, a bal kisujj hossza és a szem színére vonatkozó méretadatok számsorrendjében követik egymást. Bertillon rendszere ezen méretlapoknak nevezett kartonlapok megfelelő sorrendbe helyezése révén az elítélteket oly módon tartja nyilván, hogy ha az elítélt újra bűnbeesik, a róla eszközölt 11 mérés segélyével megállapítható, illetve a méretlapgyüjteményből kikereshető, hogy előzőleg volt-e valaha már mérve, illetve volt-e valaha már elítélve, és ha igen, milyen néven. Aki tehát méretlapra és így nyilvántartásba került,

hamis nevet többé nem használhat, mert méreteinek felvétele elegendő, hogy igaz neve kiderüljön.

Meg kell jegyezni, hogy a Bertillon-eljárás a méretlapokra az elítéltnek nemcsak a felsorolt méreteit vezeti rá, hanem egy rendkívül pontos és az ismertető jelekre különös súlyt helyező személyleírást (portrait parlé = képmás) és egy az elítélt arcát élesen profil és en face helyzetben mutató fényképet is ráilleszt. A személyleírásról és ezen fajta fényképekről azonban a megfelelő fejezetben szólunk bővebben.

Bármily nagy hiányt is pótolt Bertillon rendszere, bármennyire is preciz eljárás, használatát rövid idő alatt Franciaország kivételével az összes kulturállamokban kiszorította a Henry londoni rendőr-prefet által közzétett dactyloscopia. A kiszorítást több körülmény tette lehetővé, sőt könnyűvé. Először ott volt a mindenható pénz. A Bertillon-rendszer a maga drága eszközeivel, a tisztviselők beoktatásával egy csomó milliójába került sok államnak. A dactyloscopia kultiválása ezzel szemben költséget alig igényel és csak a személyazonosító központot kell beoktatott tisztviselőkkel ellátni. A Bertillon-rendszer biztos eredménnyel csak a 20-ik életévüket betöltött elítéltekre alkalmazható, mert a csontfejlődés ekkor éri el tetőpontját és a felvett méretek csak ettől az időponttól kezdve lehetnek állandó ismertető jelei az embernek; a dactyloscopia ezzel szemben a korra való tekintet nélkül alkalmazható, stb. Ezek és hasonló indokok bírták rá Franciaország és Románia kivételével az európai államokat, hogy a Bertillon-féle rendszer művelését az utolsó években, mint személyazonosító eljárást beszüntették és a személyazonosság megállapítására az előbb említett indokokon kívül a könnyed kezelés s a kezelés biztonsága szempontjából is kiváló előnyöket nyujtó dactyloscopia használatát rendelték el és pedig annál is inkább, mert ez a rendszer nemcsak a személyazonosság megállapítása, de a bűnesetek nyomozása terén is kitűnő szolgálatot van hivatva teljesíteni.

Megakadályozva azt, hogy a visszaeső bűntettesek hamis nevet ne használhassanak, hamis névvel a bíróságokat és hatóságokat félre ne vezethessék, még koránt sincsenek kielégítve azok az érdekek, melyek a bűntettes személyazonosságának, illetve kilétének kétségtelen megállapításához a nyomozás részéről fűződnek. Így a nyomozásnak minduntalan szüksége van olyan eljárásra, amelynek segélyével a nyomozott vagy nyomozandó bűntettes hű személyleírását összeállítani és ennek alapján azt keresni és felismerni tudja. Minduntalan szüksége van a bűntetteseknek élethű fotografiájára. Minduntalan szüksége van a bűntettes előéletére vonatkozó pontos adatokat ismerni. És stb. Mindezen érdekek kielégítésére szolgáló eszközök, berendezések és eljárások épúgy a bűntettes kilétét és személyazonosságát illetik, mint akár az antropometria, avagy a dactyloscopia, mely a bűntettesek hamis név alá rejtőzését segíti megakadályozni. Mikor tehát a nyomozásunk azon segédeszközeiről szólunk, melyek a bűntettes személyazonosságának, illetve kilétének megállapítására szolgálnak, ide kell sorolnunk mindazokat az eljárásokat, berendezéseket vagy eszközöket, melyek a nyomozásnak előbb érintett érdekeit kielégíteni hivatvák. Ezek: a személyleírás, a fényképezés, a dactyloskopia és a nyilvántartás. A technika előrehaladása és a szükségtől ösztökélt emberi leleményesség ezek mindegyikét idők folyamán annyira kifejlesztette, hogy tudásuk, amily nélkülözhetetlen, époly tanulmányt igényel.

I.

A személyleírás.

A személyleirás a nyomozás eszközei között a legrégibb. A külső jellegzetességek, melyeket az ember a maga megjelenésében mutat, már a nyomozás primitiv idejében alkalmas segítségül kínálkoztak. A nyomozás mindenkor fel is használta e segítséget, habár abban a formában és azon módon, mint a régebbi személyleírások készültek, vajmi kevésre lehet becsülni ennek a segítségnek az értékét. Ne is messze, csak néhány évre tekintsünk vissza és csodálkoznunk kell azon a sok felesleges munkán, melyet a személyeírások készítésére fordítottak. Egy pillantás a kir. bíróságok és hatóságok körözvényeit publikáló ujságokba, érthetetlenné teszi a sok-sok ezer személyleírás felvételének és közzétételének célját. Haja barna, szeme szürke, arca kerek, orra, szája rendes; így szól majdnem valamennyi. Vajjon mit várhat a nyomozás ilyen személyleírástól? Elképzelhető, hogy ez alapon felismerhet vagy elfoghat egy bűntettest, mikor százezrével tolonganak egymás mellett az ilyen barna hajú, kerek arcú emberek?

Az ember külső jellegzetességei alkalmas eszközül kínálkoztak mindenkor a nyomozásnak, sajnos azonban, nem fordították rá mindig azt a figyelmet, melyet alkalmasságának kihasználása megkövetel. És ez talán nemcsak az egyes személyleírások felvevőinek hibája volt, hanem annak is, hogy a legtöbb helyen nem fordítottak gondot a

személyeírás fontosságának és azoknak a szabályoknak és szempontoknak oktatására, melyek a személyleirást felvevőt kell, hogy vezessék és minthogy rendszerint a hiányos személyleírásnak bénító hiányait nem az érezi, aki azt felveszi, szabadon érvényesülhetett a hajlamosság, csak a formát megadni, a tartalmasság munkáját megtakarítani. — Hozzájárult a személyleírás felvételére szokásos rovatlap ügyetlen összeállítása is, mely legkevésbé sem volt alkalmas arra, hogy ha már maga a személyleírást felvevő a szem előtt tartandó szabályokat nem ismeri, őt megfelelő kérdések feltétele révén vezesse, egyben a megfelelő kérdések megfelelésének kikényszerítése révén, a felületességben korlátozza.

A személyleírást az erre szolgáló rovatlapon kell és célszerű felvenni. A rovatlap kérdéseinek vezetni kell a felvevőt, folytonosan szeme elé tartva azokat a szempontokat, melyekből a leirandó embert szemlélnie és annak jellegzetességeit megjelölnie kell. Ha a jó rovatlapot megfelelő oktatás is kiegészíti, úgy megvan minden feltétel, hogy a személyleírásban a nyomozás egy igen értékes és nélkülözhetetlen segédeszközt nyerjen.

A személyleírásról, mint segédeszközről szólva, ki kell emelni, hogy nagyon sok az olyan esetek száma, amikor egy jó személyleírást felvenni lehetetlen dolog, vagy amikor egy jó személyleírás felvétele a legkörültekintőbb eljárást követeli, vagy amikor bármily jól felvettnek látszó személyleírásnak felhasználása a nyomozás részéről a legnagyobb elővigyázatot igényli, mert könnyen tévútra vezethet.

Igen egyszerű egy jó személyleírást felvenni, ha az, akiről azt felvennünk kell, előttünk áll. Az esetek nagy részében azonban a leirandó egyén nem áll rendelkezésünkre és a leíró adatokat a sérelmét előadó panaszostól, vagy pedig a tanúktól kell összeszereznünk. Az ezektől szerezhető adatok azután ismét többféle szempontból bírálhatók el aszerint, hogy módjukban állt-e a leírandó egyénnel hosszabb időt

tölteni, őt jól megfigyelni, avagy csak rövid ideig, futólag látták? Pusztán csak látták, avagy módjukban volt külsőjét és jellegzetességeit meg is figyelni? Milyen lelki, illetve idegállapotban voltak, mikor látták és milyenben vannak, amikor tőlük az adatokat kikérdezzük? Kétségen felül áll, hogy az, aki tisztában van a személyleírás szabályaival, fontosságának értékeléséről nem is szólva, az pl. a panaszostól megfelelő kérdések feltevése és emlékezetének vezetése révén sokszor olyankor is jó személyleírást fog kapni, mikor a panaszos magától képtelen volna elfogadható adatokat adni arra a kérdésre „hogy nézett ki a tettes?" De viszont a felsorolt szempontok a legnagyobb elővigyázatot követelik és pedig különösen akkor, mikor a rendelkezésre álló személyleírás alapján valakinek gyanúba vétele, nyomozása, vagy elfogatásáról van szó.

Dr. Heindl drezdai rendőrtanácsos 20.000 adatot gyüjtött egybe a leíró adatokra nézve. A gyüjtéshez kétféle kísérletet tett. Az egyiknél a leírásra kiszemelt embert bevezette egy iskolába, egy kaszárnyába és egy egyleti helyiségbe. Mindhárom helyen az ember négy-négy percig állt, úgy hogy mindenki a maga egész megjelenésében szemlélhette. Természetesen az egyes helyiségekben együttlevők közül senki sem tudta, hogy az illető embert majd le kell írnia. A második kisérletnél tömeges leírásokat szedett össze olyan távollevő emberekről, akiket a leírók jól ismertek és akikkel hosszabb időt töltöttek együtt. Így az iskolában az iskolaszolga, a kaszárnyabeli katonák által a parancsnokló kapitány, az egyleti tagok által pedig a gondnok volt leirandó. Bár mindkét kísérletnél csak a leírt egyén testmagassága, kora, haja és arcának alakjáról kellett a leíróknak adatokat adni, mégis az adatoknak nagy része alig közelítette meg a valóságot.

Dr. Gross grázi egyetemi tanár egy alkalommal egy kivégzésnél volt jelen. A hóhér, mielőtt munkájához látott

volna, szükségesnek találta, hogy keztyűt húzzon. A kivégzés után dr. Gross négy tisztviselőtől, kik hivatalosan voltak jelen a kivégzésnél, megkérdezte, hogy milyen színű volt az a keztyű, amit a hóhér kezérehúzott? Mind a négy tisztviselő közvetlenül a hóhér közelében volt, egyik se habozott, mielőtt feleletet adott, hanem egész határozottsággal felelt és mégis mind a négy mást mondott. Az egyik szerint a keztyű fekete, a másik szerint világosszürke, a harmadik szerint fehér volt, a negyedik pedig egész határozottsággal állította, hogy a hóhérnak nem is volt a kezén keztyű.

A személyleírás felhasználásánál a legnagyobb tévedéseknek lehet alapja, ha a leírandó bűntettes, mikor őt a panaszos vagy a tanú meglátta vagy megfigyelhette, maszkirozva volt. Akárhány fortélyos bűntettes külsejét a bűncselekmény idejére megváltoztatja. Meghajolva megy, parókát, álszakált vagy bajuszt illeszt fel. Ez jobban félrevezetheti a nyomozást, mint mikor külsejét a menekülés vagy elrejtőzés biztonsága érdekében változtatja meg.

Szóval, a jó személyleírás nem mindig a felvevőtől függ, mert vannak esetek, mikor a forrás, melyből a felvevő a leíró adatokat veszi, megbízhatatlan, sőt a nyomozás eredményére nézve egyenesen veszedelmes. Ez azonban cseppet sem von le azoknak a szolgálatoknak értékéből, melyeket a jó személyleírás, mint a nyomozás segédeszköze produkálhat ott, ahol a megfelelő adatok beszerezhetők és minden aggodalom nélkül felhasználhatók. A felsorolt szempontok igazolják sok esetben a személyleírás hiányait, de nem szolgálhatnak igazolására a személyleírás felvétele körüli felületességnek, mely eredményként a nyomozást egyik hasznos segédeszközétől fosztja meg.

A régi személyleírások hasznavehetetlenségével szemben a személyleírás fontosságának felismerése hozta létre a francia „beszélő képmás" (portrait parlé) néven Bertillon Alphons által összeállított és az embert a „megszólalásig híven" le-

írni hivatott személyleíró rendszert. Miként alább látni fogjuk, bár tökéletes, de egy hosszadalmas tanulmányt igénylő eljárás, mely alapjában véve kiegészítő része Bertillon által a személyazonosság megállapítására kieszelt s az előző szakaszban ismertetett antropometriának. Hosszadalmassága és hosszabb tanulmányt igénylő volta okozta, hogy bár mindenütt bevezették, mégis bizonyos idő múlva mindenütt odatörekedtek, hogy valamiképen egyszerűsítsék, könnyebben használhatóvá tegyék. E törekvés szülte az ú. n. élethű személyleírást, melynél a felvevő nagyjából Bertillon szabályait alkalmazza ugyan, de mégsem a maga aprólékos részleteiben és terjedelmességében. Az élethű személyleírásra nem lehet a Bertillon-félének jelzőjét alkalmazni, mert odáig nem megy, hogy „megszólalásig hűséges képmását" adja a leírt embernek, de viszont lelkiismeretesen felvéve teljesen megfelel a személyleírás két főkellékének, hogy alkalmas legyen a személyazonosság megállapítására és hogy másodszor, segítségével bárki képzeletében nagyjából megalkothassa a leírt ember kinézését.

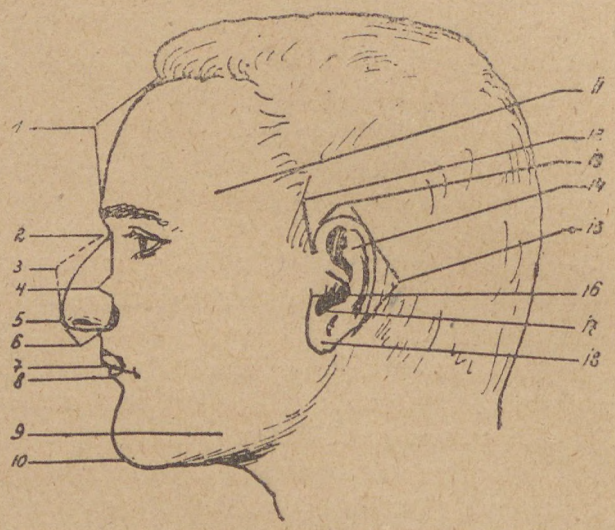
Hazánkban a Bertillon-féle személyleírás nem nyert bevezetést. Ehelyett a m. kir. Igazságügyminisztérium 1913-ban 9900. I. M. rendeletével kiadott íratminták között egy olyan új személyleírásra szolgáló rovatlapot rendelt használatba venni, mely kérdőpontjainak összeállításában nagyjából a Bertillon-féle rendszert engedi követni és így ha kitöltésénél Bertillon szabályait tartjuk szem előtt, el van érve a cél, mert személyleírásunk élethű lesz. Ez indokolja, hogy a hazánkban használni rendelt rovatlap alapján a személyleírásnak szabályait és módját keresve az alaposság és mintegy előkészítés céljából igen célszerű előbb röviden áttekinteni a Bertillon-féle rendszert, mint amely a részletes módját adja a személyleírásnak.

A) Személyleírás a Bertillon-féle rendszer szerint.

Bertillon Alfonz az ő antropometriának nevezett rendszerével kettős feladatot oldott meg. Rendszerének ugyanis két része van. Az egyik a már előbb ismertetett testmérés, mely adataival, kiegészítve ezeket a test egész felületén megfigyelt s elhelyezés és terjedelem szempontjából szintén pontosan mért különös ismertető jelekkel, lehetővé teszi a visszaeső bűntettesek személyazonosságának megállapítását, a másik a portrait parlé-nak nevezett személyleírás, mely az ember megszólalásig hű képének leírására adja meg a szabályokat. A személyleírás különösen ami termetet, mozgást és a testnek külsőleg is látható ismertető jeleit illeti, szintén az egész testről veszi leíró adatait, mégis a fősúlyt, a legmesszebb menő részletességgel, az arc alakulására és az arcon található jellegzetességekre, sajátosságokra, vagy más szóval, különös ismertető jelekre, helyezi. Ép ezért szükséges, hogy mielőtt a leírás szabályait felsorolnánk, figyeljük meg az alábbi két (1. sz.) ábrát, mely az emberi fej mindazon részeit feltünteti, melyek a leíró adatokat szolgáltatják és amely ábrák magyarázatául szolgának a Bertillon-féle személyleírás azon szabályának, hogy a leírandó egyén arcát két helyzetből kell megfigyelni, ú. m. pontosan oldalról, hogy az arcnak csak oldalról érvényesülő méretei, illetve alakulásai és az arc éle szemlélhető legyen és elölről, vagyis úgy, hogy a leírandó egyén arca a leíróval szembefordulva legyen, mely helyzetben az arc körvonalai jutnak a legélesebben kifejezésre, egyben az arc széltébeni méretei és alakulásai a legbiztosabban becsülhetők.

Az alábbiakban a személyleíró eljárást tárgyalva okvetlenül feltűnik, hogy a leírásnál a leíró adatokat, az ú. n. leíró jelzőket, felsorolva minduntalan előfordul a „közép“ és a „rendes“, szóval az a két leíró jelző, melyeket az eddigi személyleírásokban a leghasznavehetetlenebbeknék tanultunk

megismerni. Ennek magyarázatául Bertillon azt mondja, hogy sem a „közép", sem a „rendes" szó, mint leíró jelző ki nem küszöbölhető, mert nemcsak hogy ilyen alakulások tényleg

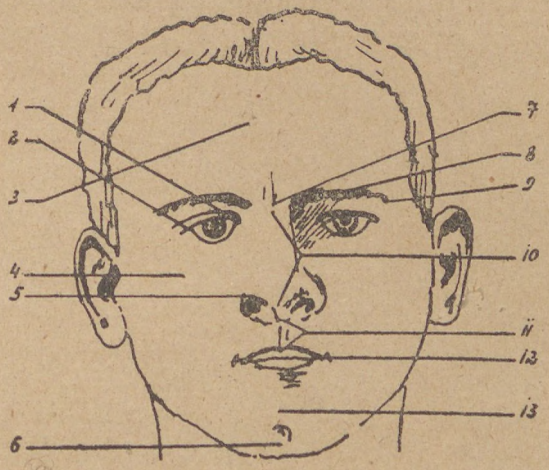
1. sz. ábra (I.). Az emberi fej részei.

I.

1. = homlokél
2. = orrtő
3. = orrél
4. = orrmagasság
5. = orrhegy
6. = orrlap
7. = szájszél
8. = ajak (alsó)
9. = állkapocs
10. = áll
11. = halánték
12. = fültő
13. = elülső fülléc
14. = antihelix
15. = hátsó fülléc
16. = tragus
17. = antitragus
18. = fülcimpa.

vannak, de az alakulások $^{9}/_{10}$-ed része ilyen, tehát ha e két jelzőt a személyleírásból kizárnánk, a leíró az észlelt alakulások $^{9}/_{10}$-ed részénél tehetetlenül állna, nem tudván az illető

alakulást megnevezni. De kár is volna a „közép“ és a „rendes“ leíró jelzőt kiküszöbölni, mert hiszen ennek a két jelzőnek csak addig nincs a személyleírás szempontjából értéke, míg egymagában áll, mihelyt azonban az illető alakulást más

1. sz. ábra (II.). Az emberi fej részei.

II.

1. = belső szemzug
2. = külső szemzug
3. = homlok
4. = pofacsont
5. = orrlyuk
6. = állcsücsök
7. = orrtő
8. = belső szemöldökvég
9. = külső szemöldökvég
10. = orrhát
11. = felső ajak magasság
12. = szájzug
13. = áll.

szempontokból vett egyéb jelzők is meghatározzák, a „közép“ és a „rendes“ jelző értéke hatványozva emelkedik.

Megjegyzendő, hogy a Bertillon-féle eljárásban a „közép“ és a „rendes“ jelzőket nem mindig írjuk bele a személyleírásba. A fősúly az egész rendszerben ugyanis a jellegzetességekre vagy sajátosságokra, tehát a „rendes“-től és a

„közép"-től eltérő alakulásokra van fektetve: ahol ilyen jelezve nincsen, ott a rendszer szabályai szerint természetesnek kell találni, hogy közép vagy rendes alakulás van jelen, tehát ezt külön is jelezni felesleges.

Mint általános szabályt még meg kell jegyezni azt is, hogy a Bertillon-féle személyleírásban kötelező a használata a „kissé" és „nagyon" jelzőknek is. Így pl. a test magasságáról szólva a leíró jelzők: nagyon alacsony, alacsony, közép, kissé magas, magas, nagyon magas. Célja e szabálynak egyrészt az alakulás hűségét minél jobban megközelíteni, másrészt a tévedések lehetőségét minél kisebb körre szorítani. Ezért mindig alkalmazandó, amikor csak lehet és pedig a felesleges írás elkerülése céljából olyképen, hogy a „kissé" alakulást a megfelelő jelző aláhúzásával jelöljük meg, a „nagyon" alakulás jelzőjét pedig zárójelbe teszszük, pl. (magas) = nagyon magas, magas = kissé magas.

2. sz. ábra. A homlok. (*a* előredűlő, *b* hátradűlő, *c* egyenes.)

Ezek előrebocsátása után az előbbi ábrákat, illetve az ezeken feltüntetett arcrészeket szem előtt tartva a Bertillon-féle személyleírás szabályait főbb vonásokban a következőkben lehet összefoglalni:

1. A homlok. A homlok négy szempontból nyerhet leírást ú. m. hajlása, magassága, szélessége és sajátosságai szempontjából.

A hajlást annak a vonalnak az iránya határozza meg, melyet az oldalról nézett fejen az orrtőtől a homlok élén át képzelt egyenes mutat. Eszerint a homlok lehet hátradűlő, egyenes és előredűlő, esetleg nagyon vagy kissé hátradűlő és nagyon vagy kissé előredűlő.

A magasságot az orrtő és a homlok felső széle (haj széle) közötti távolság határozza meg és jelezhető, mint magas, közepes és alacsony.

A szélességet a két halántéknak egymástóli távolsága adja és ez jelezhető, mint széles, közepes-széles és keskeny.

A sajátosságok mindig az alakulások sokféleségének megfelelően jelzendők. Idetartoznak a kiugró szemöldökívek, kiálló homlokdudorok, a homlokvonal hullámossága, a homlok feltűnő bemélyedése az orrtő felett.

2. A szem. A leírás szempontjából, mint a szem részeit meg kell különböztetni: 1. az irist, 2. a szaruhártyát, 3. a szemgolyót, 4. a szemhéj nyílását és 5. a két szemzugot. (Az ábrán *A.* vonal a pupillát jelzi, mely azonban leírásra nem ad alapot.)

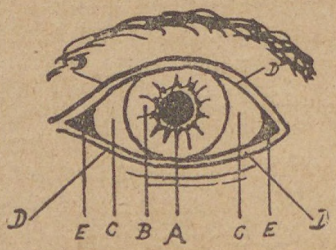
Az iris vagy szivárványhártya színétől függ a szem színe. Alapjában véve csak kétféle színe lehet ú. m. pigment nélküli és feketebarna. A pigment nélküliek közé tartoznak azok a szemek, melyekben nappali jó megvilágítás mellett semmiféle sárga színt (pigmentet) sem lehet észrevenni; ezek az azurkék, középkék és mély vagy sötétkék szemek. A pigmentes szemszínek a sárga színmennyiségének mérvéhez képest lehetnek: sárga, narancssárga, gesztenyebarna és feketebarna.

A szem szaruhártyája rendszerint fehér, mégis színét mindig jelezni kell, mikor t. i. bizonyos betegségek hatása folytán sárgás, egészen sárga vagy pirosas színt mutat, továbbá nem ritkán ugyancsak valamely betegség vagy sérülés folytán különböző foltok észlelhetők rajta. A szem-

golyó leírására szolgál annak nagysága, a szemüregbeni helyzete és az esetleges sajátosságok.

Nagyságát, miután alapjában véve alig van nagyság szempontjából a szemgolyók között különbség, tulajdonképen a szemhéjak nyílásának mérve szabja meg. Eszerint van nagy, középnagy, vagy rendes és kis szem. Helyzete szerint pedig lehet beeső, rendes állású és kidülledt.

A szemhéjak nyílását a felső és alsó szemhéj egymástóli, szemnyitás közbeni, elhajlása határozza meg. A szemhéjak, illetve széleiknek egymástóli elhajlása jelezhető vízszintes irányban és függőleges irányban mérve és eszerint lehet szélesen metszett és keskeny, nyilt, közepesen és kevéssé nyilt. A szemhéjak egymáshoz vízszintes iránybani állását tekintve megfigyelhetők azon esetek, mikor a szemhéjak széle nem vízszintes, hanem ferde irányú és pedig iránya lehet az orr felé emelkedően, vagy pedig a szemöldök külső vége felé emelkedően ferde, mint amely utóbbi jelenséget a kínai népnél, mint faji jelleget látjuk. A szemhéjak ferde állása, valamint azok az esetek, mikor a felső szemhéj egész széltében, vagy pedig csak egy kisebb részen az alsó szemhéjra ráhajlik, továbbá a szempillák sűrűsége, hosszúsága, a szemhéjak vörös széle, esetleges sérülései, petyhüdtsége és ráncossága, mint a szemhéjak sajátosságai egyaránt jelzendők.

3. sz. ábra. A szem.

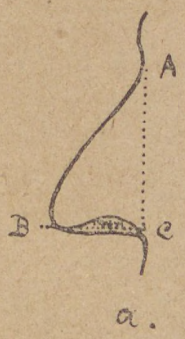
A szemzugokról mindig fel kell jegyezni azokat az eseteket, mikor egyik vagy másik, de többnyire csak a külső szemzugok, a szemhéjak ráhajlása miatt nem látszanak.

A szem leírásánál, mint általános sajátosság, mindig

jelzendők az egyik vagy másik, avagy mind a két szem vaksága, bandzsítása, a hályog, a nagyobbmérvű rövidlátás és egyéb különleges jelenségek, melyek között a nézésben és tekintetben jelentkező sajátosságok is szerepelnek.

A szem leírásánál végül mindig figyelmet kell fordítani arra, hogy a szem a leírás alatt nyugodt állapotban legyen, a leírandó egyén egyenesen álljon, fejét egyenesen tartsa és maga elé, szemével vízszintes irányban nézzen.

3. Az orr. Az orr leírásánál megkülönböztetjük az orrtőt *(A)*, az orrélt *(A, B)*, az orralapot *(B, C)*, az orrhegyet *(B)* és az orrlyukat. Ezeknek leírása kilencféle szempontból történik és pedig; *a)* az orrtő mélyedése, *b)* az orrél alakja, *c)* az orralap iránya, *d)* az orr nagysága, illetve az orralap hossza, *e)* az orr hegyének alakja, *f)* az orrlyukak alakja, *g)* az orr magassága, *h)* az orr szélessége, *i)* az orr nagysága vagy térfogata és *j)* a sajátosságok vagy jellegzetességek szempontjából.

4*a)* sz. ábra. Az orr. Az orr részei,

Az orr felső, vagyis a két szem közé eső végének a homlokcsonttal való találkozásának helye az orrtő. Az orrtőnél az orrél vagy az orr széle csak ritkán csatlakozik a homlokhoz egyenes vonalban, hanem a legtöbb esetben a találkozás helyén egy bemélyedés van. Ezen bemélyedés mérve szerint az orrtő kicsiny, közepes, erős és nagyon erős lehet.

Az orrél az a vonal, melyet az oldalról nézett fejen az orrnak az orrtőtől az orr hegyéig terjedő felső széle mutat. Ez a vonal négyféle alakot adhat az orrélnek, ú. m. az orrél lehet homorú, vagyis befelé görbülő, egyenes, domború vagyis kifelé görbülő és hullámos, mikor két görbületet képez.

Az orralap az orrnak a felső ajak és az orr hegye közötti része. Ha az ajak felső része és az orr hegye közé egy egyenest képzelünk, ennek az iránya alkalmas arra, hogy meg-

b.

4*b)* sz. ábra. Az orrél alakulásai.

c.

4*c)* sz. ábra. Az orralap iránya.

különböztessük az orralap irányát, mint felfelé menőt (pisze) egyenest és lefelé nyúlót.

Az orralap hossza az orr nagyságát, jobban mondva az orr előreállásának mértékét szabja meg és lehet hosszú, közép és rövid.

Az orrhegy, alakulása szerint, hegyes, közömbös, vastag, lapos és ha középen egy kis bemélyedés, vagy bevágás húzódik rajta keresztül, kettős; mindannyi ismét lehet jobbra vagy balra hajló.

Az orrlyukakat szembenézve vizsgáljuk, a cimpák állása szerint megkülönböztetve összelapuló, tágult, visszahajló formákat és ezeknek, mint minden alakulásnál, esetleg a „kissé", vagy „nagyon" jelzőkkel fokozható alakulatait.

Az orrmagasságot az a képzeleti egyenes hossza határozza meg, melyet az orrtő és az orralapnak a felső ajakkal való találkozási pontja között vonhatunk és amely szerint az orr lehet magas, közép és alacsony. Az orrmagasság meghatározásánál, mint érdekes jelenséget kell megemlíteni, hogy a pisze orroknál, melyeknél tehát az orralap iránya felfelé menő, az orrmagasság kisebbnek látszik, mint a lenyúló orroknál, holott a valóságban az orralap iránya és az orrmagasság egymástól teljesen független.

Az orr szélességét a szemben nézett orron a cimpáknak egymástól legmesszebb eső pontjainak távolsága szerint kell leírni. Ezen távolság lehet széles, közepes és keskeny.

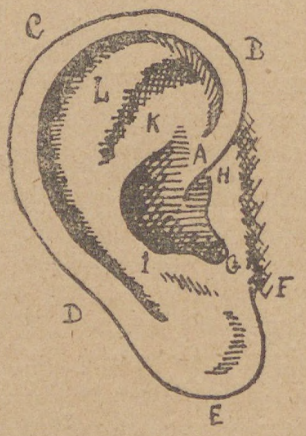
Az orr nagyságát annak térfogata szerint becsüljük, a köznapi élethez hasonlóan különbséget téve nagy, közepes és kicsiny orr között.

Az orr sajátosságai között kell felsorolni, ha az orr jobbra vagy balra elferdült, benyomott, borvirágos, pörsenéses, daganatos stb.

4. A fül. A fül az embernek egyik legjellemzőbb része. Alakja és alkatrészeinek alakulásai, úgy egymagukban véve, mint egymáshozi viszonyaikban, a sajátosságoknak oly változatait és sorozatait mutatják, hogy azon állításnak, mely szerint a fül sajátosságai teljesen egyéniek és így két embernek egyenlő alakulású füle nem lehet, kétségtelenül komoly alapja van. Innen a személyleírásnál, nemkülönben a személyleírás,

de különösen a fénykép alapján történő személyazonosításnál a fül, illetve az arról vett adatok a legfontosabb és döntő szerepet játszszák.

A mindennapi életben a fülre, annak formájára, alkatrészeire és azok alakulásaira nem szoktunk figyelmet fordítani. Épen ezért különösen indokolt előbb az adott ábra segélyével tanulmány tárgyává tenni azon alkatrészeket,melyekből a fül alkotva van és amelyek alakulásai szolgáltatják a fül leírásának adatait, itt említve meg, hogy a leírás alapjául mindig a jobb fület vesszük.

5. sz. ábra. A fül (a fül részei).
A = a fülléc töve. (A fülléc a fülnek elülső felső és hátsó keretét képező széle, mely rendszerint a fülporcnak visszahajlásában mutatkozik.)
A B = elülső fülléc.
B C = felső „
C D = hátsó „
D E F = fülcimpa.
G H = tragus.
G I = antitragus.
I K = belső antihelix.
I L = külső antihelix.
G H I K = fülkagyló.

Mindezeknek az alkotó részeknek alakulásai, kiegészítve a fül teljes alakjára és a fejhez viszonyított állására vonatkozó adataival szolgáltatják a fül leírásánál a leíró jelzőket.

A füllécnek mind a négy része, tehát a fülléc töve, az elülső, felső és hátsó fülléc egyaránt lehet nagy, közép és kicsiny. Megjegyzendő, hogy a fülléc töve akárhányszor hiányzik, illetve a fülléc az elülső részszel kezdődik; továbbá gyakori jelenség, hogy a felső vagy a hátsó, esetleg mindkét fülléc egészen lapos, vagyis a fül széle nincsen visszahajolva, vagy csak kis

mértékben, esetleg túlerősen hajlik vissza. Ilyen szempontból leírva a füllécet, megkülönböztetünk nyitott, közepesen visszahajlott és erősen visszahajlott füllécet. A fülléc leírásánál figyelmet kell fordítani ezenkívül az elülső és felső, továbbá a felső és hátsó fülléc találkozására, mert gyakran e pontokon igen jó ismertetőjelek kínálkoznak azáltal, hogy a fülléc mintegy kicsúcsosodik, avagy egy csomót, az ú. n. Darwin-csomót képezi. Figyelmet kell fordítani végül

6. sz. ábra. Példák a fül alakulására (*a* = hegyes fül, *b* = Darwin-csomós fül, *c* = szegletes fül).

a fülléc alakjára, melynek természetes alakja ívelt, de akárhányszor előfordul olyan eset is, hogy a fülléc egyenes, miáltal a fülnek egész megfelelő része szegletessé válik. E szempontból nézve a fülléc leíró jelzői közé tartozik a szegletes elülső fülléc, szegletes felső fülléc és szegletes hátsó fülléc.

A fülcimpa leírására támpontot ad a nagysága, az arccal való összefüggésének mérve és a szélének alakja. Nagysága szempontjából nagynak, közepesnek és kicsinynek jelezhetjük;

az arccal való összefüggése szerint lehet hozzánőtt, kevéssé hozzánőtt és szabadon álló; a széle szerint kerek, szegletes és csúcsos.

A tragus az arc síkjához viszonyítva lehet kiálló vagy kevésbbé kiálló. A személyleírásban csak akkor jelezzük, ha alakulása feltűnő.

Az antitragus megkülönböztetést nyer fekvése szerint; lehet erősen vagy kevésbé kiálló; továbbá felső szélének iránya vagy hajlása szerint lehet egyenes, hajlott és ferde.

Az antihelix a fülnek az a része, mely az antitragus külső végéből kiindulva kidomborodásszerűen körülveszi a fülkagyló külső szélét. Gyakran kettős, amennyiben egy a felső fülléctől lehúzódó bemélyedés által okozott kettős kidomborodásból áll. Ez utóbbi esetben külső és belső antihelixről szólhatunk. A külső, a fülléchez, tehát a fül külső része felé eső, a belső pedig az, amely közvetlen a fülkagyló mellett húzódik. Leirás szempontjából a belső antihelix kidomborodónak jelzendő, ha elölről nézzük a fület és azt látjuk hogy az antihelix jobban kiáll a fülből, mint a mögötte levő hátsó fülléc; ellenkező esetben bemélyedt. A külső antihelixet kifejlődöttsége illetve az észlelhetőség foka szerint különböztetjük meg s eszerint van kevésbbé, közepesen és erősen kifejlődött vagy hiányzó külső antihelix.

A fülkagylót két szempontból biráljuk el a leirásnál; a fülkagylónak a fejtől való elállásának mérve és a fülkagylónak az archoz viszonyított elhelyezkedése szempontjából. Az előbbi szempontból a fülkagylót fejtől elállónak vagy fejhez lapulónak jelezzük, az utóbbi szempontból pedig a fülkagyló lehet mélyen vagy magasan fekvő, esetleg mindkét esetben ferde irányú. Megjegyzendő, hogy a fülkagyló elhelyezkedése akkor szabályos, ha a fülcimpa legfelső pontja pontosan egy irányban van a külső szemzuggal: Ha ezen vonalon felül van, akkor magasan, ha alája esik, akkor mélyen fekvő a fülcimpa.

A fül leírást nyer továbbá annak általános alakja és nagysága és végül a hallás szempontjából is. A füllécnek leírása részleteiben már megadja a fül alakját. Itt tehát csak összefoglaljuk ezeket az adatokat, azt mondván, hogy van ovalis, kerek, háromszögletes és négyszögletes alakú fül. Nagysága csak feltűnő esetekben nyer jelzést, tehát ha kicsiny vagy nagy, és itt jelezzük, ha észrevehetően keskeny, széles vagy hosszú. A hallás hiányai szerint a jobb vagy bal, esetleg mindkét fül süketsége vagy nagyot hallása lehet jelen.

7. sz. ábra. A száj (*a* összeszorított, *b* rendes, *c* nyitott).

5. A száj. A száj leírásánál a szájat határoló ajkak, a száj két végpontját képező szájszögletek és a fogak szolgáltatják a leírás alapját.

Az ajkak egymáshozi állása szerint lehet a száj összeszorított, rendes és nyitott. Összeszorított, ha az ajkak egymáshozi lapulása, nyugodt állapotot feltételezve, nagyon erős, ugyannyira, hogy a szájszélek vagy egyik szájszél alig látszik. Rendes a száj, ha az ajkak normálisan simulnak egymáshoz. Nyitott szájnál az ajkak rendes körülmények között többékevésbbé távol állnak egymástól. Nyitott szájnak rendszerint

a kilátszó fogak, továbbá a lelógó alsó ajak vagy a felhajló felső ajak szokott kísérő jelensége lenni.

A két szájszöglet közötti távolság adja a száj nagyságát, mely azonban csak akkor jelzendő, ha kicsiny avagy nagy. A szájszögletek azonban igen jól értékesíthető leíró jelzőket szolgáltatnak még, ha azok állását veszszük szemügyre. A szájszögletek ugyanis lehetnek lehajlók és felhajlók, továbbá előfordulhat, hogy csak az egyik szájszöglet lehajló. A szájszögletek lehajlása esetén a felső és alsó ajak érintkezési vonala felfelé domborodó. A szájszögletek felhajlása esetén a két ajak érintkezési vonala lefelé domborodó. Jellemző, hogy a lehajló szájszögletek és ezzel az ajkak érintkezési vonalának felfelé domborodása az egész arcnak bizonyos szomorú, síró kifejezést kölcsönöz, míg a felfelé hajló szájszögletes arcnak rendszerint vidám kifejezése van.

Az ajkak érintkezési vonala szerint van balra ferdülő száj és jobbra ferdülő száj; aszerint, hogy a vonal mely irányban hajlik el.

A fogazatból a száj leírásánál főleg a metszőfogak játszanak szerepet és pedig különösen akkor, ha egyik vagy másik vagy mindkettő kilátszik, ha hiányzik avagy egyik vagy másik kiálló. Célszerű azonban jelezni a személyleírásban a többi fogakra vonatkozólag tehető észleleteket, is mint pl. a hiányt, a feltűnő fogtömeséket és hamis fogakat.

6. Az ajkak. Leírást nyernek elsősorban a felső ajaknak magassága vagyis azon távolság szerint, mely a felső szájszél és az orralap között van. Eszerint a felső ajak magas, közepes és alacsony.

Leírandó a két ajaknak egymáshozi állása, mely szerint három eset lehetséges, ú. m. előreálló felső ajak, előreálló alsó ajak és egymást fedő ajkak. Az előre állás mérvének jelzésére a „kissé, nagyon“ jelzők is használandók.

Az ajkak leírásához tartozik továbbá az egyik-másik vagy mindkét ajak vastagságának, feltűnő keskenységének és

8. sz. ábra. Az ajkak (az ajkak egymáshozi állása).

az olyan alakulásoknak jelzése, mikor egyik-másik vagy mindkettő kihajló vagy kifordult, lelógó vagy hasított (nyúlszáj).

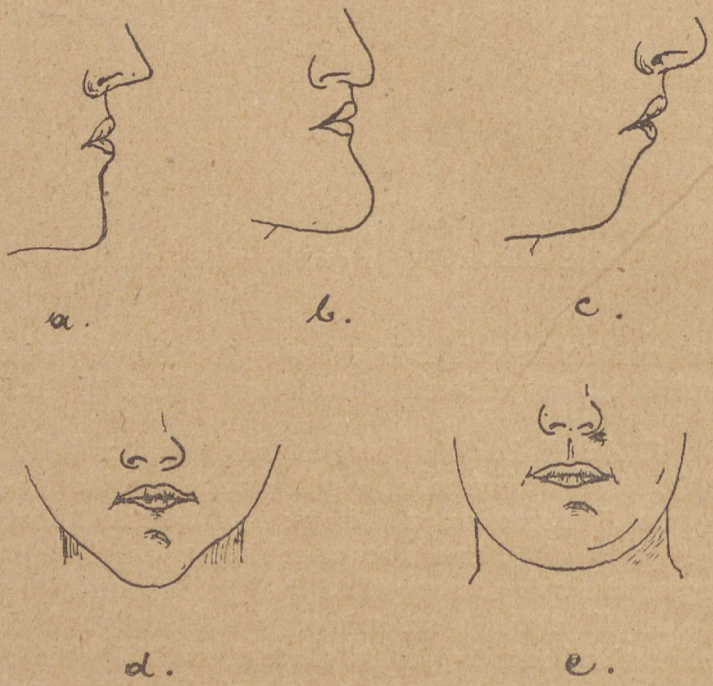
7. Az áll. Leírásának alapjául szolgál az áll magassága, alakja, fekvésének iránya, és a rajta észlelhető sajátosságok.

Az áll magassága az alsó ajak és az áll csúcsa közötti függélyes távolság. Ennek hossza szerint megkülönböztetünk magas, rendes és alacsony állat.

Az áll alakja a szélének vagy kerületének alakulása szerint lehet kerek, hegyes és szegletes, továbbá párnázottságának mérve szerint lapos és domború. Ez utóbbi szempontból az állat oldalról kell szemlélni. Ha az alsó ajak és az áll csúcsa között az áll vonala egyenes, akkor az áll lapos, ha pedig hullámos, akkor az áll párnázott vagy domború.

Oldalról nézve az állat, ha az alsó ajaktól az áll csúcsáig egy egyenest képzelünk fektetve, ennek az egyenesnek iránya szerint megkülönböztethetjük a hátrafelé dűlő, az egyenes és az előrenyúló állat.

Az áll sajátosságai közé tartozik az áll és az alsó ajak közötti barázda vagy völgyelés feltűnő mélysége, az áll csücskén vagy párnáján esetleg észlelhető gödröcske vagy barázda, továbbá a toka vagy dupla áll.

9. sz. ábra. Az áll (*a* egyenes, *b* előredűlő, *c* hátradűlő, *d* hegyes, *e* kerek).

8. Az oldalt nézett arc körvonala (kontúrja). Az arcot oldalról szemlélve, hogy körvonala élesen kifejezést nyerjen, a személyleírás részére igen értékes adatokat nyerhetünk. A szemlélt körvonal két részre osztható, ú. m. a homlok és orr együttes körvonalára, és a száj és áll együttes

körvonalára. Ilyen beosztás mellett a körvonal alakulásainak eshetőségei a következők:

Egyenes profil. Az orralap vízszintes, az orrhát egyenes, az orr és homlok közötti bemélyedés csekély, a homlok hajlása vagy iránya az orr hátával azonos, — szóval az egyenes profilnál a homlok és orrhát egy vonalba esik.

Tört profil. Orralap felfelé álló, orrhát egyenes, a homlok az orrháttal szöget képez és függőlegesen egyenes.

Párhuzamos profil. Az orrhát egyenes, az orrtő bemélyedése erős, a homlok hátradűlő és meghosszabbítottnak képzelt vonala nem esik össze, hanem párhuzamos az orrhát vonalával.

Ivelt profil. Az orrhát kifelé görbült vagyis domború, a homlok hátradűlő és szintén domború vonalat mutat.

Hullámos profil. Az orrhát befelé görbülő, a homlok pedig hátradűlő és domború vonalat mutat.

Prognát profil. A száj és áll, vagy másképen a két állkapocs erősen előreálló. (Néger fajjelleg.)

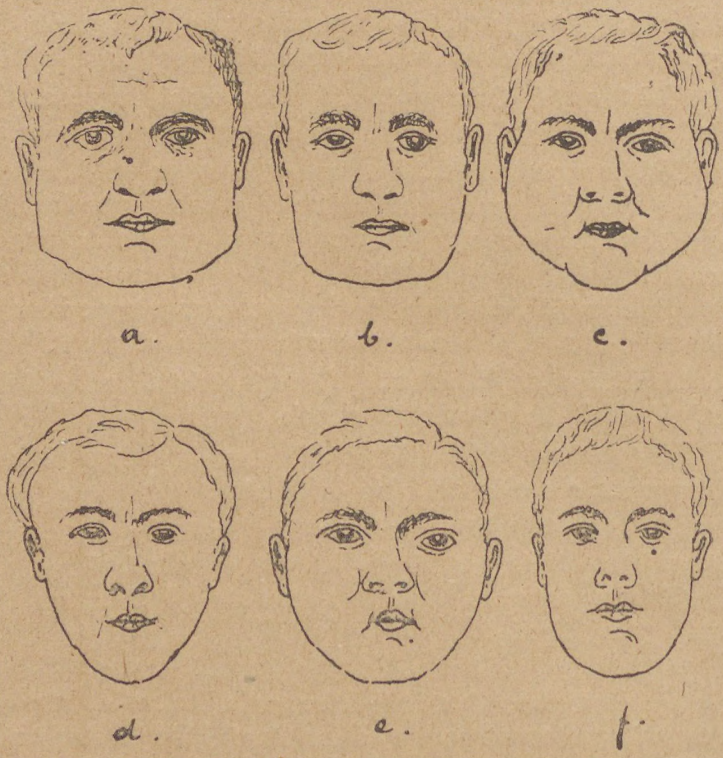
Orthognát profil. A száj és áll vonala függőleges és összeesik az orr és homlokrész függőleges irányával.

Orrprognatismus. A száj és ezzel a felső állkapocs az orral együtt előreálló.

9. A szembenézett arc körvonala. Az arc körvonalát az arccal pontosan szembe állva szemléljük. E körvonal alakját részben az arc magasságának és szélességének aránya szabja meg. Az arc magasságát szolgáltatja a homlok felső szélétől az áll csúcsáig képzelhető függőleges távolság, a szélességet pedig a halántékok, a pofacsontok és állkapcsoknak egymástóli távolsága. Ezek aránya szerint bírálva az arc körvonalát, a szembenézett arc lehet:

Négyszögletű arc. Az arc magassága és a szélessége mind a három ponton egyenlő.

Téglaalakú arc. Az arc magassága nagyobb, mint szélessége; a szélesség azonban mind a három pontnál egyenlő.

10. sz. ábra. A szembenézett arc körvonala (*a* négyszegletes, *b* téglaalakú, *c* gúlaalakú, *d* csigaalakú, *e* kerek, *f* ovális.)

Kerek arc. Minden négyszögletű arc, melyet húspárnák kigömbölyítenek, kerekké válik.

Ovális arc. Téglaalakú arc, melynek körvonalait a fedő húspárnák kikerekítik.

Gúlaalakú arc. Az arc szélessége felfelé keskenyedő; legszélesebb a távolság az állkapocs-csontok között, ennél kisebb a pofacsontok között és legkisebb a halántékok között. A magasság nem játszik szerepet, legfeljebb annyiban, hogy minél alacsonyabb az arc, annál erősebben jut kifejezésre a gúlaszerű alakulás.

Fordított gúla- vagy csigaalakú arc. Épen ellenkezője az előbbinek. Messze egymástól álló halántékcsontok, ennél keskenyebbre álló pofacsontok és még kisebb távolság az állkapcsok között az arcnak fordított gúla körvonalat ad.

Romboid alakú arc. Keskeny távolságra álló halántékok és állkapcsok, ezzel szemben nagy távolság a pofacsontok között. Az arc körvonala tehát a homlokrészen keskenyen indul, a pofacsontok felé kiszélesedik, innen az állkapcsok felé ismét összekeskenyedik. Az arc magassága a körvonalaknak ily módon való alakulását nem érinti.

Biconcav arc. A halántékok és pofacsontok, továbbá a pofacsontok és állkapcsok között az arc körvonala homorú.

A szembenézett arc körvonaláról szólva kell megemlékezni némely koponyaalakulásról is. A koponya magasságát mindig a fülcimpáktól a koponya tetejének magasságáig képzelt függőlegessel becsülve, megkülönböztetünk alacsony közepes és magas koponyát. A magas koponyát, ha hátul a haj forgója irányában kicsúcsosodik, hegyesnek, ha csak kereken megnyúlik, tojásdad alakú koponyának jelezzük.

Az arc körvonalait határozva meg, jelezzük a személyleírásban azokat az egyenetlenségeket is, melyek némely arcon az egésznek alkata szempontjából észlelhetők. Így előfordul, hogy az egész arc ferde, mert a szemek, a fülek, nincsenek egy vonalban, vagy a halántékcsontok, pofacsontok, vagy állkapcsok fejlődtek egyenetlenül. Aszerint, mely irányban befolyásolják ezek az egyenetlenségek az arc körvonalát, az arcot balfelé egyenetlennek, vagy jobbfelé egyenetlennek nevezzük. Jelezzük továbbá azt is, ha erős pofacsontok van-

nak jelen, továbbá, ha az arcot fedő hús feltűnően petyhüdt és ezért lelógó.

10. A szemöldök. A szemöldök kezdetét az orrtő felett szemöldökfejnek, a külső szemzug feletti végét pedig szemöldökvégnek szokás nevezni. Leírása többféle szempontból történik.

A szemöldökfejek távolsága szerint van közelálló, rendesen álló és távolálló szemöldök.

A szemöldök iránya szempontjából van befelé álló szemöldök, mikor a két szemöldökfej alacsonyabban fekszik, mint a két szemöldökvég; egyenesen álló, ha a szemöldökfejek és végek legalább körülbelül, egyvonalba esnek; és kifelé álló szemöldök, ha a két szemöldökfej magasabban áll, mint a szemöldökvégek.

A szemöldök magassága szempontjából, vagyis aszerint, hogy a szemöldök középső része milyen magasan van a szemgolyó felett, különbséget teszünk magas és alacsony szemöldök között.

A szemöldök alakját illetőleg megkülönböztetjük az ívelt szemöldököt, ha annak vonala domború, egyenes szemöldököt, ha vonala egyenes és hullámos szemöldököt, ha hullámszerű vonalat ír le. Az alakhoz tartozik a méreteknek jelzése is, mely szerint lehet vékony, közepes és vastag, továbbá hosszú és rövid.

A szemöldök sajátosságai közé számítjuk és mindig jelezzük a szőrzet különös ritkaságát vagy sűrűségét, a két szemöldökfej kisebb-nagyobb mértékbeni összenövését, a szemöldökök egyik vagy másikának ideges felhúzódását és összehúzódását és végül a szemöldök színét, melyre nézve megjegyzendő, hogy igen gyakran eltér a haj és az arc egyéb szőrzetének színétől úgyannyira, hogy nemcsak olyan eset fordul elő, hogy szőkehajú embernek szemöldöke fekete,

hanem olyan is, mikor a haj teljesen ősz, fehér, a szemöldök pedig fekete.

11. A haj. A haj leírásánál jelezni kell annak természetét, növésének alakját, viselésének formáját, a kopaszodást és a haj színét.

A haj természete szerint lehet síma, hullámos, göndör és gyapjas.

A haj növésének alakját a homlok felső szélénél húzódó és a fülek mellett végződő vonala mutatja. Eszerint a növés lehet kerek, mikor a haj a homlokon szinte félkört ír le és kereken húzódik le a fülhöz; szögletes, mikor a homlokot övező részből erős szögben, függőlegesen húzódik le a fülhöz.

A hajat viselni szokás visszafésülve, oldalt vagy középen választva, homlokba lógóan, oldalt a fül felett előre kefélve stb.

A kopaszodás lehet teljes, ha a homlokra, fejtetőre és nagyrészben a fej hátsó részére is kiterjed; fejtetőre kiterjedő tonsura alakú, ha a fej hátsó részén keletkezik és homlok-kopaszság, mely a homlok két oldalán hatol a fejtetőre.

A haj színét illetőleg a színek öt csoportja különböztethető meg és pedig: *a)* szőke (világos szőke, középszőke, sötétszőke), *b)* barna (világosbarna, középbarna, sötétbarna, feketebarna), *c)* fekete, *d)* vörös (vörös, vöröses szőke, vöröses barna), *e)* ősz és fehér.

12. Szakál, bajusz. Leírását illetőleg ugyanazon szabályok tartandók szem előtt, mint a haj leírásánál.

13. Az arc színe. Az arcbőrön kétféle színt kell megkülönböztetni, ú. m. a bőrszínt és az arcpírt. A bőrszín függ a bőrszövetekben elhelyezkedő pigment festanyagoknak menynyiségétől, az arcpírt pedig a bőrszövetek között keringő

vér adja. A bőrszín jelzői: sötét, vagy barna, közepes és fehér: az arcpírt jelezzük halványnak vagy pirosnak. Az arcszínt jelezve mindig feljegyzendők az esetleges bőrfoltok, ú. m. szeplő, májfolt, vérkiütések, tűzfoltok stb.

14. Az arcráncok. Három csoportba oszthatók: homlokráncok, szemráncok és szájráncok.

A homlokránc képződhet függélyesen és vízszintesen.

A szemráncok közé tartoznak a szemöldökfejek közötti függélyes vagy ferde ráncok, az orrtőn képződő vagy a szemöldökfejek közül az orrtőre húzódó ráncok és a halánték-ráncok, melyek a külső szemzugoktól indulnak ki és a halántékok felé terjednek.

A szájráncok közé számítandók az orralapi ráncok, melyek az orrcimpáktól a szájszegletek felé húzódnak, az arcráncok, melyek az előbbiek mögött, velük párhuzamosan szoktak képződni és a száj alatti ráncok, melyek a két szájszegletből lefelé húzódnak.

15. Az arc egyéb sajátosságai. Itt jelezzük az eddig még feljegyzésre nem került ismertetőjeleket, ú. m. anyajegyet, himlőhelyet, szemölcsöt, lencsét, forradást. Ezeket célszerű különben a különös ismertetőjelek között felsorolni, ezért a leírás szabályát is ott adjuk.

16. A nyak. A nyak lehet feltűnően hosszú vagy rövid, lehet vastag és vékony. Sajátosságai közé tartozik a rendesnél nagyobb mérvű ádámcsutka, a golyva és a jobb- vagy balfelé irányuló görbülés.

17. A vállak és a derék. A vállakat elbíráljuk azok szélessége és esése szempontjából. Az utóbbi szerint van vízszintes, homorú, lehajló és felhúzott váll, esetleg lehet csak az egyik váll felhúzott vagy lehajló.

A derék körfogata szerint nyer leírást. A két határt a vastag és a karcsú jelző képezi.

18. A hát. Lehet egyenes, függélyesen hajlott és vízszintes irányban hajlott, mely utóbbi jelenség rendszerint a vállak előrehajló helyzetével jár együtt.

19. A karok, kéz és lábszárak. A karok néha feltűnően hosszúak, ritkábban feltűnően rövidek.

A kéz kizárólag a rajta észlelhető különös ismertetőjelek szempontjából nyer leírást. Ezen ismertetőjelek között különös fontosságot tulajdonít Bertillon azoknak, melyek valamely foglalkozás állandó vagy hosszabb űzése révén keletkeznek a kézen s annak nemcsak állandó ismertetőjelét képezik, de következtetést engednek vonni a leírt egyén foglalkozására nézve is. Így pl. a cipésznek vagy takácsnak ujjain a használt szerszám a bőrt folytonosan feltöri; a feltörés be sem gyógyul, hanem idővel újabb és újabb törések járulván hozzá, a törés helye jellegzetes módon megkérgesedik. Hasonló ismertetőjelek keletkeznek más iparos emberek kezein is, amik különböző nyomorékságok és hiányok mellett a személyleírásnak mindig igen értékes adatait képezik.

A lábszárakra nézve feljegyzendők, ha egyik-másik vagy mindkettő befelé vagy kifelé görbülő (O-láb, X-láb), továbbá a sántaság és csonkaság.

20. Testtartás, mozgás. A testtartás címe alatt jelöljük a fej- és nyaktartást, a háttartást és a kezek rendes megszokott helyzetét. Ez utóbbit illetőleg feljegyzésre érdemes, ha valaki szokásszerűen zsebre teszi a kezét, avagy csak egy vagy két újját, keresztbe fonja karjait, továbbá minduntalan csípőre teszi vagy összekulcsolja kezét.

A mozgás címén jelezzük a járásmódot, a szokott gesz-

tusokat, a szem tekintetének sajátosságait, az arcjátékot. A járás lehet lassú, gyors, nehéz, könnyed, ringó-ugráló, kis lépésű, hosszú lépésű és sántító. A gesztusokhoz tartoznak a kezekkel akarva, nem akarva végzett mozgások. A szem tekintete lehet merev, mozgékony (lassú és gyors). Az arcjátékhoz számítandó a szokásszerű arcrángatás, a száj, orr, szem és szemöldök rángatása.

21. A hang, beszéd jelzést nyer a személyleírásban, ha valami jellegzetességgel bir. Így a hang lehet vastag vagy vékony, kappanhang, női hang férfiaknál és férfihang nőknél. A beszédnek igen jó ismertető jele az esetleges dadogás, raccsolás, selypítés és a nyelvnek beszéd közbeni akadozása. Ismertetőjele továbbá a szavaknak helytelen hangsúlyozása, ami azoknak sajátossága, kiknek más az anyanyelve, a tájszólás, a hadarás, a vontatott és az éneklő beszédmodor.

22. A ruházkodás. Leírása a felismerésnél sokszor igen hálás szerepet játszik, ezért a személyleírásnak erre is ki kell terjeszkednie. A ruha piszkossága, tisztasága, viseltessége, gyűrődöttsége, szabása, formája, szövete, a kalap alakja, színe, a gallér alakja, módot ad annak a társadalmi helyzetnek (paraszt, iparos, hivatalnokféle) hozzávetőleges jelölésére, melyhez a leírt egyén külső megjelenése révén tartozónak látszik és mindmegannyi kitűnő leíró jelző és ismertetőjel.

23. Különös ismertetőjelek. Bertillon ezekre különösen nagy súlyt fektetett. Helyet foglalnak rendszerének a személyazonosításra szolgáló részében, de különösen fontos szerepet játszanak a személyleíró részben. Nemük pontos megjelölése mellett, nagyságuk és elhelyezkedésük pontos mérésekkel lesz meghatározva. Megjegyzendő, hogy míg a személyazonosító résznél az ismertetőjelek között azok is szerepelnek, amelyek a testnek rendszerint ruhával fedett

részein találhatók, addig a személyleírásnál főleg azok bírnak, különösen a felismerés szempontjából, jelentőséggel, melyek a látható vagy legalább is könnyen megtalható testrészeken, így legfőként az arcon és a nyakon, továbbá a két alkaron és a kezeken vannak. A személyleírás felvételénél, az egyes részek leírásánál a legtöbb ismertetőjel már feljegyzést nyer, mert hiszen Bertillon épen a különleges, a rendestől eltérő tehát ismertetőjelként felhasználható alakulásokra helyezi a fősúlyt, a különös ismertetőjelek közül tehát ezen rovatban már csak azok kerülnek felsorolásra, melyeknek az előbbiekben helyük nem volt és alkalmasak arra, hogy a felismerésnél szolgálatot tegyenek. Természetesen mindez csak akkor áll, ha rendelkezésünkre áll az, akit le kell írnunk, mert egyébként mindezek a felsorolt szabályok csak nagyjából, sokszor pedig egyáltalán nem használhatók.

A különös ismertetőjelek közé tartoznak a lencsék, szemölcsök, forradások, sebhelyek és tetoválások. Ezek puszta felsorolása azonban nem elégséges. Egy lencséje pl. arcon sok embernek lehet, de már kevesebb azoknak a száma, akiknek ez a lencséjük arcuk bal felén van, még kevesebben vannak olyanok, akiknek ez a lencséjük a pofacsonton van, ha pedig azt is meghatározzuk, hogy ez a lencse a fülcimpától, továbbá a szemzugtól milyen irányban, továbbá hány centiméterre van, akkor ennek a lencsének, mint ismertetőjelnek jelző értékét annyira hatványoztuk, hogy személyazonosság megállapítása esetén döntő bizonyítékul szolgálhat. Szóval a különös ismertetőjelek feljegyzésének legfőbb szabálya, ismert testrészekhez mérve meghatározni az ismertetőjel helyét vagy fekvését, nemkülönben pontosan meghatározni az ismertetőjel nagyságát és alakját. — Pl. jobb szemzugtól fülcimpa irányában 3 centiméterre, függőlegesen fekvő, 2 cm. magas, ½ széles, tojásdadalakú forradás. Az ismertetőjelek helyének mérésénél adott pontul szolgálhatnak a szemzugok, szájszegletek, szemöldökvégek,

az orrtő és a fülcimpa. A tetoválásoknál nem elegendő azok helyét meghatározni, hanem azok rajzát vagy szövegét (betűket) le kell pontosan másolni.

*

Ez itt előadottak képezik a Bertillon-féle „megszólalásig hű képet adó" személyleíró-eljárásnak szabályait. Kétségtelenül kitűnő szolgálatokat tehet ez a személyleíró-rendszer mindenütt, ahol személyleírás felvételéről és annak felhasználásáról egyáltalán szó lehet. De ezzel szemben már maguknak ezen szabályoknak kivonatos felsorolása is élénken rámutathat a nehézségekre, melyekkel általános használata és elterjedése jár. Így hosszadalmas részletessége a nyomozás természetével össze nem férő sok időt kíván, felvételének, de még inkább felhasználásának módja, különösen a külső nyomozás során, csak kellő előtanulmány és hosszas gyakorlat révén sajátítható el. Ezek és a hasonló egyéb okok indokolták, hogy különösen ott, ahol a személyazonosításra nem a Bertillon-féle antropometriai eljárást, hanem a dactyloscopiát használják, ezen személyeíró rendszerből csak a főbb, különösen azokat a szabályokat vették át, amelyek alkalmasok arra, hogy a személyleírások terén elterjedve volt visszásságokat megszüntetve, módot adjanak a szabályokkal részletesebben nem foglalkozó nyomozó közegek részére is egy lehető jó személyleírást felvenni és egyáltalában a személyleírást a nyomozás részére egy használható, hasznos, segédeszközzé tenni. Így történt ez hazánkban is. A 9900/913. számú igazságügyminiszteri rendelet 179. sz. mintájával közzétett leíró rovatlap összeállítása olyan, hogy segélyével, illetve kérdéseinek nyomán egy kis igyekezettel, a Bertillon-féle szabályok főbbjeinek szem előtt tartásával és útmutatásával felvett személyleírás, ha nem is megszólalásig híven állítja elénk a leírt egyént, de azért annyira élethű képét adja,

hogy a nyomozás során a személyleírást, mint egy kitűnő segédeszközt fogjuk becsülhetni.

B) Személyleírás a magyar személyleírási rovatlapon.

Személyleíró rovatlapunk összeállítását szemlélve, már a leíró vezetésére szánt kérdésekből is kitűnik, hogy rovatlapunk a Bertillon-féle szabályok hatása alatt készült. A kérdések nem terjednek ki az alakulások mindazon részleteire, melyek a Bertillon-féle személyleíró eljárásban helyet foglalnak, mégis módot adnak az összes, úgy a személyazonosság megállapításánál, mint a nyomozásközbeni felismerésnél szerepet játszó és felhasználható alakulások és jellemző sajátosságok rendszeres feljegyzésére. A kérdések mellett a leíró jelzők egész sorát találjuk. Ezeknek a leíró jelzőknek példaképen való felsorolását indokolja az a felületesség, melyhez a régi személyleíró eljárásban egyesek hozzászoktak. E szokásnak elhagyása szükségessé teszi, hogy addig is, míg a személyleírás fontosságának tudata kellően áthatja őket, necsak a kérdésekkel vezetve legyenek, de mintegy állandóan elibük legyenek tartva azok a leíró jelzők, melyeknek megfelelő felhasználása révén a személyleírás méltó lesz elnevezésére. De a leíró jelzők felsorolását indokolja másrészt az a körülmény is, hogy nálunk a közegek sem a személyleírás fontosságára, sem felvételének módjára oktatva eddig nem voltak, ha tehát tőlük élethű személyleírást várunk, legalább magát a rovatlapot kell felhasználni arra, hogy a személyleíráshoz útbaigazításokat nyerhessenek.

A mintegy példaképen felsorolt leíró jelzők között számos olyant találhatunk, melyek a Bertillon-féle személyleírás tárgyalása során említve sem voltak. Ennek magyarázatául szolgáljon, hogy ezen, bár a Bertillon-féle rendszer hatása alatt készült, mégis egy önálló személyleíró eljárás céljaira

szolgáló rovatlap egyrészt megkönnyíteni igyekezett a leíró munkáját, másrészt a magyar nyelv néhány jellegzetes kifejezésének leíró értékét akarta érvényesíteni, mikor több, különféle szempontból vett, leíró jelző alkalmazása helyett azokat egy-egy találó szóban foglalta össze. Pl.: a rovatlap első kérdésére felelve, hogy a leírt egyénnek hű képét adjuk, ki kell terjeszkednünk a testmagasság, a vállak, a termet, a testtartás és testmozgásnak leírására; tehát az illetőt ötféle szempontból kell leírnunk. Ha az illető leírandó egyén nagyon magas, hosszú, keskeny nyakú, keskeny vállú, esetleg hajlott hátú és hosszú nehézkes lépésekkel járó, akkor mindezeknek a jelzőknek hosszadalmas felsorolását megtakarítjuk és az illető megjelenésének egyetlen egy, jó magyar, szóval találóan hűséges képét adhatjuk, azt mondván, hogy „hórihorgas". Épen így pl. az alacsony, rövid, széles nyakú, széles vállú, vastag derekú embert a magyar „zömök"-nek nevezi és ezzel feleslegessé tesz mindennemű hosszadalmas leírást. A leíró jelzők ilyetén összevonása a leírás hűségét inkább emeli, mintsem rontaná és épen ezért, miként a rovatlapnak példaképen felsorolt leíró jelzői mutatják, semmi akadálya sincsen annak, hogy a többféle szempontból vett leíró jelzőket egy-egy találó gyüjtő jelzőbe foglaljuk össze.

A személyleírás kelléke, hogy élethű képét adja a leírt egyénnek. Az élethűség megköveteli, hogy a személyleírás rendszeres összefoglalásban úgy sorolja fel a leírt egyén külsejének adatait és sajátosságait, hogy segélyével a személyazonosság feltétlen biztonsággal megállapítható legyen és hogy az ember képzelő tehetsége mintegy maga elé rajzolhassa az illető kinézését, vagy ha erre nem is képes, legalább módját adja, hogy a leírt egyén akár a leíró adatok összessége, akár egyik-másikának segélyével felismerhető legyen. Személyleírási rovatlapunk rovatait az előző szakaszban ismertetett szabályok szerint igyekezve kitölteni, ha ez a szűkebb keretek miatt a maga részletességében keresztül

nem is vihető, mégis olyan személyleírásokat tudunk készíteni, mely a személyazonosság megállapítására és gyakran a felismerésre is egyaránt alkalmas lesz s így méltán élethűnek mondható.

A hivatkozott miniszteri rendelettel használatra utalt személyleírási rovatlapnak kérdései és a példakép felsorolt jelzői a következők:

11. Miképen írható le a terhelt személye és különösen melyek a szembeötlő, jellemző sajátosságai (különös ismertető jelei):

a) *Termetében, tartásában, mozdulataiban, testén?* (Pl. zömök, szikár, köpcös, hórihorgas, esetleg hány centiméter magas, vézna, elhízott, feszes tartású, fejét lógatja, ferde nyakú, hosszú lépésekkel jár, ugráló járású, karikalábú, X-lábú, félkezű, golyvás stb.)

b) *Beszédében?* (Pl. hebeg, hadar, selypít, raccsol, nagy hangon beszél, rekedt hangja van, idegen kiejtéssel beszél stb.)

c) *Szemén, tekintetében, nézésében?* (Pl. koromfekete, világoskék, szürke, zöld szemű, hályog van a jobb-bal szemén, szúrós tekintetű, sűrűn pislog, nem néz arra, akivel beszél, rövidlátó, szemhéjjai rángatóznak stb.)

d) *Száján?* (Pl. szája vastag, ferde szájú, fogai kilátszanak stb.)

e) *Orrán?* (Pl. nyerges, pisze, sasorr, hegyes, vékony, vastag, benyomott orrú, orra-háta széles, ferde orrú, kampós orrú, nagy orrlyukai vannak stb.)

f) *Fülén?* (Pl. elálló, lapos fülű, nagy fülű, hegyes fülű stb.)

g) *Fejének egyéb részén?* (Pl. arca csupa szeplő, ragyás, arca beesett, arccsontja előre áll, álla hegyes, ferde, homlokán sok ránc van, kopasz stb.)

h) *Kezén?* (Pl. hüvelykujja hiányzik, kezefején A. B. tetoválva stb.)

Milyen a terheltnek:

a) *A haja?* (Pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, göndör stb.)

b) *A szemöldöke?* (Pl. fekete, barna, szőke, bozontos, összenőtt stb.)

c) *A bajusza?* (Pl. fekete, vörös, barna, őszülő, nyírott, borotvált stb.)

d) *A szakálla?* (Pl. fekete, barna, szőke, vörös, ritka, borotvált stb.)

Ismeretes-e egyéb sajátossága testének ruhával fedett részein? (Pl. tetoválás, anyajegy, sebhely stb.)

A következőkben sorba veszszük az ezen kérdésekre adandó leíró jelzőket azon módon és azon szempontok szerinti csoportosításban, melyekre az előbbi szakaszban tárgyalt Bertillon-féle szabályok utalnak.

ad a) ***Termet, testtartás és testmozgás.*** A személyleírólap az első rovatban erre a hármas kérdésre kíván feleletet. E hármas kérdésre adható leíró jelzők egybefoglalásával azt a külső keretet kívánja megrajzoltatni, melyben a leírandó egyén a leíró előtt megjelen. Ebből következőleg a személyleírás e részének főleg a felismerésnél van fontos szerepe. A személyazonosság szempontjából az e kérdésre összefoglalható jelzőket már kevésbbé fontosaknak kell mondanunk, mert eltekintve attól, hogy e célra jobb és könnyebben felhasználható adatok állanak rendelkezésre, a test rendszerinti fedettsége miatt itt csak olyan sajátosságok és ismertető jelek írhatók le, melyek a test fedettsége dacára is megállapíthatók. A vonatkozó leíró jelzőket a leírásnál alapul szolgáló szempontokból csoportosítva ezen első kérdésnek megválaszolásánál a következő táblázat szolgáljon útmutatásul:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Termet	Testmagasság	magas, hórihorgas, közép, alacsony
	Vállak szélessége	széles, közép, keskeny
	Vállak hajlása	vízszintes, lehajló, felhúzott, jobbfelé ferde, balfelé ferde
	Derék vastagsága	vastag, közép, karcsú
	Nyak szélessége	vastag, közép, keskeny
	Nyak sajátossága	kiálló légcső (ádámcsutka), golyva, ferdület
Testtartás	Testtörzs	feszes, fesztelen, hajlott
	Végtagok	egyenes, O-alakú, X-alakú, hátrafelé hajlott, térdben behajló (rogyott) lábú, sánta, félkezű és egyéb nyomorékság
Test-mozgás	Sajátosság	lassú, gyors járású, kis, nagy léptekkel járó, nehézkes, könnyed, ugráló, ringójárású, bicegő, sánta

ad b) ***A beszéd.*** Ismertetőjeleiként feljegyzendők mindazon sajátságok, melyek a hanghordozással, valamely nyelvhibával vagy az idegenszerűséggel függenek össze. Miként az előbbi szakaszban is fel volt sorolva, itt nyer felemlítést a:

magas hangon beszélés,
mély „ „
éneklő hanghordozás,
hadarás,
akadozás,
nőies hang (férfiaknál),
férfias hang (nőknél),
némaság,
dadogás,
raccsolás,
selypítés,
idegen kiejtés,
tájszólás.

ad c) *Szem, tekintet, nézés.* Szem előtt tartva az előző szakaszban felsorolt idetartozó szabályokat, illetve azok közül azokat, melyek ezen rovat kitöltésénél alapul veendők, így különösen a szem színére, a szemgolyó nagyságára, sajátosságaira vonatkozólag, a szem leírására szolgáló jelzők a következő táblázatban foglalhatók össze:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Az írisz	Szín	világoskék, zöldes, szürke, sárga, barna, sötétkék, fekete
A szemgolyó	Nagyság	nagy, közép, kicsiny
	Sajátosság	beeső, kidülledt, rendesen álló, jobb, bal, vagy mindkettő vak, bandzsal, hályogos, sűrűen pislogó, szúrós tekintetű, rövidlátó, kínai metszésű, egyik szem üvegből van

ad d) *A száj.* Egyike a régi személyleírások legelhanyagoltabb, tehát leghasznavehetetlenebb rovatainak. Szája rendes; pedig hogy hányszor nem „rendes", illetve még a „rendes" szájról is mily becses ismertetőjelek jegyezhetők fel, azt az előbbi Bertillon-féle személyleírás ismertetésénél láttuk. A száj gyakran az arcnak legjellemzőbb része és a személyleíráshoz a legjellemzőbb vonásokat adja. Az erősen előre álló felső vagy alsó ajak, az esetleg előre álló metszőfogak, a száj tátottsága vagy összeszorítottsága a leírás utáni felismeréshez olyan támpontot nyujt, mely vetélkedik a legfeltűnőbb különös ismertetőjelekkel és az emberek valamely nagy tömegében is könnyű és gyors eligazodást biztosít. Ezeket a szájra, ajakra és fogakra vonatkozó leíró szabályokat itt együttesen alkalmazva, a száj rovatának kitöltésénél a következő leíró jelzők között választhatunk:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
A két szájszöglet távolsága	Nagyság	nagy, közép, kicsiny
Az ajkak	Állás	egymást fedők, kiálló felsőajak, kiálló alsóajak, összeszorított, rendes, nyitott (tátott)
	Szájszél	vastag, közép, keskeny, hasított (nyúlszáj), kifordult, ferde, beszédközben magasan felhúzódó
A fogak	Sajátosság	metszőfogak kilátszanak, metszőfogak kiállanak, látható fogak hiányosságai, hamis fogak, aranyfogak, sárga, zöld, vagy feketés fogak stb.

ad e) *Az orr.* A leírásnál alapul szolgáló részeit már ismerjük. Az ezekre vonatkozó leíró jelzőket kevés kivétellel alkalmazzuk itt is, úgyhogy azok ezen rovatra nézve a következőképen csoportosíthatók:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Az orr	Nagyság (térfogat)	nagy, közepes, kicsiny
	Orr-hát (orrél)	egyenes, kifelé hajló (domború, sasorr, kosorr stb.), befelé hajló (homorú), hullámos, jobb-, vagy balfelé oldalt elgörbült
	Orr-alap	pisze, egyenes, lenyúló, kampós
	Sajátosság	borvirágos, benyomott. vastagvégű, nagy orrlyukak

ad f) *A fül.* Amint láttuk, a Bertillon-féle eljárásban a fül a személyazonosság megállapítása szempontjából döntő

jelentőséggel bír. Egyes részei az alakulások oly változatosságait mutatják, hogy némelyek szerint a fül az embereket egymástól feltétlen megkülönböztető egyéni ismertető jel. A mi személyleírásunkban a fülnek a részenkénti alakulásokban jelentkező sajátosságait azonban, azoknak hosszadalmassága miatt, értékesíteni nem lehet, hanem meg kell elégedni csupán azon leíró jelzők felsorolásával, amelyek a fül és az ezzel összefüggő hallás meghatározására általános szempontokból alkalmasak. Ezek a következők:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
A fül	Nagyság	nagy közepes, kicsiny
	Állás	fejhez lapuló, elálló, (szabályosan álló), nagyon elálló
	Sajátosság	lapos fül, hegyezett fül, kifordult szélű fül, nagy cimpák, hiányzó cimpák
A hallás	hiányai	jobb vagy bal fülére, avagy mindkettőre süket, nagyot hall

ad g) *A fej egyéb részei.* Ez a legbővebb adatokat kívánó rovata a személyleírásnak, mert itt kell összefoglalni mindazt, ami a szem, száj, orr és fül mellett az arcról a személyleírás céljaira felhasználható és ami mindmegannyi úgy a személyazonosság megállapítása, mint a felismerés szempontjából kiváló fontossággal bírhat. Ide tartoznak a homlok, az áll és az arc alakjára vonatkozó leíró adatok, melyeknek száma, miként a Bertillon-féle leíró rendszer tárgyalásánál láttuk, oly nagy, hogy a mi személyleírásunknak szűk kereteiben csupán legfőbb szempontokra lehet kiterjeszkedni. Ezek a vonatkozó leíró jelzőkkel a következők:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
A homlok	Magasság	magas, közepes magas, alacsony
	Hajlás (állás)	hátra dűlő, egyenesen álló, előre dűlő
	Szélesség	széles, közepes széles, keskeny
	Sajátosság	vízszintesen, függőlegesen ráncolt

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Az áll	Állás (irány)	lecsapott, egyenes, előrenyúló
	Alak	hegyes, gömbölyű, szegletes
	Sajátosság	lapos, domború (párnás), gödröcskés, hasított, oldalt ferdült

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Az arcz	Alak	felfelé keskenyedő, lefelé keskenyedő, négyszegletes, téglaalakú, kerek, tojásdad
	Teltség	kövér, telt, sovány
	Sajátosság	veres, napbarnított, epés, sárga, himlőhelyes, szeplős, kiütéses

ad h) *A kéz.* Csupán az esetleges különös ismertetőjelek jegyzendők fel. Ezek közé tartoznak az ujjak vagy ujjrészek hiánya, görbülések, egyéb nyomorékságok és egyes foglalkozásoknak maradandó jellegű jelei.

ad 12. *Haj, szakál, bajusz.* Ezen három rovatnak kitöltésére nézve azonos szempontok szolgálnak a leírás alap-

jául, kivéve a hajat, melynél egy szempontból többet veszünk figyelembe, t. i. a kopaszodást, mint sajátosságot. A leírásnál alapul szolgáló szempontok a szín, a természet és viselet alakja, melyeknek megfelelően a leírandó jelzők következőleg csoportosulnak:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Haj	Szín	világosszőke, szőke, sötétszőke, világosbarna, sötétbarna, fekete, őszülő, fehér
	Természet	sima, hullámos, göndör, gyapjas, ritka, sűrű
Szakál Bajusz	Alak (haj)	visszafésült, középen elválasztott, homlokba lógó
	Alak (szakál)	oldal-, kör-, kecskeszakál, Kossuthszakál
	Alak (bajusz)	nyírott, pedrett, felfelé álló
	Kopaszodás	fejtetőre kiterjedő, tonsura, homlokkopaszság

A szemöldök. A Bertillon-féle személyleírásból csak a szemöldök színére, alakjára és sajátosságaira vonatkozó szabályokat alkalmazzuk. Ezek szerint:

Leírandó	Mely szempontokból kell leírni?	A leíró jelzők
Szemöldök	Szín	világosszőke, szőke, sötétszőke, világosbarna, sötétbarna, fekete, őszülő, fehér
	Alak	ívelt, egyenes, hullámos
	Sajátosság	összenőtt, távolálló, vastag, közepes, keskeny, bozontos

ad 13. *Különös ismertetőjelek.* Személyleírási rovatlapunk 13-ik kérdésének sorába kell foglalnunk a leírt egyén különös ismertetőjeleit. Ezeket illetőleg, az ismétlést elkerülendő, csak arra utalhatunk, miket a Bertillon-féle személyleíró eljárásban ismertettünk (l. 38. oldal). A különös ismertetőjelek mindenféle személyleírásnak a legértékesebb részét képezik, sőt azt kell mondani, hogy a személyleírás a nyomozásra nézve annál értékesebb, minél nagyobb súly van a különös ismertetőjelekre helyezve. Nem elég azonban a különös ismertetőjeleknek puszta felsorolásával megelégedni, hanem, hogy a személyazonosság megállapításának kétségtelen alapját képezhessék, fokozott figyelemmel kell megállapítani a különös ismertetőjelek alakját, nagyságát helyét és azt a körülményt, hogy feltehetőleg állandó, avagy esetleg múló vagy átalakulásnak kitett ismertetőjelről van szó; továbbá nem szabad egy-két ismertetőjelnek feljegyzésével megelégedni, hanem lehetőleg minél többet kell felsorolni, hogy amennyiben egyik-másik múló természetű volna, avagy idővel valamely behatás folytán átalakuláson menne keresztül, ez a körülmény az azonosság kiderítését meg ne akadályozhassa. Megjegyzendő, hogy az olyan ismertetőjelek feljegyzésénél, melyekre nézve nincsen kizárva az elmúlás vagy megváltozás veszélye, igen helyesen teszi a személyleírást felvevő, ha a bekövetkező esetleges változást a feljegyzésnél röviden kifejezésre juttatja.

A különös ismertetőjelek közé tartoznak a lencsék szemölcsök, forradások, hiányok, nyomorékságok (ha a megfelelő rovatba le is volt már írva), sebhelyek és tetoválások. Ami a legutóbbit illeti, Bertillon szerint a tetoválásnak nemcsak jelenlétét kell megemlíteni, hanem lehetőleg le kell rajzolni a tetovált ábrát és utánozva le kell írni a tetovált betüket. Hogy milyen jelentőséggel bír ez a szabály, erre nézve csupán egy, a hazai gyakorlatban nagyon gyakori, esetre kell hivatkozni. A testükre tetovál-

tatók a tetoválás ábrájául előszeretettel választják a magyar címert. Ha a leírásban tehát csak annyit említünk, hogy pl. „jobb alkarjának belső oldalán, csukló felett 8 cm. magas, 4 cm. széles tetovált magyar címer", úgy ez a személyazonosság megállapitásánál csak nagyon csekély értékkel bír, mert az ilyen tetovált ábra gyakori. Hogy ez a tetoválás, mint ismertetőjel, felhasználható legyen, a címert pontosan utánozva le kell rajzolni. Rajz szerint ugyanis mindig fogunk olyan vonásokat, jeleket, alakulásokat találni, milyek a címerek között a megkülönböztetést lehetővé teszik.

*

Az ezen szakaszban elmondottak és adott útbaigazítások lehetővé teszik a használatra előirt személyleírási lap kérdéseire olyan leíró adatokat adni, melyek révén a személyleírás betöltheti a hivatását. Amint előre is jelezve volt, a szabályok szinte pontosan azonosak a Bertillon-féle szabályokkal, csak nem oly részletekbe menők. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a magyar személyleírási rovatlapba be nem illeszthető szabályokat mellőzni kellene. Ellenkezőleg, éppen ezen az alakulások apróbb részleteire is kiterjedő szabályok ismeretének fontossága indokolta, hogy mielőtt a mi személyleírási rovatlapunk kitöltésére vonatkozó útbaigazításokat felsoroltuk volna, előzőleg, legalább összevont formában, Bertillon szabályait ismertettük és így, ha olyan jellegzetes alakulások kerülnek szemünk elé, melyekről a mi személyleírási szabályaink említést nem tesznek, misem akadályozza, hogy azért az illető jellegzetes alakulást megfelelő módon kifejezésre juttassuk.

C) A személyleírás felhasználása.

Az élethű személyleírás felvételének szabályait ismerve felmerül a kérdés, hogy a nyomozás során mikor és mi módon értékesítjük a személyleírást?

Értékesíthetjük elsősorban az üldözésnél, amikor a nyomozó közegeknek adott utasításhoz, a nyomozó belföldi, esetleg külföldi hatóságokhoz intézett akár írásbeli, akár távirati megkereséshez mindig csatolni kell a megszökött, illetve keresett bűntettes személyleírását.

Értékesítjük másodszor mindazon esetekben, mikor az ismert bűntettest bármi oknál fogva a nyomozás során nem tartóztatjuk le, hanem ellene, mint szabadlábon lévő tettes ellen folytatjuk le a nyomozást, vagy amikor letartóztatjuk ugyan, de később a letartóztatás szüksége fenn nem forogván, szabadlábra helyezzük. Bár a letartóztatás szüksége nem forog fenn, fenn kell maradni a gyanúnak, hogy a bűntettes a későbbi eljárás során megszökik, avagy elrejtőzik és így a nyomozati iratokat minden ilyen esetben a gyanúsított személyleírásával is fel kell szerelni.

A személyleírás értékesítése maga abban áll, hogy az elfogott, de tagadó bűntettesről a személyleírás alapján megállapítjuk a keresettel való azonosságát, vagy pedig a felvett személyleírás alapján keressük, illetve feltalálni és elfogni igyekezünk a bűntettest.

Ami az elfogott bűntettes személyazonosságát illeti, ha a személyleírás tényleg jó, úgy a megállapítás igen egyszerű dolog. Sorba vesszük a személyleírás rovataiba illesztett leíró jelzőket és összehasonlítjuk az előttünk álló elfogottal; ha ezen összehasonlításnál a leíró jelzők az elfogottra ráillenek, úgy az azonosságot bátran kimondhatjuk. És itt, ennél az összehasonlításnál, fog legjobban kitűnni a Bertillon-féle eljárásból vett annak a szabálynak fontossága, hogy a személyleírásnál az alakulások sajátosságaira és a különös ismertető-

jelekre fokozott figyelmet kell fordítani. A gyakorlat ugyanis azt mutatja, hogy a normális alakulások szempontjából az összehasonlításnál nagyon nehéz eligazodni, mert ezek sokszor megegyeznek és az azonosság kimondását bizonytalanná teszik. A bizonyosságot, a gyakorlat szerint, legtöbbször az alakulásoknak a normálistól eltérő sajátosságai és a különös ismertetőjelek adják. Ha pedig megtörténik, hogy a személyleírásban jelzett sajátos alakulást vagy ismertetőjeleket az előttünk álló elfogotton nem találjuk és viszont, mielőtt az azonosságot emiatt tagadásba vennők, eszünkbe kell jutni annak mérlegelése, vajjon ez a hiány nem-e a leíró feledékenységén vagy elnézésén múlott, avagy a feljegyzett ismertetőjel nem-e muló természetű volt, mely körülményt a felvevő nem vette észre és azt állandónak jelezte, avagy végül az ismertetőjelet nem-e maga az elfogott tüntette el, esetleg változtatta meg?

Ami végül a személyleírás alapján történő keresést illeti, a következőket tartsuk szem előtt. Mikor valakit személyleírás alapján keresni, illetve utánjárásaink során kint az élet mozgalmai között felismerni akarunk, ne terheljük meg sem a magunk, sem a rendelkezésre álló közegek fejét azzal, hogy betanuljuk vagy betanítjuk a vonatkozó személyleírást. Ez csak összezavarja az értékes adatokat, különösen, ha emlékezőtehetségünk nemcsak egy, de esetleg más ügyekből, több személyleírással is meg van terhelve. Ehelyett járjunk el oly módon, hogy tanulmányozzuk át az egész személyleírást és igyekezzünk annak adataiból magunk elé képzelni a keresett egyént a maga főbb vonásaiban. Azután válasszuk ki a legjellemzőbb vagy legkönnyebben észrevehető leíró adatot, sajátos alakulást vagy ismertetőjelet és csupán ezt az egyet vessük élesen emlékezetünkbe és útainkon csupán ezt az egyet keressük az elibünk kerülő embereken. Ha olyanra találunk, akin ez az ismertetőjel megvan, egy kis ügyességgel, vagy leleményességgel módját fogjuk találni, hogy elővéve

zsebünkből a személyleírást, a többi adatok jelenlétét megállapíthassuk. E szabály betartásának sok előnye van. Előnye az, hogy csak egy adatot kell emlékezetben tartani; előnye, hogy egy jó adattal gyorsan lehet az emberek tömegében eligazódni; előnye végül, hogy mindenütt, ahol megfordulunk, keresni fogjuk a leírt egyént, sőt ezen keresésünk önkéntelen lesz, mert kétségtelen, ha a szemünkbe ötlik valakin a megjegyzett ismertetőjel, afelett nem fogunk eltekinteni, mert eszünkbe fog jutni ehhez az ismertetőjelhez kapcsolódó nyomozásunk.

Kisebbített minta személyleírási rovatlaphoz a 9900/913 sz. igazságügymin. rend. 179. sz. mintája után.

SZEMÉLYLEÍRÁS.

1. A terhelt neve és álneve: .....
2. Születésének helye: .....
3. Állampolgársága: .....
4. Születésének ideje: .....
5. Nyelvismerete: .....
6. Vallása: .....
7. Családi állapota: .....
8. Foglalkozása: .....
9. Atyjának neve: .....
10. Anyjának leánykori neve: .....
11. Miképen írható le a terhelt személye s különösen melyek a szembeötlő, jellemző sajátosságai (különös ismertető jelei):

a) termetében, tartásában, mozdulataiban, testén?

(pl. zömök, szikár, köpcös, hórihorgas, esetleg hány centiméter magas, vézna, elhízott, feszes tartású, fejét lógatja, ferde nyakú, hosszú lépésekkel jár, ugráló járású, karikalábú, x-lábú, félkezű, golyvás, stb.) . . . . . .

b) beszédében?

(pl. hebeg, hadar, selypit, recsegve, nagy hangon beszél, rekedt hangja van, idegen kiejtéssel beszél, stb.) . . . . . .

c) szemén, tekintetében, nézésében?

(pl. koromfekete, világoskék, szürke, zöld szemű, bandzsal, hályog van a jobb-bal szemén, szúrós tekintetű, sűrűn pislog, nem néz arra, akivel beszél, rövidlátó, szemhéjjai rángatóznak, stb. . . . . .

d) száján?

(pl. szája igen vastag, ferde szájú, fogai kilátszanak, stb.) .....

e) orrán?

(pl. nyerges, pisze sasorrú, hegyes, vékony, vastag, benyomott orrú, orra háta széles, ferde orrú, kampós orrú, nagy orrlyukai vannak, stb.) . . . . . .

f) fülén?

(pl. elálló, lapos fülű, nagy fülű, hegyes fülű, stb.) . . .

g) fejének egyéb részén?

(pl. arca csupa szeplő, ragyás, arca beesett, arccsontja előre áll, álla hegyes, ferde, homlokán sok a ránc, kopasz, stb.) .....

h) kezén?

(pl. hüvelykujja hiányzik, kezefején A. B. tetoválva, stb.) .....

12. Milyen a terheltnek:

a) a haja?

(pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, gyapjas, göndör, stb.) .....

b) a szemöldöke?

(pl. fekete, barna, szőke, bozontos, összenőtt, stb.) . . .

c) a bajusza?

(pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, — nyírott, borotvált, stb.) .....

d) a szakálla?

(pl. fekete, barna, szőke, vörös, — ritka, borotvált, stb.) .....

13. Ismeretes-e egyéb sajátossága testének ruhával fedett részein?

(pl. tetoválás, anyajegy, sebhely, stb.) . . . . . .

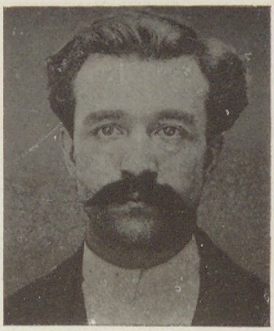
14. Milyen volt legutolsó ruházata?

..... paraszt .....

ruha.....

Megjegyzés: .....

191..... évi ..... hó ..... napján.

Magas homlok.

Alacsony homlok.

Széles homlok.

Keskeny homlok.

Hátradűlő homlok.

Előredűlő homlok.

Egyenes orrhát.

Domború orrhát.

Homorú orrhát.

Hullámos orrhát.

Pisze orralap.

Lefelé nyúló orralap.

Összeszorított száj.

Tátott száj.

Előrenyúló felső ajak.

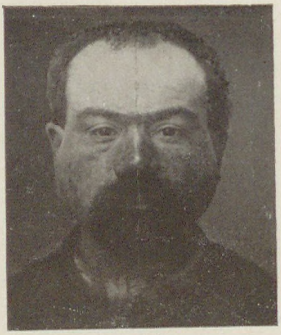
Előrenyuúló alsó ajak.

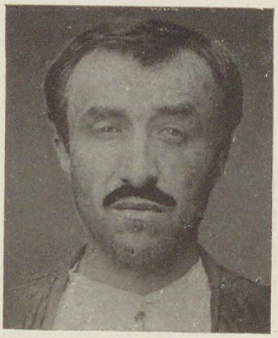
Lecsapott áll.

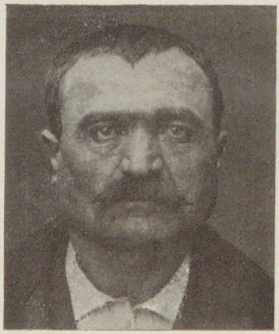
Előrenyúló áll.

Fölfelé keskenyedő arc.

Lefelé keskenyedő arc.

Négyszögletes arc.

Téglaalakú arc.

Kerek arc.

Ovális arc.

II.

A bűntettes fényképezése.

A bűnügyi nyomozás a fényképezésben egyik leghasznosabb segédeszközét bírja. Szolgálatait tevékenységének igen sok terén és igen eredményesen értékesítheti. Ezért, ha túlzás volna is azt követelni, hogy a bűnügyekben nyomozók tanuljanak meg fényképezni, mégis, aki nem akarja nélkülözni ezt a hasznos segédeszközét a nyomozásnak, annak annyit legalább is tudnia kell, hogy mi a lényege a fényképezésnek, mit várhat a fényképezéstől, mikor, mire veheti hasznát és hogy milyennek kell lenni a fényképnek, hogy az céljának megfeleljen?

A fényképezés, mint a nyomozás segédeszköze, talán olyan régen ismert dolog, mint maga a fényképezés. 1869-ben egy Bourion nevű orvos egy csomó fényképlemezt mutatott be a párizsi tudományos akadémián, melyeket megölt emberek szemének recehártyájáról vett fel és amely lemezeken meg lehet látni és ismerni azt a bűntettest, aki a gyilkosságot elkövette. A dolog természetesen egy nevetséges lehetetlenség volt, de tényleg ez volt az első próbálkozás a fényképezést a bűnesetek nyomozásában értékesíteni. A nemzetközi bűntettesek fellépése, a bűntettes menekülési raffinériájának fejlődése, a hamis név használata, sürgette azután legjobban a fényképezés igénybevételét és ettől kezdve azt lehet mondani, hogy minden előhaladás a fényképezés technikája terén egy-egy alkalom volt a fényképezésnek a bűnügyi nyomozások terén újabb és újabb irányú felhasználására.

E szakaszban csupán az ú. n. személyfényképezésről fogunk szólani. A hamis név alá rejtőző bűntettesek személy-

azonosságát megállapítandó a fényképezést e téren vette a nyomozás először is igénybe. Bár arra a célra, hogy a hamis nevet viselő büntetteseket leleplezni lehessen, miként már említettük, csak rövid ideig volt felhasználható, mert a mindenütt összegyűlő fényképek tömegének kezelési nehézsége és az arc idők multávali változása a fényképeknek ezen felhasználását meghiusította, — mégis a büntettesek fényképei a nyomozások során ma is nélkülözhetetlen szolgálatokat tesznek. Igy ha a bűntettes üldözéséről van szó, ha a sértett vagy tanúk által a bűntettest felismertetni szükséges stb. stb.

Azokat a kellékeket keresve, melyekkel a bűntettes fényképének birnia kell, elsősorban is különbséget kell tenni a szerint az érdekek szerint, amelyeket a nyomozás a fényképekhez fűz. A nyomozás érdeke kettős. Alkalmas legyen a fénykép a személyazonosság megállapítására és alkalmas legyen a felismerésre. Mindkét érdek mást kíván. A személyazonosság vagyis akár két fénykép, akár egy fénykép és az előttünk álló egyén között az azonosság megállapítására legjobban az olyan fényképek használhatók, melyek az egyén arcának oldalképét (természetesen az arc ugyanazon oldaláról felvéve) mutatják. Az oldalképen szemlélhető és hasonlítható ugyanis össze legpontosabban a fül és részei, a homlokél, az orrél, az ajkak állása, az áll helyzete, szóval az arc azon alakulásai, melyek a személyazonosságmegállapításnak alapját képezhetik. A felismerésre viszont azok a fényképek a legmegfelelőbbek, melyek szembe nézett arcot mutatnak. A gyakorlat ugyanis azt mutatja, hogy gyakran a legközelebb állóink oldalképét sem ismerjük, ritkábban látott ismerőseinket pedig szinte képtelenek vagyunk biztonsággal felismerni, ha csupán arcuknak oldalképét látjuk; szembejövet, szembe nézett arcukról azonban már messziről észrevesszük és felismerjük őket.

A nyomozás ezen kettős érdekét kielégítendő egyes angol fegyházaktól véve a példát, a büntettesekről egyideig

az ú. n. tükörfelvételeket készítették. Ezen felvételeknél a büntettes jobb vállához egy tükröt illesztettek, úgy hogy az ily módon készült fénykép nemcsak a szembe nézett arcot, hanem az arcnak a tükörből látszó oldalképét is mutatta.

A bűntettes fényképét illetőleg a nyomozásnak érdeke fűződik ahhoz is, hogy a fénykép a büntettest milyen kiterjedésben ábrázolja. Sem a felismerés, sem az azonosság megállapítása szempontjából ugyanis nem közömbös, hogy a fénykép a bűntettes egész alakját, avagy csak ú. n. mellképét mutatja? Sokkal könnyebb például az azonosságot megállapítani két olyan fényképről, melyen az arc egyrészt elég nagy, másrészt egyforma nagyságú, mint olyankor, mikor az összehasonlítandó egyik fénykép egy mellképet, melyen tehát az arc elég nagy, a másik ellenben teljes alakot mutat, melyen viszont az arc kicsiny. Szükséges tehát, hogy a különböző nyomozó hatóságok a bűntetteseket fényképezve, miután kölcsönösen gyakran vannak egymás fényképeinek használatára utalva, lehetőleg az arcot egyenlő nagyságban feltüntető képeket készítsenek.

Érdeke a nyomozásnak továbbá, hogy a bűntettesekről készült fényképek az ú. n. retouche vagyis szépítés nélkül készüljenek. A retoucheval a fényképészek az arcfoltokat és az előnytelen hatást adó ráncokat és szemölcsöket szokták a képről eltávolítani A bűntettes fényképét ilyen műveletnek alávetni nem szabad, mert a foltok, ráncok és szemölcsök úgy a felismerésnél, mint az azonosság megállapításánál az összehasonlításnak egyik legmegbízhatóbb alapját nyujtják.

Végül a nyomozás céljaira szolgáló fénykép használhatósága függ annak ú. n. élességétől. A fényképnek ugyanis az arcnak minden részét ki kell domborítania, hogy az egyes alakulások és az egyes alakulások vonalai élesen láthatók és megbirálhatók legyenek. Ez irányban szóba kerülhet az is, hogy milyen hátteret kell adni a képnek, ez azonban nem játszik szerepet, ha egyébként a felvétel éles.

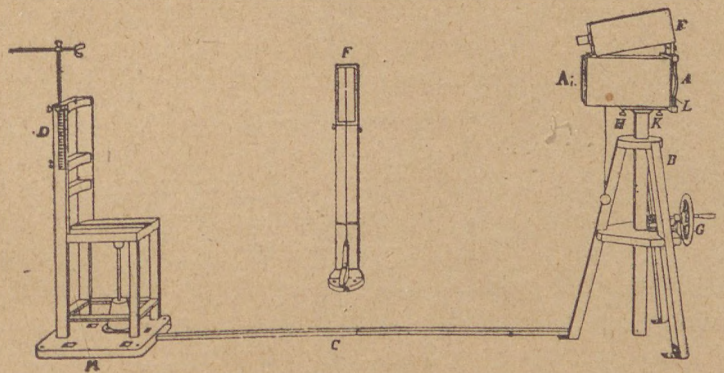
Ugyanakkor, mikor Bertillon Alfonz 1897-ben a berlini büntetőjogi kongresszuson a bűntettesek személyazonosságának megállapítására és azok nyilvántartására hivatott és antropometriának nevezett rendszerét bemutatta, miután ezen rendszerének teljes keresztülviteléhez a bűntettesek fényképeire is szüksége volt, bemutatott összes eljárása szabályaival együtt egy olyan fényképező gépet és berendezést is, mely a nyomozásnak a személyfényképezéshez fűződő összes érdekeit legjobban kielégítőnek bizonyult. Épúgy, miként antropometrikus rendszerét az összes nagyobb rendőrségek bevezették, fényképező berendezését is átvették. Az antropometriát mindenütt kiszorította a dactyloscopia, a Bertillon-féle fényképezés azonban, akárcsak a portrait parlé, nemcsak hogy fenmaradt, de különösen ami a fényképezési szabályokat illeti, annyira elterjedt, hogy kisebb rendőrségek is, ha Bertillon-féle gépet venni még nem is volt módjukban, az eljárást közönséges fényképező géppel lehető pontosan utánozni igyekeznek.

A következőkben adott szabályok a fényképezésnek Bertillon-rendszerű berendezésére vonatkoznak, de majdnem kivétel nélkül pontosan betarthatók akkor is, ha csupán valamely közönséges fényképező gép áll rendelkezésünkre, továbbá pontos betartását kell megkövetnünk és ellenőriznünk, ha a fényképezést nem magunk, hanem valamely idegen fényképésszel végeztetjük. Így kisebb helyeken a helybeli fényképészt szokta a rendőrhatóság a szükséges fényképezések eszközlésére szerződtetni. Célszerű, ha ezektől a fényképészektől a szerződésben megkövetelik az alábbi szabályok tudását és pontos betartását. Ezzel elérik, hogy fényképeik egyformák lesznek a többi hatóságok fényképeivel és egyben lehetőleg megfelelnek a fényképek használhatósága főbb feltételeinek.

A Bertillon-féle fényképező berendezés részleteit a mellékelt ábra szem előtt tartásával ismertethetjük legjobban.

Az *A* betűvel jelzett része a készüléknek a fényképező kamra, melynek A_1-el jelzett elülső lapján van elhelyezve az ezen rendszerű fényképezésnél általánosságban használatos 280 mm. gyútávolságú lencse és e mögött a fényelzáró készülék, mely a kamrától lelógó gumilabda megnyomásával nyitható és csukható.

A kamra oldalán a felső és alsó szélek megfelelő bevájásai között csúsztatható a fényképező lemezek tartója

11. sz. ábra. A Bertillon-féle fényképező berendezés.

vagyis a kaszetta (*L*). A kaszettában rendszerint két felvételre elegendő nagyságú lemez van, a kamrán pedig egy felvételnek megfelelő nyílás van készítve; az első felvételnél a lemeznek a második felvételre szolgáló részét tehát a kamra fala takarja. Az első felvétel megtörténte után a kaszetta a kamrán megjelölt pontig tovább lesz csúsztatva, mikor is a második felvételre a lemeznek másik része áll a kamra nyílásában rendelkezésre. Mindkét felvétel után a kaszetta saját fedelével zárható el.

A kamra tetején hátrafelé emelkedő elhelyezésben egy másik, de az előbbinél kisebb kamra, az ú. n. beállító vagy kereső kamra van (*E*), melynek elülső oldalán egy lencse, hátsó lapja helyén pedig egy homályos üveglemez (szürke) van beillesztve. A homályos lemez közepén egy vízszintes és egy függélyesen húzott fekete vonal keresztezi egymást, ez utóbbit pedig egy harmadik vonal 75° alatt metszi.

A *B*-vel jelzett rész az ú. n. statív, melynek függélyes tengelyéhez a felette lévő kamra két csavarral (*H* és *K*) van odaerősítve. *G*-jelzésű csavaró készülék segélyével a statív tengelye és ezzel a fényképező kamra és a felette lévő beállító kamra magasabbra emelhető és alacsonyabbra süllyeszthető. A stativra egy libella is van erősítve, melynek segélyével a statívot és ezzel a kamrákat mindig pontosan vízszintbe kell állítani.

A fényképező berendezés *M*-el jelzett része egy pontosan vízszintben fekvő talapzat, melyen egy szék (*D*) áll. A szék egy alatta álló tengelyen 90° szögben oldalt elfordítható. A szék lapjának közepére egy 1 cm. magas léc van erősítve, az ülés szabályosságának biztosítása céljából, hátsó támlapjához pedig egy 2 cm. vastag betét van illesztve, mely azonban, ha a lefényképezendő egyénnek erősen görbülő háta van, eltávolítható. A támlap felső szélén a középen egy bevágás van, a fényképezendő egyénnek úgy kell a széken elhelyezkednie, hogy kabátja hátának középső varrása e bevágáshoz essék.

A berendezéshez tartozik még egy tükör (*F*), mely egy a földhöz függélyesen álló deszkalapra van erősítve. Felső szélétől egy mérőón lóg le, melynek zsinórjának pontosan a tükör középvonalával kell összeesnie. A tükrön több egymással párhuzamos ferde vonal van húzva, melyek a zsinór függélyesével 75° szöget képeznek.

Ezen Bertillon-féle fényképező berendezésnek pontos működtetéséhez az egyes részeknek megfelelő beállítása is

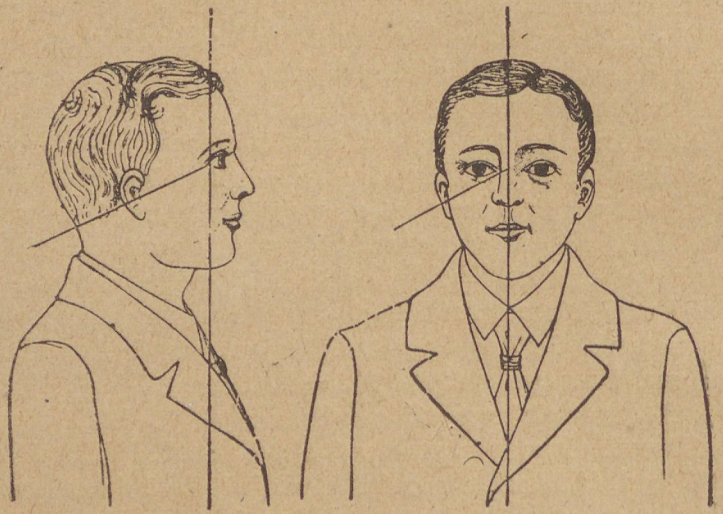
szükséges. A beállításhoz tudni kell elsősorban a fényképező gépnek és a széknek a helyzetét és egymástóli távolságát, továbbá a tükörnek helyzetét. Ezt meghatározandó, a fényképező lencsének középpontjától egy mérőón segélyével függélyest bocsájtunk a padlóra. Az érintés pontján át, a lencsével illetve a kamra elülső lapjával párhuzamosan, krétával egy vonalat húzunk, ezen vonalra pedig a mérőón érintési pontján át egy merőlegest rajzolunk. Ezen utóbb jelzett merőlegesre állítjuk a széket, úgy, hogy a merőleges vonal a szék talapzata elülső és hátulsó szélének pontosan közepébe essék. Szóval a szék talapzatának széle párhuzamosan kell hogy álljon a lencséhez, illetve a kamra elülső lapjához. Ez a helyzet. A szék és a fényképező gép távolságát illetőleg, hogy a fényképezésnél a Bertillon által előirt méretet vagyis a természetes nagyságnak $^1/_7$-ed kicsinyítését elérjük, a széket talapzatával együtt a vont merőleges vonalon olyan távolságra kell helyezni, hogy a szék széle és a lencse közepe között mint távolság a lencse gyujtótávolságának 8-al való szorzata legyen centiméterekben kifejezve. Ez annyi mint $280 \times 8 = 2240$ mm.

A tükröt elhelyezendő a szék és a gép között előzőleg vont összekötő vonalra a talapzat elülső szélének irányában merőlegest rajzolunk a padlóra és a tükröt tartó deszkalapot erre a merőlegesre helyezzük. A tükör mérőónjának pontosan a merőleges vonalba kell esnie.

Az itt leírt berendezés segélyével a fényképezés a következőleg történik.

A fényképezendő egyént a székbe ültetjük, pontosan szemben a tükörrel. (A széket tehát addig fordítjuk oldalt, míg engedi magát.) A szék ülőkéjének léce az ülőpárnák közötti mélyedésbe essék, a hát a szék háttámlájához legyen támasztva, a kabát hátának középső varrása a szék háttámlájának közepét jelző bevágással essék össze. A fej a fejtámasztóval természetes helyzetbe rögzítendő illetve olyan helyzetbe,

hogy az oldala párhuzamosan álljon a lencsével. Ez akkor van elérve, ha a tükör függőleges önjának vonala a tükörképen pontosan az orrhát, a homlok és az áll közepén megy át. Mikor ez megvan a géphez megyünk és kereső kamra homályos üvegén át nézve a lefényképezendő egyén képét, a kamrát a csavaró készülékkel addig emeljük vagy süllyesztjük, míg a szürkelemezen vont függélyes és ferde irányú egyenes

12. sz. ábra. Egy Bertillon-rendszerű fénykép.

keresztezési pontja a jobb szem külső szemzugába nem esik. Ha ezt elérjük, a kamrára előkészített lemezre megcsináljuk a felvétel első részét, az oldalképet (en preofil).

Az oldalképpel elkészülvén, a lefényképezendő egyént nem érintve, őt a székkel együtt a géppel szembe fordítjuk. (90°). Ezen helyzetben a tükrön egymással párhuzamosan vont ferde vonalak egyikének keresztül kell menni a bal szemzugon és a fül tragusán, ellenkező esetben fej helyzetét ennek

megfelelően megigazítjuk. Ezután a géphez menve, miután a kereső kamrában ellenőriztük a fej helyes állását, azt t. i., hogy a függélyes vonal keresztül megy-e az orrhát, a homlok és áll közepén, a kaszettát a második felvétel jeléig csúsztatva, elkészítjük a szembe nézett arc felvételét (en face).

A ma már általánosságban elfogadott Bertillon-féle fényképező eljárással tehát mindig kettős képet készítünk. Az egyik a fej jobb oldalának, a másik pedig a szembenézett arcnak éles körvonalait mutató képét adja és pedig $^1/_7$-ed kicsinyítésben az ú. n. mellkép alakjában. Mindkét kép egy közös kartonlapra lesz ragasztva és pedig úgy, hogy az oldalkép a szembenézett arc képe mellett balról legyen. A két képből annyi vágandó le, hogy a fej felett 7 mm. szabad térség legyen; az egész kettős képnek 73 mm. szélesnek és 122 mm. hosszúnak kell lenni.

A fényképezésnél ügyelni kell a világításra. A szabály az, hogy a fejnek a fényképre kerülő minden része lehető egyformán, jól meg legyen világítva. További szabály, hogy a fül és homlok szabadon álljon, tehát ne fedje sem haj, sem nőknél kendő; a fej fedetlen legyen. A nyomozás céljaira esetleg egy harmadik felvételt is lehet készíteni, mely a fejet kalappal ábrázolja. Végül szigorúan kerülni kell a retusírozást, mely eltünteti a felismerésnél és az azonosság megállapításánál egyaránt fontos ráncokat, szemölcsöket, foltokat stb.

Sok helyen a letartóztatottól elveszik a nyakkendőt, gallért, nőktől a fésűket és hajtűket, nehogy azokkal őrizetlen percekben esetleg kárt tegyenek magukban. Ilyen helyeken a könnyebb felismerés érdekében a fényképezés idejére ezeket a dolgokat vissza kell adni a letartóztatottnak és utasítani őt, hogy olyan módon szedje rendbe magát, amint rendesen szokta. A gallérnak, nyakkendőnek hiánya, de különösen nőknél a rendetlen, kúszált haj rendkívül

befolyásolja az arc általános benyomását és így megnehezíti a felismerést.

A Bertillon-féle fényképező berendezés megkönnyíti a Bertillon-féle fényképek készítését. Ez azonban nem azt jelenti, hogy más fényképező géppel épen olyan jó Bertillon-féle fényképet ne lehetne készíteni. Mindenféle személyfelvevő (portrait) gépet fel lehet használni, csupán azokat a szabályokat kell pontosan betartani, melyeket a Bertillon-féle berendezésnél alkalmazunk. A Bertillon-féle eljárás lényege az, hogy a kép pontos oldal- és szembenézett arcot mutasson és hogy a kép $^1/_7$-ed kicsinyítése legyen a fejnek. A pontos arcvonalat egy kis vigyázattal mindenféle tükör nélkül is beállíthatjuk; a szemzúg beállításához előírt vonalkeresztezést bármely személyfelvevő gép homályos lemezén meghúzhatjuk, az $^1/_7$-ed kicsinyítést pedig úgy érjük el, ha a széknek a helyét épúgy határozzuk meg, amint előbb a Bertillon-féle berendezés leírásánál említettük. Tehát a lencse közepétől függélyest bocsátunk a padlóra, erre merőlegesen egy vonalat húzunk. A szék époly módon, mint előbb elmondottuk, erre a merőlegesre lesz elhelyezve: A géptől való távolságát meghatározandó, a lencse széléről leolvassuk a gyútávolságnak oda bevésett méretét (F = fokus) és ezt megszorozzuk 8-al. Ha a szék, illetve az arc a lencse középpontjától ebben a távolságban van, úgy akármilyen géppel vagy lencsével is dolgozunk, a kép $^1/_7$-ed kicsinyítés lesz.

Megjegyzendő, hogy az $^1/_7$-ed kicsinyítés szabályának nincs valamely különös fontos alapja. Egyáltalán nem teszi használhatatlanná a fényképet, ha valaki $^1/_8$-ra vagy $^1/_6$-odra kicsinyít. Az $^1/_7$-ed kicsinyítés szabályának alapja ugyanis az hogy a fényképek összehasonlításának és kezelésének megkönnyítése érdekében kívánatos, hogy a különböző hatóságok egyforma képeket készítsenek, mert hiszen minduntalan egymás képeivel dolgoznak. A bűntettesek fényképezésére a nagyobb rendőrségek általánosságban a Bertillon-féle

eljárást fogadták el, mely 1/7-ed kicsinyítéssel dolgozik és így a legtöbb kép ezen kicsinyítésben készülvén, ez van szabályul elfogadva.

A fényképeket a nyomozás, miként már röviden említettük, a személyazonosság megállapításánál, a felismerésnél, illetve a felismertetésnél szokta értékesíteni.

A személyazonosság megállapításánál kétféle helyzet állhat elő. Két fényképet egymással vagy pedig valamely élő embert kell egy fényképpel összehasonlítani. Mindkét esetben, tekintettel, hogy a fénykép régebb időben készülhetett és az összehasonlítás idejéig az arc megváltozott, azon alakulások, vonalak, pontok és sajátosságok összehasonlítására helyezzük a súlyt, melyeket a személyleírás tárgyalásánál tanultunk megismerni. A fül alakulásai, a homlok, orrél, ajkak, az áll és a különös ismertetőjelek, melyeket a fényképeken esetleg nagyító segélyével keresünk meg, döntik el az összehasonlítás eredményét. Ha a haj sűrűsége vagy formája megváltozott és ez zavarná az összehasonlítást, úgy azt egy ügyesen kivágott papirdarabbal le kell takarni.

A felismerésnél, illetve felismertetésnél a fénykép szerepe amily fontos, époly veszedelmes tévedések alapja lehet. Ép ezért a tanúk előtt mutatva fel valaki fényképét, azt sohasem egymagában tartsuk eléje, hanem mindig más fényképek között. Csak ez a felismerés lehet a nyomozásra értékes, mert így van a tévedés a legtöbb valószínűség szerint kizárva.

III.

Az ujjnyomatrendszer.

(Daktiloszkópia.)

Sok nehézséget és gyakran legyőzhetetlen nehézséget okoz a bíróságnak, de főként a rendőrségnek és csendőrségnek a személyazonosság megállapítása, vagyis annak kétségtelen meghatározása, hogy az elfogott egyén tényleg az-e, akinek mondja magát. Aki már egyszer vagy többször büntetve volt, jól tudja, hogy ha újból bíróság elé kerül, az már mint visszaesőt, súlyosabban fogja büntetni, mint az előző alkalommal. Oda fog tehát törekedni, hogy előző büntetéseit valamiképen eltitkolja. Erre legalkalmasabb mód, ha eltagadja nevét és hamis nevet használ; mert ha igazi nevét mondja be és csupán az előző büntetéseit tagadja el, úgy ez a sorsán mitsem segít, mert nevének ismerete teljesen elég ahhoz hogy az országos bűnügyi nyilvántartásban vagy egyéb nyilvántartásban előző büntetései feltalálhatók legyenek.

Ugyanez áll az olyan büntettesekre is, akik több helyen követtek el bűncselekményt és ezért országszerte körözteinek. Ezek tudják, hogy ha sikerül nevüket eltitkolni, akkor, ha a hatóság kezébe kerülnek is, nem fogják őket felismerni, mert a körözvényekben adott személyleírások legtöbbnyire olyan általánosak, hogy pusztán azok alapján nagyon ritkán sikerül valakit feltalálni és különben is a körözvények oly nagy mennyiségben bocsáttatnak ki, hogy az azokban adott személyleírásokat nem is lehet nyilvántartani.

A szokásos büntetteseknek tehát fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy igazi nevüket eltitkolják és hogy hamis neveket használjanak. De viszont az igazságszolgáltatásnak pedig az

a fontos érdeke, hogy a bűntettesek ebbeli törekvéseikben meg legyenek akadályozva és az álnevet használók mindenkor lelepleztessenek. Ha erre nincs valami mód, úgy kikerülhetetlen és minduntalan előfordul az az eset, hogy a különféle bíróságok az olyan bűntetteseket, akik lopásért különböző helyeken már ötször voltak büntetve, hatodszorra 2—3 napi fogházra büntetik, holott, ha igazi nevüket és előéletüket ismernék, ugyannnyi esztendőre is érdemesnek találnák.

A hamis név okozta visszásságok és a nehézségek már régen megérlelték a világ összes államainak bírói és egyéb hatóságainál azt a törekvést, hogy valami módját találják annak, miként lehetne a bűntettesek és a rendőri elbánás alá kerülő egyének kilétét megállapítani, személyazonosságaikat és ezzel előéleteiket és hovatartozásaikat stb. igazolni. A törekvés nem volt hiábavaló, mert a Bertillon-féle antropometria után az R. H. Henry londoni rendőrfőnök által kieszelt ujjnyomatrendszerrel (dactyloscopia) tökéletes eredményt értek el, lehetővé téve, hogy a bűntetteseket, csavargókat, cigányokat stb. minden jel, fénykép vagy egyéb eszköz nélkül, pusztán ujjaik lenyomatai alapján felismerhessük, kilétüket és ezzel előéletüket meghatározhassuk.

Az ujjnyomatrendszer a maga teljességében hosszú tanulmányt igényel. Itt nem az a célunk, hogy az ujjnyomatrendszert a maga teljességében megismertessük, hanem az, hogy leírva az ujjnyomatrendszer eljárásának módját és szabályait, bárki is képes legyen annak előnyeit és kiválóságait adott esetekben felhasználni, hogy így működése az ország közbiztonsága és igazságszolgáltatása terén minél eredményesebb legyen.

Az ujjnyomatrendszer alatt azt az eljárást értjük, amelynek segélyével az egyén kézujjairól vett festékes lenyomatok alapján az egyén személyazonosságát, vagyis kilétét igazolhatjuk, megállapíthatjuk.

Vegyük bármely ujjunknak belső, tenyér felé hajló,

felületét figyelmes szemlélet alá. Látjuk, hogy a bőr majdnem mindenütt recézett felületű és azt, miként a felszántott földet, számtalan barázda és ennek megfelelően kiemelkedő fodor vonja be.

Még jobban szembetűnik ez, ha ujjunknak csupán felső ízületét vesszük figyelembe, ahol esetleges ráncképződések sem zavarják a szemlélést. Itt már azt is észrevehetjük, hogy a barázdák nem össze-visszaságban borítják be a bőrfelületet, hanem szépen párhuzamosan haladva egymás mellett, valamiféle ábrákat, itt hullám, ott csigaszerű stb. alakulatot mutatnak.

Az ujjak felületén a bőr e sajátszerű képződése már számos vizsgálódásnak képezte tárgyát. Sem eredetét, sem hivatását azonban még nem sikerült megállapítani. A kiemelkedések vagy fodrok górcsövön nézve tele vannak apró likacsokkal, amelyek a bőrháncsok közötti izzadság és faggyú mirigyeknek képezik kivezető csatornáit. A fiziológusok valószínűnek tartják, hogy emellett a fodrok a tapintó érzék működésének is segítségére vannak, ami az ujjak hegyén fokozott mértékben szokott kifejlődni. Bármiként is legyen ez, a daktiloszkópiára a fodrok képződésének csupán az a sajátossága bír fontossággal, hogy azok állandóak. Az ujj felületének recézettsége, a barázdák, a fodrok, a fodrok által képezett ábrák a korral nem változnak és az ujjak felülete az ember halála után is, egészen a föloszlásig ugyanazokat az alakulatokat mutatja, mint a csecsemőkorban, azzal a különbséggel, hogy a csecsemő- és a gyermekkorban a bőrfodrok és az általuk képzett ábrák finomabbak és kisebb méretűek, mint már a férfikorban. A bőrképződésnek ez az állandósága és az a körülmény, hogy ezt az állandóságot sem a különböző foglalkozások, sem a bőr lehámlása és új bőrképződés nem érintik és mindez a daktiloszkópiai eljárást nem akadályozza, amint látni fogjuk, alapföltétele az ujjnyomatok használhatóságának.

Az ujjnyomatrendszer annál a tapasztalati oknál fogva, hogy a bőrnek recézettsége, a barázdák és fodrok, az ujj felső izületének felületén szoktak legjobban kiélesedni és csupán ezen a részen mutatnak határozott ábraalakulatot, eltekint az ujjaknak többi izületeitől és csakis a felső izületnek belső felületét teszi eljárása alapjául.

Az ujjnyomatrendszer a maga vizsgálódását nem magu-

13. sz. ábra. Az ujjak festékes lenyomata.

kon az ujjakon végzi, hanem, miként az elnevezés is mutatja, az ujjnak, még pedig csupán a felső izületnek másolatán, lenyomatán. Vonjuk be ujjaink felső izületét valamely festékkel, pl. nyomdafestékkel: az így befeketített ujjainkat fehér papiroslapra nyomva, megkapjuk ujjaink lenyomatát.

A lenyomatot szemlélve, rögtön észrevehetjük, hogy a többnyire párhuzamosan haladó vonalak ugyanazokat az

alakulatokat mutatják, mint amelyeket ujjainkon láttunk. A fodroknak a fekete vonalak, a barázdaszerű mélyedéseknek pedig a fehéren maradt közök felelnek meg. A fodroknak ezek az alakulatai, az alakulás részletei és szabályai, továbbá az egyes ujjak alakulatainak egymáshoz való viszonya az, ami az ujjnyomatrendszernek alapját képezi, amidőn valakinek kilétét, személyazonosságát kutatja és a hamis nevet használót leleplezi.

Az a kérdés, hogy miképen használja fel az ujjnyomatrendszer a kéz ujjairól vett nyomatokat az emberek felismerésére és miként használja fel azokat a nyomozásnál? A kérdésre az eljárás áttanulmányozása magától megadja a feleletet és itt azt csak a következőkben lehet összefoglalni: álnevet, vagy hamis nevet csak azok igyekeznek használni, akiknek multjukban valami titkolni valójuk van, tehát a rovottmultúak, csavargók, kitiltottak és cigányok. Ha minden büntetett vagy letartóztatott egyénnek ujjairól a fogházban felveszik az ujjlenyomatokat és azokat egy később ismertetendő módon szétosztályozva, egy bizonyos helyen, mint központban, összegyüjtik, akkor ezek a büntetett vagy letartóztatott emberek multjukat többé le nem tagadhatják. Az ujjlenyomatok t. i. soha meg nem változnak és így, ha ezeket az embereket később, akár 10—20 év mulva, letartóztatják és ujjlenyomataikat felveszik, azok a megfelelő osztályozó eljárás után szükségképen ugyanabba az osztályba kerülnek, mint az előző alkalomkor; és ez teljesen elég, mert csupán rövid összehasonlítás szükséges, hogy az ugyanabba az osztályba kerülő lenyomatokról megállapíthassuk, hogy azok teljesen megegyezők és így azok ugyanarról az emberről vannak felvéve.

Példa jobban megvilágítja az eljárást: Nagy Pál le van tartóztatva lopás miatt, felveszik ujjlenyomatait egy lap papirosra, amelyre ráírják nevét és a letartóztatás idejét is. Ezt a lapot, illetve a lenyomatokat beküldik annak a hivatalnak,

amely azoknak gyüjtésével van megbízva és amely azt is nyilvántartja, hogy ezt a Nagy Pált a bíróság milyen büntetésre ítéli. Ez a hivatal a nyomatokat behelyezi egy megfelelő osztályba. Két év mulva Nagy Pál újból lop és letartóztatják. Tudva azt, hogy előző büntetése most súlyosbító körülményül fog szolgálni, hogy ezt a büntetést letagadhassa, a letartóztatáskor Kiss Péternek mondja magát. Ujjlenyomat nélkül nincsen mód, amellyel Kiss Pétert leleplezni lehetne, mert hiszen ki emlékezhetnék vissza a kétév előtti Nagy Pálra. Így azonban a leleplezés mi nehézségbe sem ütközik. Az őt letartóztató hatóság ugyanis felveszi ujjlenyomatait és azokat beküldi a központi gyüjtőhivatalba. Itt megfelelően osztályba sorozzák. Miután, mint említettük, a nyomatok soha az életben nem változnak, Kiss Péternek nyomatai szükségképen ugyanabba az osztályba kerülnek, mint két évvel előbb. Tehát ebbe az osztályba sorozva a lenyomatokat, illetve a lap papirost, amelyen e lenyomatok vannak, ott találják Nagy Pál lenyomatait és így csak rövid összehasonlítást kell tenni, hogy kimondhassák és erről az illető hatóságot vagy bíróságot is értesítsék, miszerint Kiss Péter azonos Nagy Pállal, aki két év előtt egyszer már le volt tartóztatva és lopásért megbüntetve.

Az eljárás részletes szabályai alább következnek és itt csak annyit kell az elmondottakhoz fűzni, hogy, miként beigazolni lehet, széles e világon nincsen két olyan ember, kinek ujjlenyomatai egyformák lennének és hogy továbbá az ujjaknak sérülései, bőrkopás, vagy egyes ujjaknak a hiánya az ujjnyomatrendszer használhathatóságát legkevésbé sem befolyásolják.

Az ujjnyomatrendszer alapjait Kelet népeinél, különösen az angol fenhatóság alatt álló ázsiai gyarmatokon találjuk. Itt fejlődött ki az a szokás, hogy az írni nem tudó emberek egymásközti ügyleteiknél aláírás helyett nem a nálunk szokásos keresztkézjegyet használták, hanem festékbe dörzsölt

hüvelykujjaikat nyomták az írásra. Ez a szokás megvan még ma is, sőt átszármazott Európába is. Törökországban és a szláv népeknél az írni nem tudó emberek, már t. i. akiket élethivatásuk névaláírásra kényszerít, állandóan egy darab tust tartanak maguknál, amellyel, ha valamit alá kell írni, befeketítik jobb mutatóujjukat és az aláírás helyére annak lenyomatát illesztik. Később a névaláírásnak ily módon való pótlását fölhasználták a Keleten különösen nagymérvben szokásos hamis névbemondások korlátozására, illetve megakadályozására is. Angolországnak Indiában levő óriási kiterjedésű munkatelepein az összes munkásoknak jobb hüvelykujjaikról lenyomatokat vesznek, amelyeket épenúgy nyilvántartanak, mint neveiket és egyéb szükséges személyadataikat. Ha egy ilyen munkás azután bűncselekményt követ el, avagy őt mint megbízhatatlant a szolgálatból elbocsátják, nehogy hamis nevet mondva be, valamely másik munkatelepen alkalmazást nyerjen, az őt elbocsátó telep ujjnyomatának fotocinkográfiáját megküldi az összes többi munkatelepnek.

Ugyancsak a hamis név használata ellen védekezett a bengáli orvosi tanács, amidőn elrendelte, hogy orvosi bizonyítványok kiállításakor az illető orvos illessze rá a bizonyítványra a megvizsgált egyén jobb hüvelykujjának lenyomatát. Tapasztalták ugyanis, hogy gyakran ép, egészséges emberek olyan jogokat nyernek, amelyeket a kormány orvosi bizonyítvány alapján csak beteg, vagy nyomorék embereknek szokott engedélyezni. A megindult vizsgálat megállapította, hogy ezek az emberek oly módon jutottak az orvosi bizonyítványhoz, hogy maguk helyett a kitűzött orvosi vizsgálatra egy-egy jó pénzért megvásárolt nyomorékot küldtek, aki azután a bizonyítvány kiállításakor megbízója személyi adatait mondotta be.

A bizonyítványoknak ujjnyomatokkal való felszerelése ennek a visszaélésnek természetesen véget vetett, mert a hatóságnak, mielőtt valamely jogot kiadott, egy új ujjlenyo-

mat fölvétele és ennek a bizonyítványon levő ujjlenyomattal való összehasonlítása útján módjában volt meggyőződést szerezni arról, hogy vajjon az illető jogot tényleg az orvosi bizonyítványban megnevezettnek adja-e ki?

Nagyon célszerűnek bizonyult az ujjnyomatfölvételnek bevezetése Indiában, a máktermést beváltó hivataloknál is. Ezek a hivatalok a máktermelőknek a termés zálogkép lekötése ellenében előleget szoktak adni. Nagyon sok bajt okozott azonban az, hogy a termelők letagadták a kapott előlegeket. A hivatalnak ugyan kezében volt a termelőnek nyugtája, annak kézjegyével ellátva, de az kézjegyét következetesen letagadta. A hivatal ezzel szemben tehetetlen maradt, mert ha megismételtette is a kézjegyet, ez könnyen megváltoztatható voltánál fogva nem igen vezethetett eredményre.

Még számos példával lehetne kimutatni, hogy a köznép által egymás között kézjegyül használt ujjnyomat miként ment át lassanként a hatóságok használatába, mint győződtek meg annak célszerűségéről a hivatalos eljárásnak minden terén, ahol a személyazonosság megállapítása s a hamis név használatának megakadályozása fontossággal bír. Mindez azonban a mai értelmében vett ujjnyomatrendszernek nem mondható.

Az első ujjnyomatrendszert William I. S. Herschel bengáli adóvégrehajtó készítette. Munkája az ő saját foglalkozása keretében megfelelő volt ugyan, de egy általános személyazonosítórendszernek kevés volt és csak arra volt jó, hogy támpontul szolgáljon Francis Galtonnak (antropológus), majd R. H. Henry londoni rendőrfőnöknek, kinek munkája (Classification and uses of finger prints) azonban nagyrészt a Galton által fölállított igazságokra van fektetve és attól főkép abban tér el, hogy egyrészt a rendszert részletesebb szabályokkal erősíti meg, másrészt az ujjnyomatok osztályozására és nyilvántartására nézve egy célszerűbbnek ítélt osztályozó módszert állít föl.

Henry rendszerét legelőször hazája, Anglia fogadta el, miután előbb külön szakbizottságot küldött ki, amely azt úgy megbízhatóság, mint használhatóság szempontjából megvizsgálta. A számtalan eredmény, amely a rendszer kiválóságát beigazolta, a többi európai államokat is csakhamar rábírta, hogy a rendszert tanulmányoztassák, majd bevezessék. Így Német-, Olasz-, Spanyolország, Ausztria és Magyarország, Románia stb.

Az ujjnyomatrendszer bevezetését és használatát rendkívül megkönnyíti, hogy kevés költségbe kerül. Az olcsóság már az eszközök beszerzésénél is megnyilvánul. Ezek az eszközök a következők:

1. Egy a rendesnél valamivel magasabb, körülbelül 105 cm. magas asztal, amelynek felső lapja szintén eltér a rendes asztalétól, amennyiben ajánlatos, hogy körülbelül 28 cm. széles és 55 cm. hosszú legyen. Ott, ahol ez nehezen volna beszerezhető, elég bármilyen asztal, amelynek bal sarkára, hogy kellő magas legyen, néhány deszkalapot vagy nagyobbfajta könyvet erősítünk.

2. Egy 22 cm. hosszú és 12 cm. széles horganylemez, melynek egyik lapja teljesen símára van csiszolva.

3. Egy festékdörzsölő henger, amely 10 cm. széles, 1·5 cm. vastag gummival van bevonva.

4. Nyomdafesték, amely használat előtt firnaisszal egy kissé felhigítandó. Ott, ahol az ujjnyomatrendszert rendszeresen bevezetik, igen célszerű egy „Finger print-ink“ nevezetű festéket használni, amely szintén nem más ugyan, mint nyomdafesték, de külön az ujjnyomatok céljaira készülvén, azonmód használható, amint a tubusban szállítják.

5. Fehér papiros, amelyre az ujjak nyomatait felveszszük és amelyet minőség tekintetében jól meg kell választani, hogy a célnak megfelelő legyen. Így szükséges, hogy a használt papiros síma és mégis a festéket könnyen felszívó legyen. Recés, szőrös vagy egyenetlen felületű papiros

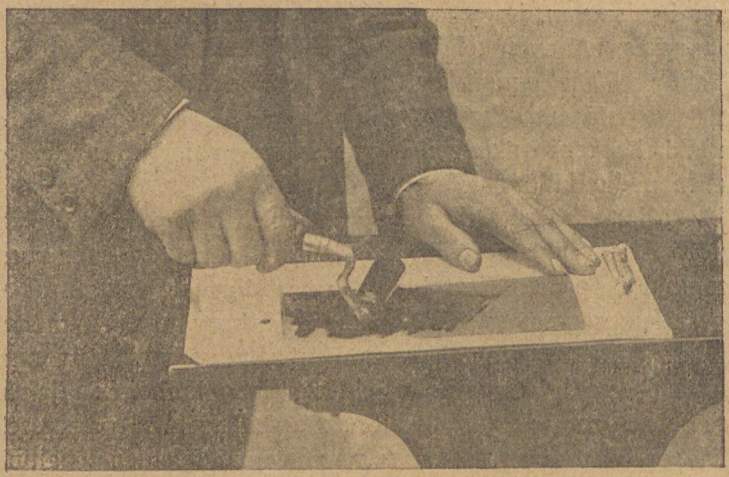
rontja a nyomat tisztaságát. Különben az ujjnyomatrendszer rendszeres művelésénél az ujjnyomatgyüjtemény könnyed kezelése szükségessé teszi, hogy az úgynevezett nyomatlapokat használjuk. Ezek 34 cm. hosszú és 21 cm. széles papiroslapok, melyek az ember tíz ujjának megfelelően rovatokra vannak beosztva.

A szükséges eszközök közé kell még számítani azon kismennyiségű terpentinolajat, amelyet ott, ahol ujjnyomatokat vesznek fel, mindig készen kell tartani. A terpentinnek az a hatása van, hogy a piszkot, még a zsíros vagy festékes piszkot is, könnyen feloldja. Ez a hatása felhasználható az ujjakon található piszok eltávolítására, tehát a lenyomandó ujjak lehető megtisztítására és felhasználható a nyomdafestékkel bekent cinklemez és gummihenger tisztántartására is, amire pedig különös gond fordítandó.

Mielőtt az ujjlenyomatok felvételéhez fogunk, a tisztára letörölt horganylemezt az asztal balsarkára helyezzük és borsszemnyi csöpp festéket téve rá, azt a dörzsölő hengerrel az egész lemezen egyenletesen elkenjük. A horganylemez mellett az asztal hosszabb oldalának szélén helyezzük el a nyomatlapot és pedig úgy, hogy először is a jobb kéz ujjainak megfelelő rovatok alsó széle az asztal szélével összeessék. Célszerű, ha a nyomatlapot előzőleg megfelelően lehajtjuk, hogy így az teljesen az asztalhoz símuljon és az alább levő rovatok be ne piszkolódjanak.

Azt, akinek az ujjairól a lenyomatot vesszük, azután az így előkészített asztal elé állítjuk olyképen, hogy a horganylemezzel és a nyomatlappal szemben legyen. Magunk az illetőnek bal oldalára kissé feléje fordulva állunk és megfogva jobb kezét, azt a lemez fölé emeljük. A nyomatlap beosztásának megfelelően először a hüvelykújját vesszük elő és azt bal kezünkkel az ujj csücskénél, jobb kezünkkel pedig az ujjtőnél megfogva annak felső izületét, az ú. n. ujjhegyet, az ujj jobb oldalán kezdve a bal oldaláig, tehát a köröm

jobb szélétől annak bal széléig, a festékes horganylemezen, gyengéden nyomva, meghengerítjük. Az így megfestett ujjat azután a nyomatlap fölé visszük át és azt épúgy, mint a lemezen, gyöngéden nyomva, meghengerítjük a nyomatlap megfelelő rovatában is. A befestett bőrfodrok így a papiroson hagyják ugyanazokat az alakulatokat, illetve rajzokat, amelyeket az ujj belső felületén képeznek és amelyekkel

14. sz. ábra. *a)* A festék eldörzsölése a cinklemezen.

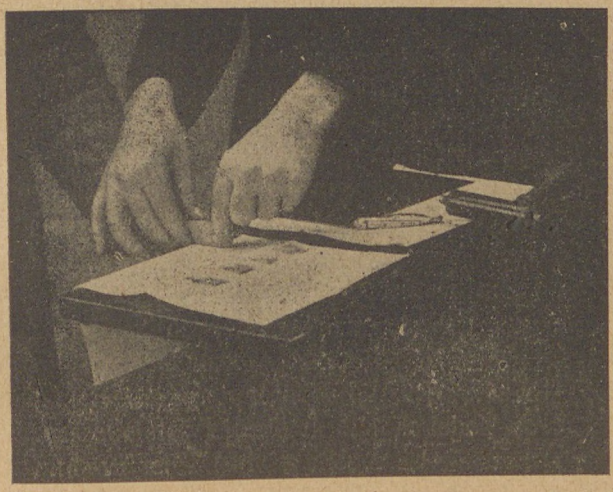
foglalkozik épen a szorosabb értelemben vett ujjnyomatrendszer.

A hüvelykújj után a mutatóujjat, majd a közép-, a gyűrűs- és a kisujjat vesszük elő s velük épúgy járunk el, mint a hüvelykujjal; tehát először meghengerítjük a festékes horganylemezen és azután a nyomatlap megfelelő rovatában.

Amikor a jobb kéz ujjaival elkészülünk, a nyomatlapot följebb toljuk az asztalon, hogy a bal kéz rovataihoz

hozzáférhessünk. Ezeknek a rovatoknak a szélét ismét hozzáegyeztetjük az asztal széléhez azáltal, hogy a papirost megfelelően behajtjuk. A bal kéz ujjainak nyomatait azután ugyanoly módon és sorrendben vesszük le, amint előbb a jobb kézéit.

Az összes ujjak nyomataival elkészülvén, a két úgynevezett összesített nyomatot készítjük el. Ezen összesített

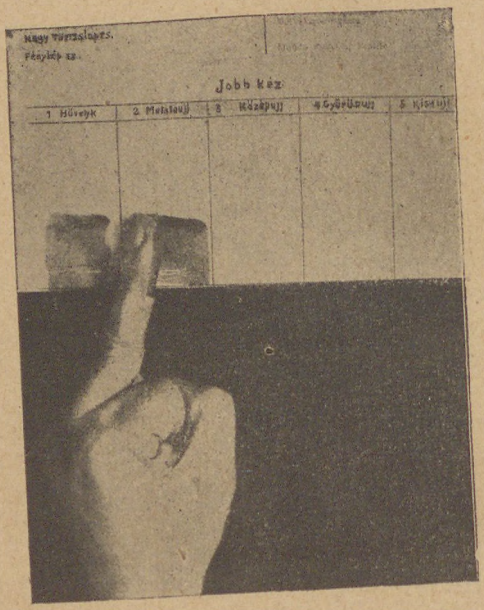

14. sz. ábra. *b)* Az ujjlenyomat felvétele.

nyomatok arra a célra szolgálnak, hogy velük kellően ellenőrizhessük, hogy vajjon az egyes újjak nyomatait a helyes sorrendben vettük-e fel és azokat véletlenül nem cseréltük-e fel? Az összesített nyomat felvételekor jobb kezünk mutató- és hüvelykujjával az illető egyénnek bal kezén, szorosan egymás mellé szorítva, összefogjuk a mutató-, a közép-, a gyűrűs- és a kisujjakat és azokat így együttesen, egyszerre, bal kezünk ráhelyezésével ismét a festékes lemezre,

majd a nyomatlap legalsó rovatába nyomjuk. A bal kéz után ugyanúgy teszünk a jobb kéz négy ujjával is és ezzel készen van az egész nyomatlap.

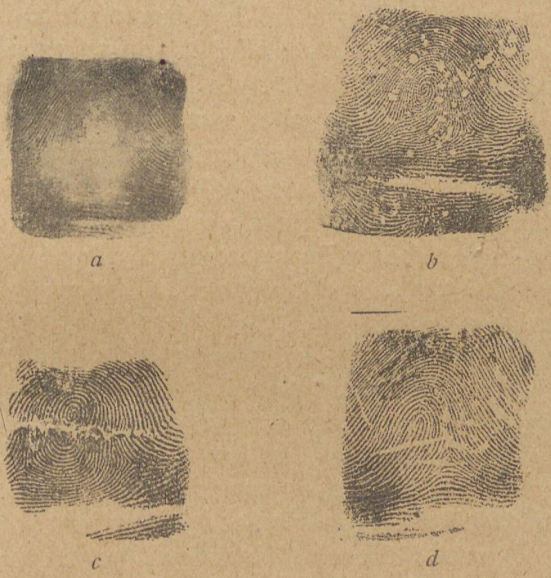
Az ujjlenyomatok felvételének begyakorlásához nagyon ajánlatos, ha először azt saját kezeinken próbáljuk meg, mert

14. sz. ábra. *c)* Az ujj hengerítése az ujjlenyomat felvételnél.

így tanuljuk meg leghamarabb, hogy az egyes ujjakkal mekkora forgást kell végezni, hogy a lenyomaton az ujjnak egész recés felülete rajta legyen és hogy mily nyomást kell adni az ujjaknak, hogy elegendően, sem kevéssé, sem túlzottan ne legyenek festékesek és hogy végül éles lenyomatot adjanak. A homályos, tisztátalan lenyomatnak legtöbbször

csak az az oka, hogy az ujjakat nem eléggé vagy pedig túlerősen nyomtuk a festékes lemezre, illetőleg a papirosra. Ily esetben könnyen pótolhatjuk a hibát, ha az illető ujjal az első nyomat fölött, ugyanabban a rovatban egy másik lenyomatot veszünk, amelynél már a hibához képest azt erősebben vagy gyöngébben nyomjuk le.

a *b* *c* *d*

15. sz. ábra. Hibás ujjlenyomatok. *a)* Izzadt ujjról, *b)* hámlott ujjról, *c)* sérült ujjról, *d)* petyhüdt ujjról.

A lenyomat homályos voltának különben egyéb okai is lehetnek. Igy homályos lesz, ha a kéz zsíros vagy izzadt. Ezért a szabály, hogy azok, akiknek ujjairól lenyomatot veszünk, kezeiket előzőleg szappannal és kefével jól mossák meg és közvetlenül a lenyomat előtt egy száraz ruhával ujjhegyeiket erősen törüljék meg. Olyan kézhez, amelybe a

piszok már beleette magát, célszerű, ha kis terpentinolajat használunk és lenyomat előtt azzal az ujjhegyeket, kis ruhadarab segélyével megdörzsöljük.

A lenyomat homályos voltának oka lehet továbbá az is, hogy a horganylemez nincsen eléggé befestve, vagy pedig ellenkezőleg túlzottan van festékkel bevonva. Mindkét bajon segít a henger, amellyel néhányszor a lemezt átdörzsöljük, amíg azon a festékréteg a kellő vastagságú lesz. Megjegyzendő, hogy az ujjlenyomatok felvételekor az egyes ujjakat a lemeznek mindig más-más helyén kell a festékben megforgatni és nem szabad egyiket a másiknak a helyén, mert a festékréteg vékony lévén, az első ízben megforgatott ujj annyira felszedi a festéket, hogy helyén a következő ujjnak már nem marad elegendő. Az általunk említett méretű lemez épen elég egy ember ujjlenyomataihoz. Eggyel végezvén, mielőtt másikat vennénk elő, a lemezt a hengerrel újból át kell dörzsölnünk.

Megtörténik azután, hogy valamely okból, így sebforradás vagy a bőrfelületnek más megrongálódása miatt legjobb igyekezetünk dacára sem vagyunk képések valamely ujjról vagy ujjakról szép éles lenyomatot kapni. Itt abban kell hagyni a kísérletezést és meg kell elégednünk a rossz lenyomatok közül kiválasztott legjobbal. Az ujjnyomatrendszer eljárását ugyanis a lenyomat homályos volta nem akadályozza, csak valamivel lassúbbá teszi, mert az egyes alakulatokat, rajzokat majd nagyobb figyelemmel kell megbírálni.

Másként áll a dolog, ha valamelyik ujj, vagy annak felső izülete hiányzik. Ilyenkor az a szabály, hogy a hiányzó ujj vagy izület lenyomatának helyét üresen hagyjuk és ezt a körülményt a nyomatlapon röviden megjegyezzük. Tehát, ha pl. hiányzik a jobb mutatóujj, akkor annak rovatába azt irjuk: „hiányzik".

Ha az ujj felső izülete nem hiányzik, de amint többször előfordul, csak meg van csonkítva, akkor nem kell azonnal,

mint hiányzót tekinteni, hanem meg kell vizsgálni a csonka ujj fölületét vagy annak egy darab papirosra fölvett lenyomatát, hogy vajjon az épen maradt részen nem található-e meg a bőrfodrok alakulásának az a része, amely az ujjnyomatrendszer eljárását érdekli, mert, ha rajta van, akkor elég a csonka ujjnak lenyomata is, bárha az kisebb alakú is a többinél; csupán arra kell figyelni, hogy ezt a körülményt a nyomatlapon szintén megjegyezzük.

A jó lenyomat felvételét akadályozza az is, hogy valamely ujjat nem lehet kiegyenesíteni s a festékes lemezen, vagy a nyomatlapon meghengeríteni. E bajon igen egyszerűen segítünk, ha a nyomatlapot a megfelelő rovatnál egy vonalzóra feszítjük és a hengerítésnek megfelelő mozdulattal az illető, előzőleg festékkel kellően bekent ujjhoz nyomjuk. Igy sokkal szebb lenyomatot kapunk, mintha a nyomorék ujjat kényszerítjük a lenyomatra.

Ha az ujj annyira sebes, hogy festékkel bekenni nem tanácsos, vagy ha különben sem adna lenyomatot, mert a seb a bőr egész felületét szétroncsolta, akkor az ujjlenyomat felvételével várni kell, amíg a seb begyógyul vagy pedig, ha erre rá nem érünk, úgy kell a sebes ujjat tekinteni, mint hiányzót és ezt a körülményt a nyomatlapon megjegyezni.

Végül szintén a lenyomatok tisztasága érdekében szem előtt kell tartani, hogy az összes használt eszközök mindig tisztán tartandók. A tisztántartásnak igen alkalmas módja, ha az ujjlenyomatfelvételek befejezése után a horganylemezt és a hengert egy darab terpentinnel leöntött itatóspapirossal, majd ha ez a festéket már feloldotta, egy darab száraz vászonnal tisztára dörzsöljük. Minden, az ujjlenyomatoknál használt eszközt pormentes helyen kell tartani és használat előtt újból letörölni. Ezt a tisztaságot nemcsak az eszközök jókarban tartása követeli, hanem az a veszély is, hogy az eszközökön hagyott porszem vagy szőrszál belekeveredve a festékbe, megtévesztő nyomot hagyhat az ujjlenyomaton is.

A könnyebb megérthetés végett szükséges, hogy röviden is összefoglaljuk azon ténykedéseket, amelyeket az ujjlenyomatok felvételénél kifejtenünk kell. Ezek a megfelelő sorrendben a következők:

I. Az ujjlenyomat felvételére kijelölt hely előkészítése:

1. A cinklemezre egy csepp festék teendő és az a gummihengerrel egyenletesen szétdörzsölendő.

2. A lemez mellett az asztal szélén elhelyezendő a nyomatlap.

II. A kezek előkészítése:

1. Szappannal jól lemosandók és azután megtörlendők.

2. Az ujjak hegye egy kis terpentinolajba mártott ruhadarabbal megdörzsölendő.

III. Az ujjlenyomatok felvétele:

1. Az egyén a lenyomatokat felvevő jobb kéz felé eső oldalán az asztal elé állítandó.

2. Jobb keze a festékes lemez elé emelendő.

3. A hüvelykujj hegyének belső felülete a köröm egyik szélétől a másik széléig a festékes lemezen meghengerítendő, miközben jobb kezünkkel a kézfejet, bal kezünk hüvelyk- és mutatóujjával az ujj hegyét fogjuk.

4. A kéz a nyomatlap elé emelendő és a hüvelykujj. ugyanazon módon, mint a festékes lemezen, a nyomatlap hüvelykujjának megfelelő rovatban is meghengerítendő.

5. A többi ujjal egyenként ugyanaz a művelet viendő véghez, mint a hüvelykujjal. (3., 4. pont.)

6. A bal kézzel ugyanazon eljárás végzendő, mint a 3., 4., 5. pont szerint a jobb kézzel, illetve annak ujjaival.

7. A bal kézen a mutató-, közép-, gyűrűs- és kisujjakat jobb kezünk hüvelyk- és mutatóujjával összefogjuk, rányomjuk a festékes lemezre és azután a nyomatlap megfelelő rovatába.

8. Ugyanezt tesszük a jobb kéz említett négy ujjával.

9. Az ujjnyomatlapra rávezetendő az illető egyén neve a nyomatfelvétel ideje, a letartóztatás, vagy nyomatfelvétel oka és a felvevő aláírása.

A cél az, hogy a lenyomatok élesek legyenek. Ez el van érve, ha a vonalak élesen kivehetők, útjaik vizsgálatát semmiféle folt vagy homály nem akadályozza.

16. ábra. Ugyanazon ujjról egyszerű lenyomás és hengerítés útján felvett lenyomatok közötti különbség

Kérdés tárgyát képezheti, hogy miért kell az ujjakat hengeríteni s miért nem elegendő az egyszerű lenyomás? A feleletet a későbbiek megadják és itt csak jelezni lehet annak okát abban, hogy az ujjhegyek belső felületén, egyes, az ujjlenyomatok osztályozására és nyilvántartására rendkívül fontos pontok néha annyira az ujjak szélén, vagy oldalán képződnek, hogy azok, ha az ujjat egyszerűen csak lenyomnánk és nem hengerítenénk, kimaradnának a lenyomatból. Erről különben könnyen meggyőződhetünk, ha ugyanazon ujjnak lenyomatát összehasonlítjuk, mint hengerítettet és mint egyszerűen lenyomottat.

A) Az ujjlenyomatok fajtái.

Bármely ujjlenyomatot szemlélve, azon fekete vonalak által okozott összevisszaságot látunk, de csak az első pillanatra, mert nagyobb figyelemmel, különösen egy-egy fekete vonalnak útját követve, az összevisszaságból határozott ábra, vagy rajz fog szemünk előtt kibontakozni, amely ábra, vagy rajz adja épen az ujjlenyomatokra fektetett személyazonosító eljárásnak alapját. Több ujjlenyomatot szemlélve egymás után, azt is észrevesszük, hogy ilyen a fekete vonalak által képzett ábra többféle van és bár egyesek hasonló alakúak, mégis sok tekintetben különböznek egymástól. Megjegyzendő, hogy a lenyomaton látható vonalaknak nem mindegyike vesz részt ezen ábraképezésben, hanem azoknak csak egy része, a többi pedig mintegy hátterét alkotja az ábrának.

Az ujjnyomatrendszerben az ujjlenyomatoknak, illetve a rajtuk mutatkozó ábráknak kilenc fajtáját különböztetjük meg.

Bármily nagymennyiségű ujjlenyomatot vegyünk is vizsgálat alá, nem találunk egyet sem, amely ezen fajták egyikének, vagy másikának ismertető jeleit ne viselné magán. Ezeknek az ismertető jeleknek könnyű felismerhetésére azután az ujjnyomatrendszer bizonyos szabályokat állít fel, amelyek pontos betartása, minden nehézség nélkül eligazít az ujjlenyomatok látszólagos útvesztőjében.

a) *Az ívfajta lenyomat.* A 17. számú ábrán az *a*) vonal utját karctűvel követve azt látjuk, hogy az egyideig körülbelül vízszintes irányban halad, azután egy ívet ír le, majd ismét vízszintes irányba jutva, a nyomat túlsó oldalán véget ér.

Ha a másik *b)* vonalat követjük, ugyanerre az eredményre jutunk. E karctűnkkel követett vonalakat és általában a minden nyomaton látható és bőrünk felületén észlelt kiemelkedéseknek megfelelő vonalakat *fodroknak*, azoknak irányát pedig, illetőleg azt az utat, amelyet az ujjlenyomaton ezek a fodrok megtesznek, *fodorpályának* hívjuk. Alkalmazva

ezeket az elnevezéseket a 17. számú ábra előbbi vizsgálatára, azt mondhatjuk, az *a) b)* stb. fodrok az ujjlenyomat egyik oldalán kezdődve, az ellenkező oldalig egy ívszerű fodorpályát írnak le. Az olyan ujjlenyomatokat, amelyeken a fodrok ívszerű fodorpályát írnak le, íveknek mondjuk és „i" betűvel jelezzük.

17. sz. ábra. Az ívfajta újjlenyomat.

b) *A tornyos ívfajta lenyomat.* Az ujjlenyomatok ezen fajtánál a fodrok szintén ívszerű fodorpályát írnak le, mégis a fodorpályának ívszerű része annyira eltér az előbb bemutatott ívfajtától, hogy megkülönböztetése szükségessé vált.

A 18. számú ábrán az *a), b), c)* stb. fodrok ugyanis az ábra közepetájáig jöve, hirtelen majdnem merőlegesen

magasra szöknek és csak egy rövid kis ívet irva le, ismét meredeken előbbi irányukba térnek vissza. Szinte úgy néznek ki, mintha az ívnek fodrait két oldalon, ott, ahol az ívszerű emelkedés kezdődik és végződik annyira összeszorították volna, hogy a középső ívrész feltolódott, vagy mintegy kihegyesedett. A fodorpálya tehát ugyanolyan, mint az ívnél

18. sz. ábra. A tornyos ívfajta ujjlenyomat.

de annál jóval magasabb és meredekebb. Azokat az íveket, amelyekben a fodrok ilyen meredek ívszerű pályát írnak le, az egyszerű ívektől megkülönböztetve, *tornyos íveknek* nevezzük és az osztályozásban „*t*" betűvel jelezzük.

c) *A hurokfajta lenyomat.* A 19. számú ábrán az *a), b), c)* fodrokat pályájukon követve, azt látjuk, hogy azok az ábra jobb oldaláról kiindulva, körülbelül az ábranak közepéig hatolnak és itt kereken visszagörbülve, az ábrának ugyanazon

az oldalán végződnek, mint ahonnan kiindultak. Az ujjlenyomatoknak ezt a fajtáját, minhogy a fodrok által leírt pálya hurokszerűen alakul, huroknak hívjuk és kétféle fajtáját különböztetjük meg, t. i. az *orsós és singes hurkot*. Az orsós huroknál a fodrok az ujjlenyomatnak karunk orsócsontja felé eső oldalán kezdődnek és pályájukat leírva, ugyanazon az oldalon végződnek; a singes huroknál karunk singcsontjának megfelelő oldalán kezdődnek és végződnek.

Az elnevezés, mint látjuk, alsó karunk orsó- és singcsontjától veszi eredetét és minthogy ez a megkülönböztetés rendkívül fontossággal bír, szükséges a megértheteshez a következőket is megjegyezni:

Alsó karunk két csontból áll, u. m. az orsó- és a singcsontból. Az a csont, amely hüvelykujjunk oldalán vagy irányában a kézcsuklótól a könyökig terjed, az orsócsont, az pedig, amely kisujjunk irányában fekszik, a csukló és a könyök között, a singcsont. Ha tehát tenyereinket az asztalra tesszük, úgy a jobb kéznél az orsócsont a kéz baloldalára, a singcsont pedig annak jobb oldalára esik. A bal kéznél éppen ellenkezőleg, az orsócsont a jobb, a singcsont pedig a bal oldalon van. Ennek megfelelően tehát, az olyan lenyomatoknál, amelyek a jobb kéz ujjairól vannak véve, a hurok akkor *orsós*, ha a fodrok pályáikat a nyomat bal oldalán kezdik meg és ugyancsak erre az oldalra görbülnek vissza, illetve pályáikat ugyanezen az oldalon fejezik be és akkor *singes*, ha a lenyomat jobb oldalán kezdődnek és ugyancsak a jobb oldalra görbülnek vissza. A bal kézre a dolog épen megfordítva áll.

Az ujjlenyomatok vizsgálásakor ajánlatos, ha eleinte olykép járunk el, hogy szem előtt tartva azt, hogy melyik kéz ujjainak lenyomatairól van szó, a megfelelő kezünket tenyérrel lefelé az asztalra helyezzük. A hüvelykujj felé visszagörbülő hurok az orsós, a kisujj felé görbülő a singes. Az orsós hurkot a nyomatlapon „O“ betűvel, a singest „S“

betűvel, illetve röviden egy-egy megfelelő irányú ferde kis vonással „/" „\" jelezzük.

d) *Az örvényfajta lenyomat.* A 20. számú ábrát szemlélve, azt látjuk, hogy a fodrok csigavonalat, vagy órarúgó-

19. sz. ábra. A hurokfajta ujjlenyomat.

hoz hasonló alakú fodorpályát alkotnak. Az egyik fodor a lenyomat közepéről kiindulva, néhány kerek fordulatot tesz és azután a lenyomat valamelyik széle felé tartva, ott véget ér. Ezt a fodrot útjában, vele többé-kevésbbé párhuzamosan

haladva, több más fodor is követi, minek folytán a fodrok által alkotott rajz örvényszerű alakulatot mutat.

Az olyan lenyomatokat, amelyeknél a fodrok ilyen örvényszerű fodorpályát képeznek, *örvényeknek* hívjuk és röviden „ő" betűvel jelezzük.

e) *Az oldaltömlősfajta lenyomat.* Az olyan huroklenyo-

20. sz. ábra. Az örvényfajta ujjlenyomat.

mat, amelyen a hurokalakot részben vagy egészben ugyanarról az oldalról jövő másik hurokszerű alakulat fogja át, vagy karolja át, vagy arra mintegy ráhajlik, *oldaltömlősnek* nevezzük és „ot"-vel jelezzük.

A 21. számú ábrán a jobb oldalról jövő fodrok egy része szabályszerű hurkot képez. E hurok fölött azonban másik hurkot is észlelhetünk, amelyet ugyancsak a jobb oldalról

jövő fodrok alkotnak és amelynek felső vége ott, ahol a hurkot alkotó fodrok visszagörbülnek, kissé lefelé van hajolva. Ez a hurok mintegy rajta fekszik az alatta levő hurkon és behajló végével azt úgyszólván átkarolja.

f) *Az ikerhurokfajta lenyomat.* Az oldaltömlőshöz igen hasonló, de attól pontosan megkülönböztethető ujjlenyomat fajta az *ikerhurok.* Ebben is két különálló hurok van jelen,

21. sz. ábra. Az oldaltömlősfajta ujjlenyomat.

de amíg az oldaltömlősben az egyik hurok átkarolja a másikat, addig az ikerhuroknál a két hurok a fodrok visszagörbülésénél összekapcsolódik, mintha össze volnának akadva. Az ikerhurok fő ismertető jele azonban nem a két hurok ezen összekapcsolódásában rejlik, mert néha az oldaltömlős alakban is előfordul a hurkok összekapcsolódása, hanem abban, hogy míg az oldaltömlősnél a hurkokat képező fodrok a lenyomatnak ugyanazon az oldalán ered-

nek és végződnek, addig az ikerhuroknál a lenyomat két különböző oldalán. Jelzése „ih" betűk.

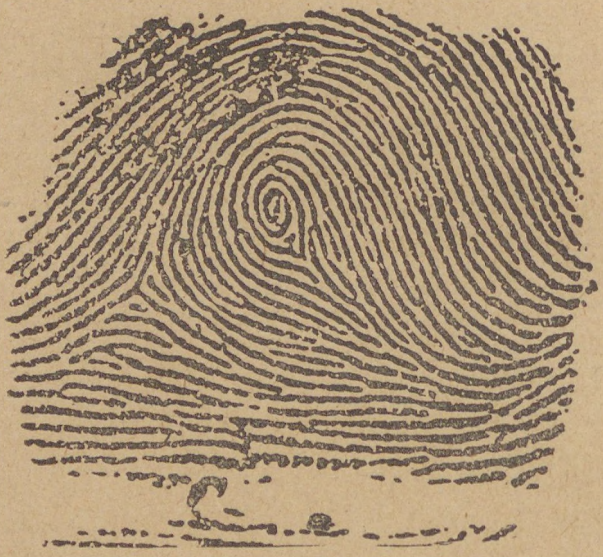
g) *A középtömlősfajta lenyomat.* Az ujjlenyomatok között gyakran olyanokkal is találkozunk, amelyek első pillanatra hurokfajtához tartozóknak látszanak, de amelyeken

22. sz. ábra. Az ikerhurokfajta ujjlenyomat.

figyelmes szemlélés mellett olyan különleges vonásokat találunk, amelyek azokat a hurokfajtáktól teljesen megkülöböztetik. Némely hurokban ugyanis, legyen az bár singes vagy orsós, azt látjuk, hogy a belső hurokfodrok visszagörbülésüknél, a rajz közepetáján, kissé kiszélesednek és egy kerek- vagy tojásdadalakú teret hagynak maguk között. Ha már most

ebben a térségben egy-két vagy több hurokfodor vagy különálló fodor oly módon csavarodik össze, hogy kört, tojásdad teret, vagy olyan ívet képez, amely domború szélével szemben áll a hurok torkolatával és metszi a hurok torkolatának irányában befektetve képzelt egyenest, a lenyomatot *közép-*

23. sz. ábra. A középtömlős fajta ujjlenyomat.

tömlősnek nevezzük és „kt" betűkkel jelezzük. A középtömlős lenyomatnak kelléke tehát:

1. hogy a belső hurokfodrok a rajz közepetáján kissé tömlőszerűen kiszélesedjenek;

2. hogy a kiszélesedés által hagyott térségben a fodrok vagy fodordarab által képzett kör, tojásdad térség, vagy ívszerű alakulat legyen és hogy

3. ez az alakulat szemben legyen a hurok torkolatával, ha ív, akkor a domború oldalával úgy, hogyha a torkolatba egyenest rajzolunk be, az messe az alakulatot képező fodrot.

h) *A kivételes fajta lenyomat.* Bár ritkán, mégis megtörténik, hogy valamely ujjról olyan lenyomatot kapunk, amelyet a rajta levő ábrának különlegessége miatt az itt fölsorolt lenyomatfajták egyikébe sem sorozhatunk be. Az ilyen lenyomatot azután *kivételesnek* hívjuk és „ki"-vel jelezzük.

B) Az ujjlenyomatok alkotó részei.

Az ujjlenyomatok alkotó részei tulajdonképen csak a különféle, büntettesekről és csavargókról felvett ujjlenyomatok gyüjtésénél, illetve azok osztályokba sorozásánál játszanak szerepet. Az osztályozás részletes kifejtése jelen munka kereteiben nem fér el, de talán felesleges is volna, mert az osztályozást teljes terjedelmében csupán azoknak kell érteni, akik nagyobb ujjnyomatgyüjtemény vagy nyilvántartás kezelésével vannak megbízva, mint amilyen pl. a londoni, berlini, bécsi vagy budapesti országos ujjlenyomatnyilvántartás, ahol az ország minden bíróságától, rendőrségétől beküldött ujjlenyomatokat nyilvántartják és ahol adandó esetekben az ország legtávolabb eső pontján működő rendőr vagy csendőr is a kérdéses egyénről felvett és beküldött ujjlenyomatlap alapján megkapja a szükséges felvilágosítást. Itt elégséges az ujjnyomatrendszernek főleg azon eljárásait és szabályait kifejteni, amelyek ismerete szükséges ahhoz, hogy a rendszer előnyeit bárki, bárhol és bármilyen távol az országban felhasználhassa azáltal, hogy ismerve az ujjlenyomatok felvételének módját, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalban adandó esetekben utánkérdezősködik. Ezt tartva szem előtt, az ujjlenyomatok alkotó részeit tárgyalni mégis azért szükséges, mert az alkotó részek világos kitüntetésére az ujjlenyomatok felvételénél is kiváló gond

fordítandó és az ujjlenyomatokat felvevőnek ismernie kell a lenyomatoknak azon főbb részeit és pontjait, amelyek az osztályozásban különös nagy fontossággal bírnak, amelyeknek tisztaságára és világosságára tehát neki is pontosan figyelni kell.

Az, hogy valamely ujjlenyomat jó legyen, nemcsak

24. ábra. A delta, a mag és a fodortávolság. (b = delta, a = mag, a—b pontok fodortávolsága = 15, a—c = 12 fodortávolság, d—e = 17 fodortávolság.)

attól függ, hogy ne legyen homályos vagy elmosódott, hanem attól is, hogy rajta legyenek azok a pontok, amelyek az ujjlenyomatrendszert az osztályozásnál vagy utánkeresésnél érdeklik. Ha a lenyomatok homályosak vagy egyébként hiányosak, mitsem tesz, csak azok a pontok legyenek rajta, lehető világosan kivehetők, amelyeken az osztályozás alapul.

Innen van, hogy az ujjlenyomatok felvételénél nem elegendő az ujjakat egyszerűen lenyomni, hanem meg kell őket hengeríteni. Az osztályozást érdeklő némely pontok ugyanis, mint említve volt, néha annyira az ujj szélén képződnek, hogy az ujj egyszerű lenyomásánál azok a lenyomatba nem kerülnének bele és ez az osztályozásnál nagy nehézségeket okozna.

Tehát annak, aki ujjlenyomatokat vesz fel, jól kell ismernie, hogy a jó ujjlenyomatban mily pontnak vagy alkotó részeknek kell meglenni és így, ha azok hiányát látja, újabb lenyomatok felvételével kell a hiányt pótolnia.

Az ujjlenyomatok főbb alkotó részei:

1. a delta,
2. a mag,
3. a sajátosságok,
4. a fodortávolság.

A delta. Delta alatt értjük az ujjlenyomatnak azt a pontját, ahol valamely fodor kettészakad, vagy pedig ahol két addig párhuzamosan haladó fodor egymástól elválva, ellenkező irányban folytatja útját. A 24. számú hurokábrát szemlélve, észlelhetjük, hogy a fodrok két oldalról indulnak ki. Az egyik oldalról jövők képezik a hurkot, a másikról jövők pedig egy bizonyos ponton, t. i. a deltánál *(b)* szétágazva körülövezik a hurkot és annak mintegy a hátterét alkotva, a lenyomat különböző oldalain végződnek. Ez a *b)* pont, ahol ezek a hurokkal szembejövő fodrok szétágaznak, a delta.

A delta meghatározása nemcsak a hurok, de az ív kivételével (ebben ugyanis nincs delta), minden lenyomatnál rendkívüli fontossággal bír, épen ezért annak a legnagyobb pontossággal kell történnie.

A delta nemcsak az ujjlenyomatok osztályozása szempontjából, de azok fajtájának felismerése szempontjából is fontos szerepet játszik. Így hurok- és örvény vagy ikerhurok, oldaltömlős fajta lenyomatot összehasonlítva, azonnal észre-

vehető, hogy a hurokfajtának csak egy deltája van, még pedig mindig a hurokkal szemben levő oldalon, a többi felsorolt fajta lenyomatnak ellenben rendesen két deltája van, még pedig egy a lenyomat bal és egy a lenyomat jobb oldalán.

A mag. A magról csupán hurokfajta lenyomatoknál lehet szó, az összetett és ívfajta lenyomatoknak magjuk nincsen.

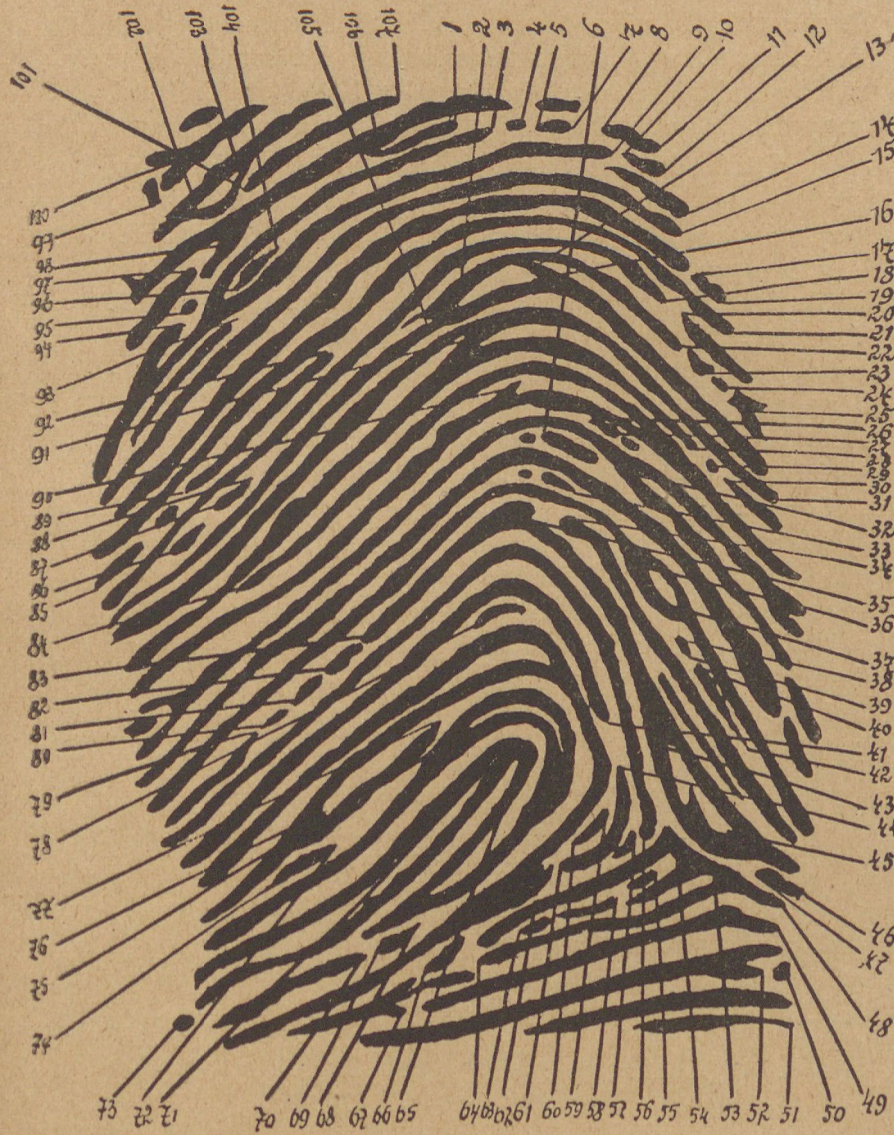
Ha a 24. számú ábrán a legbelső hurokfodort, vagyis azt a fodrot, amely a legbelső hurkot képezi, karctűvel követjük, azt látjuk, hogy az, midőn a nyomat közepetáján visszafordul, egy magában álló fodordarabot, ú. n. vesszőt vesz körül. Ezen vesszőnek a legfelső pontja a mag (*a*).

Megesik azonban, hogy a legbelső fodor nem egy, hanem két vagy több vesszőt vesz körül, ilyenkor a maghelye a deltától legtávolabb eső vesszőnek legfelső pontján van.

Megesik továbbá, hogy a legbelső hurokfodor nem vesszőt, hanem szintén visszagörbülő hurokfodrot, vagy vesszőt és hurokfodrot vegyesen, vagy végül több egymásba fonódott hurokfodrot vesz körül. Ilyenkor a mag meghatározásánál mindig az a szabály, hogy az a deltától legtávolabb eső fodornak vagy vesszőnek a legfelső pontján van.

A sajátosságok. A fodrok megszakadásai, új fodrok keletkezési pontjai, irányváltozásaik, kettéválásaik, egymásbatorkolásaik, a szigetszerű képződések, a fodordarabkák és egyes pontokat képező fodrok úgy, amint azt a 25. ábra megszámozott vonalai mutatják, mindmegannyi alkotó részei az ujjlenyomatnak, melyeket közös néven sajátosságoknak szokás nevezni és amelyek számuk elhelyezésük és egymáshozi helyzetük szempontjából, a végtelenségig menő variációkban, minden egyes fajta ujjlenyomatnak közös tulajdonai.

Az ujjlenyomatok illetve a bőrfodrok természete hozza magával, hogy sajátosságok nélkül ujjlenyomat nincsen. Minden ujjlenyomat, legyen bár az a legegyszerűbb szerkezetű ívfajta, az azonosság megállapításához a sajátosságoknak egész sorozatát nyujtja. Számuk egyébként igen változó.

25. sz. ábra. A sajátosságok.

Legkevesebb az ívfajta lenyomaton, legtöbb van a hurok és összetetteken, még pedig annál több, minél komplikáltabbak a fodroknak alakulásai. Számukat átlag 100-ra lehet becsülni, mely szám a gyakorlatban elég jó középszámnak bizonyult.

A fodortávolság. Az ujjlenyomatok körüli eljárásokban gyakran van szükség arra, hogy két pontnak egymáshozi helyzetét vagy távolságát meghatározzuk. E célra legtermészetesebb volna a mérés. Az ujjlenyomatokon azonban a közönségesen használt mérő eljárásokat alkalmazni nem lehet. Az egyes fodrok vagy bármiféle pontok távolságának megmérésére a hosszmérő mérce nem használható, mert az ujjlenyomatok és azok egyes részeinek méretei a fejlődés, a bőr durvulása vagy finomodása, továbbá az ujjlenyomat felvételénél az ujjakra gyakorolt nyomás erejének különböző mérve stb. folytán változnak. Az ujjlenyomatokon szükséges méréseket mindig képzeleti egyenessel végezzük, melyet két alkotó rész vagy sajátosság közé illesztünk és a mérés eredményét illetőleg a megmért távolságot azon fodrok számával fejezzük ki, amelyeket ez az egyenes útjában metsz vagy legalább érint. A metszett fodrok száma a megmért két pont közti fodortávolság (l. 24. ábrán *a—b* pontok fodortávolsága = 15, *a—c* = 12, *d—e* = 17).

C) Az ujjlenyomatok osztályozása.

Két egyenlő ujjlenyomattal bíró ember nincs a világon. Ez az igazság képezi kiinduló pontját az ujjnyomatrendszernek, midőn az egyén kilétét kutatja és ez az igazság képezi az ujjnyomatrendszer végső eredményét, midőn az egyén kilétét pusztán ujjlenyomatok alapján megállapítja.

Akik e rendszert még nem ismerik, többnyire azzal a kérdéssel állanak elő, miképen lehetséges, hogy minden embernek más-más ujjlenyomatai vannak és nem akad kettő,

akinek ujjlenyomatai megegyeznének? A legmeggyőzőbb feleletet az osztályozó módszer teljes ismerete és az osztályok végtelen számának bemutatása adná; ámde az osztályozásnak csupán általános vázolása lévén itt a feladat, legyen elég csak a következőkre hivatkozni:

Amily kétségtelen, hogy a fejlődés mindenben bizonyos mértékben szabályos és az egyes részletekben okozati összefüggést mutató, épúgy kétségtelen az is, hogy a természet soha meg nem ismételi magát. Figyeljünk meg egy ujjlenyomatot, pl. a 25. sz. ábrán annak szerkezetét, a fodrok útjait, hajlásait, változatait, a sajátosságokat és azok száz és százféle elhelyezéseit. Elképzelhető vajjon, hogy mindezen parányinak mondható jelenségek a maguk egymáshozi viszonyaikban megismétlődhetnének? Lehetetlenség! És ezt igazolja a gyakorlat, sőt a gyakorlatnak történeti fejlődése is. Egyes népeknél már meghatározhatatlan időkkel ezelőtt kezdik az ujjlenyomatot használni, mint az aláírás vagy kézjel igazolását. Néhány évvel ezelőtt az ujjlenyomatokat az összes művelt államokban, mint a bűntettesek személyazonosságát megállapító eljárást bevezették; azóta tehát jó néhány millió ember ujjlenyomatait vizsgálták meg és használták fel, de két azonos ujjlenyomattal bíró embert nem találtak sehol, sőt még ugyanazon egy embernél sem észlelték soha, hogy valamelyik két ujjának azonos lenyomata lett volna.

Ha mindez két azonos ujjlenyomattal bíró ember létezésének lehetetlenségét nem igazolná eléggé, vessünk egy rövid valószínűségi számítást arra nézve, hogy mi a valószínűsége, illetve milyen mérvű a lehetetlensége annak, hogy két ember azonos ujjlenyomattal birjon, tehát két ember ujjlenyomat alapján összetéveszthető legyen?

Az azonossághoz tehát egyenlőséghez szükséges, hogy az összehasonlított két ujjlenyomat ugyanazon fajta legyen és hogy a fodrok minden egyes alkatrészei pontosan megegyezzenek, szám, minőség és az elhelyezés szempontjából.

A fajták szempontjából a valószínűség 1:9, mert 9 fajta ujjlenyomat van. Ha hozzávesszük azt, amit az előbbiekben már említettünk, hogy t. i. minden egyes lenyomatnak átlag 100 alkatrésze, sajátsága van, akkor 2 ujjlenyomat megegyezésének valószínűségi mutatója = $1 : 100^2$, vagyis 1 : 10.000-hez. Könnyebbség kedvéért elengedve ezen valószínűségi mutatónak az előbbi számmal való kombinálását, kerekszámban azt mondhatjuk tehát, hogy minden 10.000-ik lenyomat lehet egyenlő. Az egyenlőséghez azonban nem elegendő annak konstatálása, hogy az összehasonlított lenyomatok kölcsönösen bírják egymás sajátosságait. Az egyenlőséghez ú. i. szükséges az is, hogy ezek az alkotó részecskék ne csak számban és nemben legyenek jelen, hanem hajszálpontossággal ugyanazon helyen is legyenek elhelyezve. A valószínűségi számításnál ezt is kifejezve, a valószínűségi mutató $1 : 10.000^2 =$ 1 : 100,000.000-hoz. Tehát minden százmilliomodik embernél lehetséges, hogy valamelyik ujjlenyomat ismétlődik! De ez még nem elég! Számításba kell vennünk maguknak a lenyomatoknak a szerkezetét is. Nagyobb mennyiségű hurokfajta lenyomatot átvizsgálva, azokat egymástól nemcsak mag és delta, a sajátosságok és ezek elhelyezése szempontjából különböztetjük meg, hanem aszerint is, hogy a hurokábrákat hány fodor képezi. Ugyancsak ez áll az örvény és a többi fajtákra nézve is, melyek között az eddigi gyakorlat pusztán az ábraképző fodrok száma szempontjából közel 3000-féle alakulást tudott megkülönböztetni. Ha az előbbi valószínűségi számvetésben még ezt a számot is felhasználjuk, egy olyan számot nyerünk, mely néhány százmilliószor felülmúlja földünk lakóinak számát és amelynek kimondhatatlan nagysága élénken kifejezi a valószínűség azon parányiságát, mely bátran a kész lehetetlenségnek vehető.

Azt, hogy az ujjlenyomatokat az embereknek egymástóli megkülönböztetésére lehet használni, mint említve volt, már régen ismerték, de nem ismerték annak módját, hogy

a különféle emberekről vett lenyomatokat miként osztályozzák úgy, hogy azok adandó alkalomkor feltalálhatók is legyenek. Az osztályozás Henry londoni rendőrfőnök érdeme, aki olyan osztályozó módszert állított fel, amellyel az emberek ujjlenyomatai, bármilyen nagyszámúak is legyenek azok, könnyen kezelhető módon nyilvántarthatók.

Ezen osztályozó módszernek teljes ismerete csupán azok részére szükséges, kik valamely nagyobb ujjlenyomatgyüjteménynek kezelésével vannak megbízva, itt tehát elégséges az osztályozást csupán általános vonásokban ismertetni.

Az osztályozáskor a nyomatlapokon levő ujjlenyomatokat elsősorban is két osztályba csoportosítjuk, ú. m. főosztályba, vagy számosztályba és betűs osztályba. A betűs-osztályokba tartozó lenyomatokat, mert egyesekbe aránytalanul sok nyomatlap jutna, további kisebb vagy mellékosztályokra választjuk szét. A számosztály és a betűsosztály között, amiként az elnevezés is mutatja, az a különbség, hogy a számosztályoknál számok, a betűs-osztályoknál pedig különféle, betűs jelzések szolgálnak útmutatásul a nyomatok osztályozásában.

A fő- vagy számosztályok oly módon származnak, hogy az ujjnyomatfajták egy részének bizonyos számértéket adunk, amíg a többit, mint számértéknélkülieket tekintjük. Ezen szempontból a különféle ujjlenyomatok három főcsoportra oszlanak, ú. m.: 1. ívek (egyszerű és tornyos ívek), 2. hurok (singes és orsós hurok) és 3. összetett (örvény-, oldal-, középtömlős, ikerhurok és kivételes) ujjlenyomatok csoportjára. Az osztályozásban ezt a háromféle csoportot kettőbe vonjuk össze, azt mondván, hogy az ívek és a hurkok az ujjlenyomatoknak számértéknélküli, az összetettek pedig a számértékkel bíró csoportját képezik. Tehát sem az ív, sem a hurokfajta nyomatoknak számban kifejezhető értéke nincsen, amíg az összetett fajta nyomatok mindig bizonyos számértékkel bírnak.

Az összetett fajta ujjlenyomatoknak számértéke nem

egyforma, mert változik aszerint, hogy melyik ujjról van a lenyomat. Az eljárás e számértéknek meghatározása céljából a következő:

Az ujjlenyomatokat úgy, amint azok a nyomatlapon egymás után következnek, páronként vesszük. Az első párt a jobb hüvelyk- és jobb mutatóujj adja,

a másodikat a jobb közép- és a jobb gyűrűsujj,
a harmadikat a jobb kis- és a bal hüvelykujj,
a negyediket a bal mutató- és a bal középujj,
az ötödiket a bal gyűrűs- és a bal kisujj.

Ha az első párt adó, tehát a jobb hüvelyk- és a jobb mutatóujj nyomatának egyike, vagy mindkettője összetett fajtájú (akár örvény, akár közép-, oldaltömlős, ikerhurok vagy kivételes), akkor annak a nyomatnak számértéke 16. Ha az összetett fajtájú nyomat a második pár ujjon, tehát a jobb közép-, vagy a jobb gyűrűs-, vagy mindezen a két ujjon fordul elő, akkor annak számértéke 8. Tovább menve, a harmadik pár ujjon az összetett nyomat értéke 4, a negyedik párban 2 és az ötödikben 1.

Ezekből a számértékekből határozzuk meg a főosztályok számát olyképen, hogy egy törtszámot képezünk, amelynek nevezőjét a fenti ujjpárok első tagjainak összesített értéke adja, számlálóját pedig az ujjpárok második helyen lévő összesített számértéke szolgáltatja, miután mindegyikhez még 1—1-et hozzáadunk.

Az így származtatott egyes főosztályszámoknak természetesen úgy a számlálóik, mint a nevezőik csak 1 és 32 között váltakoznak, miután az egyes lenyomatoknak ujjpárok szerinti értéke nem változik.

Az a kérdés már most, hogy a főosztályszámok szerint miként alakítandók az egyes osztályok, szóval, miként használható föl ez a főosztályszám a nyomatlapok osztályozására?

Képzeljünk el egy olyan fiókos szekrényt, amelyben úgy vízszintes, mint függőleges irányban 32—32 sor fiók van. Ennek a szekrénynek tehát összesen $32^2 = 1024$ fiókja van. Ennyi főosztályba vagy számosztályba sorolja az ujjnyomatrendszer a nyomatlapokat és a tört alakban kifejezett főosztályszám nem egyéb, mint mutatója annak, hogy melyik fiókba, illetőleg osztályba helyezendő el az illető nyomatlap, vagy melyik fiókban lehet azt megtalálni. A főosztályszám számlálója ugyanis azt jelzi, hogy a vízszintes irányban menő fiókok közül hányadikba tartozik az illető nyomatlap, a nevező pedig azt mutatja, hogy függélyes irányban hányadik fiókban helyezendő el, vagy hányadikban keresendő. Ez a főosztályszám: $^4/_{19}$ annyit jelent, hogy az 1024 fiókból álló szekrényben az illető ujjnyomatlap vízszintes irányban a 4-ik fióksorban, a függőlegesen számított 19-ik fiókba helyezendő el és majdan ott keresendő.

A főosztályozás által nyert 1024 osztály még elégséges volna arra, hogy abban egy 4—5000 nyomatlapból álló gyüjtemény elég gyorsan kezelhető módon elhelyeztessék. Mert hiszen 5000 lapot számítva, minden egyes osztályra körülbelül 5 lap jutna, amelyeket egymással esetenként összehasonlítani nem kerülne valami nagy fáradságba és időbe. Egy körülmény azonban szükségkép megkívánja a főosztályoknak további osztályokra való szétbontását. Ez a körülmény pedig az, hogy az ujjnyomatlapok nem oszlanak meg arányosan az egyes osztályok között. A gyakorlat azt mutatja ugyanis, hogy az ujjlenyomatok az egyes fajták közt oly módon oszlanak meg, hogy azok 60%-a hurok, míg az összetettek a nyomatoknak 35%-át, az ívfajták pedig 5%-át teszik ki. Ennek azután az a következménye, hogy az olyan osztályokban, amelyekben főleg hurokfajtákból álló lenyomatlapok nyernek elhelyezést, a lenyomatlapok többszörösen összetett, hurok és ívfajta lenyomatokból, de még inkább az összetett, hurok és ívfajta lenyomatokból vegyesen álló

nyomatlapok számát; a tapasztalat szerint 1000 lapból kb. 200 jut az $^{1}/_{1}$, 80—100 a $^{32}/_{32}$ osztályba és a többi 1022 osztályba csak mintegy 700 nyomatlap kerül.

Egyes osztályoknak ez a túltömöttsége tehát szükségessé teszi az alosztályozást, amelyet annyira ki lehet terjeszteni, hogy akár több százezer nyomatlapból álló törzsgyüjtemény kezelése, osztályozása, az abban való keresés sem ütközik nehézségekbe.

Az alosztályozás vagy betűs-osztályozás már az egyes lenyomatoknak előbb említett sajátosságait használja fel oly módon, hogy az azok által szolgáltatott adatokat hol összeveti (kombinálja), hol pedig helyeiket cserélgeti (permutálja). E számtani műveletek egyes eredményei adják azután az egyes alosztályokat, amelyeknek száma — miként a művelet természete is mutatja — óriási mennyiségű.

Az alosztályozás a jobb és bal kéz mutató- és középujjára, az ú. n. támpontokra támaszkodik és alkotja az alosztályokat először olyan módon, hogy mint a hurok és ívfajtájúaknál, magát a lenyomat faját jelzi; azután képezi olyan módon, hogy két pontot határoz meg, t. i. a deltát és a magot és azt vizsgálja, hogy e pontot összekötő egyenest útjában hány fodor metszi, vagyis e két pont között mennyi a fodortávolság? Alakítja továbbá az alosztályokat olyformán is, hogy az összetettfajta lenyomatoknál meghatározva a két deltát, azt vizsgálja, hogy az egyikből kiinduló fodor, ha azt útjában karctűvel követjük, hány fodor távolságában halad el a másik delta felett vagy alatt. Az így nyert alosztályokon belül az ujjlenyomatrendszer még további, másodalosztályokat is képez, amely műveletnél majd a jobb kisujjnak a delta és a mag közötti fodorszámait veszi igénybe, majd pedig az említett két mutató- és középujjon kívül levő egyéb ujjak fajtáinak jelzését, de csak akkor, ha azok az ívek, tornyos ívek vagy orsós hurkok fajtáihoz tartoznak.

Az itt röviden jelzett osztályozó művelet által egy ú. n.

osztályozó képlet áll elő. A tényleges osztályok felállítása, vagyis az összegyüjtött nyomatlapok egymásutáni sorbaállítása azután ezen osztályozó képlet szerint történik. Így például $\frac{3}{4}\frac{S}{O}-\frac{AF}{FF}=12$, egy osztályozó képlet, amely azt jelenti, hogy az a lenyomatlap, amelynek lenyomatai a képletben jelzett adatokat szolgáltatják, a $\frac{3}{4}$ számjelzésű főosztályba helyezendő, még pedig oda, ahol az *O* nevezőjü képlettel bíró nyomatlapok vannak, ezek között az *S* számlálósak közé, ezeken belül pedig az *FF* nevezőjüekhez azon a helyen, ahol az *AF* számlálóval bíróknak van a helyük; sőt még ezek között is különbséget tesz, illetve alosztályoz, amennyiben a kisujj fodorszámát is — 12 — figyelembe veszi.

Ez az általános ismertetés is mutatja, hogy azok az osztályo k, melyekbe a különféle emberekről összegyüjtött lenyomatlapok szétoszthatók, hogy így szükség esetén feltalálhatók és állandóan nyilvántarthatók legyenek, óriási számúak és így az ujjlenyomatoknak bármilyen tömege is gyűljék össze, azok kezelése mi nehézségbe sem ütközik.

D) Az ujjlenyomatok nyilvántartása.

Az ujjnyomatrendszer felhasználása a személy kilétének megállapítására, mint említettük, azon alapszik, hogy az emberek ujjlenyomatai a születéstől a halálig nem változván, ha az összes büntetett és gyanús egyéneknek ujjlenyomatait összegyüjtjük, azok többé kilétüket és multjukat le nem tagadhatják, hamis névbemondásokkal a hatóságokat és bíróságokat félre nem vezethetik, mert ujjaikról újabb lenyomatot véve fel, tisztán ezen újabb lenyomatok alapján megállapítható, hogy kicsoda az illető, mi a neve, mikor és hol volt letartóztatva és büntetve? Természetesen ugyanez az eredmény, ha valaki igaz nevét mondja ugyan be, de azt

semmiféle okmánnyal sem tudja igazolni. Minden hatóság jól ismeri, mennyi utánjárást, mennyi fáradságot igényel az elébe kerülő emberek igazolása! Ujjnyomatrendszer alkalmazásával mindez a nehézség elesik, mert rövid utánkeresés a gyüjteményben elegendő, hogy az illetőnek bemondásai, ha ugyan előző időből megvannak már ujjlenyomatai, igazoltassanak.

Tehát az ujjlenyomatrendszer célját legjobban úgy érheti el, ha minél szélesebb kiterjedésben van bevezetve, ha ujjnyomatlap gyüjteménye minél gazdagabb és magában foglalja lehetőleg mindazoknak az ujjlenyomatait, akiknél hamis névbemondástól tartani lehet. Hogy kik ezek az egyének, akiknek ujjlenyomatait megszerezni törekedni kell, az attól függ, mily téren lesz bevezetve.

Bíróságoknál, rendőrségeknél a rovott multúak, a csavargók, az országban szanaszét vándorló és a közbiztonságot állandóan veszélyeztető cigányok, koldusok, kitiltottak, utazó zsebtolvajok, sipisták azok, akik előéletüket titokban tartandó, leginkább hajlandók a hamis névbemondásokra. E hatóságoknak érdeke tehát oda terjed, hogy ujjnyomatgyüjteményükben lehetőleg az összes büntetett és gyanús egyéneknek ujjnyomatai meglegyenek.

Az ujjnyomatrendszernek legszélesebb körben való kiterjesztését kívánja az igazságügyi és egyéb hatóságok érdeke. Innen a magyar belügyi és igazságügyi kormánynak 24300/1908. szám alatt az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal szervezését kimondó rendelete az ujjnyomatrendszert kiterjesztette az ország összes bíróságaira és rendőrségeire, kötelességükké téve, hogy a rendeletben előírt esetekben ujjlenyomatokat vegyenek föl és azokat nyilvántartás végett az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak, mint a központi gyüjteménynek, küldjék be. Ez a hivatal látja el azután felvilágosítással az ország összes igazságügyi és közigazgatási hatóságait, sőt kérdezősködés esetén a külföldieket is. (L. Orsz. bűnügyi nyilvántartó hivatal.)

A személyazonosság megállapításáról olyankor van szó, ha kétessé válik valakinek kiléte vagy multja. Tehát

1. ha alaposan feltehető, hogy a bűntettes stb., vagy bárki, akinek kiléte az igazságügyi vagy egyéb hatóságot érdekli, hamis nevet használ;

2. ha nem használ is hamis nevet, de kilétét nem tudja okmányokkal vagy más elhihető módon igazolni;

3. ha igaz nevét mondja is be és azt igazolni is tudja, de tagadja a rovottmultúak nyilvántartásának azt a bejegyzését, hogy előéletében már büntetve volt.

Eddig az volt az eljárás, hogy az ilyen embert a hatóság lefényképeztette és fényképeit szanaszét küldte az országba, azon kérdéssel, vajjon nem ismerik-e fel valahol? Az eredmény többnyire nagyon kevés volt, mert ha felismerték is, nem emlékeztek személyi adataira, még kevésbé viselt dolgaira. De ezt az eljárást is kevés esetben lehetett alkalmazni, mert hiszen bíróságnál, rendőrkapitányságon vagy csendőrörsön nem múlik nap, hogy egy-egy kétes kilétű és multú ember be ne kerüljön. Valamennyivel pedig bajos volna ilyen hosszadalmasan eljárni.

Ujjnyomatrendszerrel igen egyszerű és gyors az eljárás: A már előadott módon ugyanis felvesszük a kétes kilétű vagy multú embernek ujjlenyomatait és a nyomatlapon jelezve azt is, hogy milyen nevet használ és miért van előállítva, az ujjlenyomatokat beküldjük az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak. Ez a beküldött lapot azonnal osztályozza és behelyezi a gyüjteménybe. Ha a kérdezett egyénnek ujjlenyomatai a gyüjteményben már megvannak, akkor ez a lenyomatlap behelyezésénél azonnal kitűnik. Mint már említve volt ugyanis, az embernek ujjlenyomatai soha nem változnak; a kérdezett egyénről beküldött lenyomatlap tehát szükségképen ugyanazon osztályozó képletet fogja kapni, tehát ugyanazon osztályba lesz behelyezendő, mint előző alkalommal, amidőn ujjlenyomatait fölvették vagy beküldöt-

ték. A behelyezésnél tehát ott találván a kérdezettnek egy előző időből származó nyomatlapját, az azon lévő jegyzetekből rövidesen megállapítható, hogy mi a neve és mikor, hol volt már az illető letartóztatva? Különben csak a név a fő, mert ha ismeretes a név, az ujjnyomatgyüjteménynyel szoros összefüggésben lévő rovottmultúak nyilvántartása néhány perc alatt megmondhatja egész előéletét és közölheti ezt a kérdező igazságügyi vagy egyéb hatósággal.

Ugyanez az eljárás akkor is, ha valaki nem használ ugyan hamis nevet, de nem tudja magát igazolni, vagy ha tagadja, hogy előzőleg büntetve lett volna. Ha előző időből van már ujjlenyomata a gyüjteményben, akkor rövidesen meg lehet állapítani, hogy tényleg igazat mond-e?

Világosítsuk meg az eljárást egy példával. Kovács Tamás egy közismert zsebtolvaj, aki már többször büntetve volt és ujjlenyomatai megvannak az országos nyilvántartásban. Kovács Tamás egy napon felkerekedik és elutazik X községbe, ahol épen vásár van. A vásáron néhány pénzes embert kifoszt. A károsultak panaszt tesznek a csendőrségen. A csendőrség vagy a rendőrség nyomozni kezd és Kovács Tamást elfogja. Kovács jól tudja, hogyha igaz nevét mondja be, úgy egy Budapestre küldött távirattal megtudják, hogy ő egy notórius zsebtolvaj és bár mindent tagad, semmiesetre sem szabadul. Eltagadja tehát kilétét és magát Juhász Károlynak mondja és ezen állítását egy előzőleg valahol lopott vagy kölcsönkért munkakönyvvel is igazolja. Ujjnyomatrendszer nélkül Kovács bemondásait kénytelen a csendőrség vagy rendőrség elhinni. Mert ha az országos nyilvántartásnál kérdezősködik is, onnan természetesen azt a választ kapja, hogy Juhász Károly nevű zsebtolvaj nincsen. Így azonban, ha fölveszik ujjlenyomatait és azt is beküldik, rövid idő alatt, esetleg távirati válaszban, megtudhatják, hogy Juhásznak igaz neve Kovács és hogy büntetve volt stb. Ezzel nemcsak Kovács leleplezése van elérve és az, hogy notórius

zsebtolvaj lévén, szabadabban fogják őt a panaszolt lopásokkal gyanúsítani, hanem el van érve az is, hogy nem fog mint büntetlen előéletű a bíróság elé kerülni és így nem fog valami enyhébb büntetéssel szabadulni.

Ha arról van szó, hogy valamelyik letartóztatott, bár itt ismeretlen ugyan, de külföldön jól ismert gonosztevő lehet, a nyilvántartás ujjnyomatait vagy azok fényképeit egyszerűen megküldi a külföldi nyilvántartásoknak, amelyek az ujjnyomatrendszert már mind bevezették. A beküldött ujjlenyomatok tökéletesen elegendők, hogy az illető megkeresett nyilvántartó hivatalok saját gyüjteményükben utánnézzenek és ha van már róla ujjlenyomatuk, értesítést adhassanak arról, hogy ott milyen néven szerepelt és mi volt multja?

IV.

A nyilvántartás.

Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal.

A nyomozás mehanizmusának, ami a bűntettes személyét illeti, nélkülözhetetlen segédeszköze a nyilvántartás. Eltekintve attól, hogy bizonyos bűncselekmények minősülése szükségessé teszi a bűntettesek előéletének ismeretét, tehát azok nyilvántartását, a nyomozásnak nyilván kell tartania mindazokat az adatokat, melyek részére bizonyos emberek megismerését és azok ezrei és ezrei között a mindenkori gyors eligazodást lehetővé teszik. Elképzelhető-e, hogy bűneseteket nyomozzunk anélkül, hogy ismerjük, hol vannak a bűnnek leggyakoribb forrásai, kik között kell a bűntettest keresni; elképzelhető-e, hogy hatályosan gyakoroljuk a preveniciót, ha nem ismerjük azokat az elemeket, melyek a jogrend megsértésére mindig hajlamosaknak bizonyultak és elképzelhető-e, hogy helyesen tudjuk vezetni a nyomozást csak egy bizonyos ember ellen is anélkül, hogy ismerjük annak előéletét? Ismernünk kell az ellenséget, ha ellene sikerrel akarunk küzdeni! Ezt az ismeretet adja a nyilvántartás, mely minden értékes adatot feljegyez és megőriz a jövőre. Minél ügyesebben és a nyomozás különféle érdekeihez símulóbban szerzi és csoportosítja ezeket az adatokat a nyilvántartás, mennél több irányban tudja adatait felhasználhatókká tenni, annál értékesebb eszközt bír benne a nyomozás. Innen van, hogy ma már minden rendőrség a nyilvántartás kifejlesztésére különös gondot fordít. A modern fejlődésre törekvés mindenütt megérlelte egy jó nyilvántartás szükségét.

Hazánk nyomozó hatóságai szemben a külfölddel abban az előnyös helyzetben vannak, hogy az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal alakjában egy, nyilvántartói működésben az egész országra és az ország összes nyomozó hatóságaira és szerveire kiterjedő központi szervezettel bírnak, mely ha némely sürgős avagy speciális érdekű esetekben a külön nyilvántartásokat teljesen nélkülözhetővé nem is teszi, mégis a nyilvántartáshoz fűződő feladatoknak nagy részét megoldja azzal, hogy a büntettesek előéletére vonatkozó összes adatoknak hiteles, közös forrásául szolgál.

Az országos nyilvántartó hivatal célja tehát az, hogy a büntettesek előélete az ő megbízhatatlan bemondásuktól függetlenül megállapítható legyen. Az előélet ismeretére szüksége van a bíróságnak és szüksége van a nyomozó hatóságoknak és szerveknek. A bírói érdekek és a nyomozás érdekei egyaránt indokolták és sürgették tehát ezen intézmény felállítását. E kettős érdek kifejezést nyert abban, hogy törvényes felhatalmazás alapján a belügyi és igazságügyi kormány egy közös rendeletben adta meg szervezésének alapjait és az intézmény egy a belügyi és igazságügyi kormány közös felügyelete alatt működő önálló hivatal. (24.300/908. I. M. rend.)

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalt az előélet ismeretéhez fűződő igazságszolgáltatási és nyomozási érdekek hozták lélre. Emellett azonban közigazgatási érdekeket is szolgál. Mint tudjuk, vannak jogok, állások, foglalkozások, vállalatok, engedélyek stb., melyeknek előfeltétele, a különböző törvényekben meghatározott mértékig, a büntetlen előélet. A hatóságoknak tudniok kell pl. vajjon az, aki valamely engedélyt vagy jogosítványt kér, megbízható-e, vajjon multja nyujt-e elegendő garanciát arra nézve, hogy a néki adott jogosítványnyal visszaélni nem fog. Hasonlóképpen áll pl. az útlevelekre és erkölcsi bizonyítványokra nézve is. Mindezen érdekeket kiszolgálja az országos nyilvántartó hiva-

tal, a felemlített természetű ügyekben felvilágosítással szolgálván az ország összes hatóságainak.

A segítséget, melyet az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal speciel a bűnügyi nyomozásnak nyujt, legjobban úgy ismerjük meg, ha bepillantunk annak működésébe.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal egy központi hivatal, amennyiben az általa őrzött előélet-adatokat az ország egész területéről gyüjti össze és ezekkel az ország összes bíróságait és hatóságait kiszolgálni köteles. Az általa őrzött, illetve nyilvántartott adatokat részben a bíróságok, részben az ítélkezési joggal felruházott közigazgatási hatóságok szolgáltatják. Ezen adatszolgáltatás kétféle módon történik:

a) büntetőlap, *b)* figyelőlap segélyével.

A büntetőlap egy olyan rovatolt lap, mely magában foglalja a bíróság által elítélt egyén nevét, származási adatait, személyleírását és azon büntetés részletezését, amelyre a bíróság elítélte. Minden bíróság köteles minden általa elítélt egyénről, a becsületsértés és rágalmazás kivételével, az ítélet jogerőre emelkedésekor egy-egy ilyen büntetőlapot kiállítani és azt az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz beküldeni. A közigazgatási hatóságok azonban csak a csavargás és koldulás miatt elítéltekről kötelesek büntetőlapot beküldeni, egyéb kihágási elítéltekről csak akkor, ha a kiszabott büntetés az 1 hónapi elzárást meghaladja.

Az adatszolgáltatás második módja a figyelőlap, mely a körözött egyénekre vonatkozik. Minden kibocsátott nyomozólevélről, elfogatóparancsról és személyleírás-körözésről a kibocsátó bíróság egy-egy figyelőlapot kiállítani és beküldeni tartozik. A figyelőlap magában foglalja a keresett egyén nevét, származási adatait, annak a bűncselekménynek megnevezését, mely miatt keresik és annak a bíróságnak megnevezését, melyet feltalálás esetén értesíteni kell, illetve ahova a feltalált körözöttet előállítani kell. (L. Figyelőlap.)

Az országos nyilvántartás a bíróságoktól és hatóságok-

tól beérkező büntetőlapokat és figyelőlapot abc sorrendben rendezi és nyilvántartja oly célból, hogy miként előbb említve volt, ezekből az adatokból a hozzáforduló bíróságoknak és hatóságoknak felvilágosítást, illetőleg értesítést adhasson.

A bíróságok és hatóságok nemcsak feljogosítva, de kötelezve is vannak arra, hogy mielőtt ítéletet mondanak, avagy mielőtt olyan határozatot, vagy döntést hoznak, melynél a büntetett előélet súlylyal bír, tehát amelynél az előélet figyelembe veendő, erre nézve az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz mindenkor kérdést intézzenek, illetve ezen hivataltól értesítést kérjenek.

A kért értesítést az országos nyilvántartás a büntetőlapokon és figyelőlapokon összegyüjtött adatokból adja. Értesítést ad a következő esetekben: 1. a bírónak a vádlott előéletére vonatkozólag ítélethozatal előtt; 2. a nyomozó hatóságoknak és közegeknek a gyanusított vagy terhelt előéletéről és arról, hogy nincs-e körözve; 3. a rendőrbíróságoknak felvilágosítást ad, hogy a hozzájuk került koldus vagy csavargó volt-e már büntetve, nincs-e körözve; 4. a hatóságoknak erkölcsi bizonyítvány, jogosítványok stb. kiadása előtt felvilágosítást ad a kérelmező előéletéről.

A kérdezősködés háromféle módon történhetik, *a)* értesítőlapon, *b)* bűnügyi célokra szolgáló erkölcsi bizonyítványon és *c)* szóbelileg. A bíróságok és hatóságok értesítőlap vagy erkölcsi bizonyítvány-rovatlap felhasználásával kérdezősködnek. A blankettára ráírják az illető egyén nevét és származási adatait és azt beküldik az országos nyilvántartó hivatalba. A hivatal kikeresi, hogy az általa őrzött büntetőlapok és figyelőlapok között van-e olyan, mely a kérdezett egyénre vonatkozik. Ha nincs, a blankettát üresen küldi vissza, ha van, akkor annak adatait rávezeti az értesítőlapra, vagy erkölcsi bizonyítványra és így küldi meg a kívánt adatokat.

Ha a nyomozás során, avagy a kihágási eljárásban az

előállítás, vagy itéletnél van szükség előélet-adatokra, szóval olyankor, mikor az ügy sürgős természeténél fogva ilyen értesítőlap kiállítására és beküldésére, a válasz kivárására nincsen idő, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz áviratilag avagy telefon útján szóbeli kérdezősködésekkel is lehet fordulni.

Úgy az értesítőlap, mint a táviratilag vagy szóbelileg nyert előélet-adatokra nézve szigorúan szem előtt tartandó, hogy azok hivatalos titkot képeznek. Felhasználásuk tehát csak az elérni szándékolt hivatalos célra, szabályszerű hivatalos formák betartása mellett történhetik, azok illetéktelen és magánegyének előtt el nem árulhatók. A hivatalos titok ezen szigorúsága következtében legcélszerűbb, ha azokat az értesítést kérő hatósági személy nem magánjegyzeteibe jegyzi fel, mert ezek könnyen illetéktelen kezekbe juthatnak, hanem a hivatalos ügyiratra vagy jelentésre vezeti rá.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak a bűntettesek előéletének nyilvántartásán kívül hivatásához tartozik a bűntettesek személyazonosságának megállapítása, vagyis azoknak az adatoknak nyilvántartása, melyek a személyazonosság megállapítására alkalmasak. Az ezen hivatalt szervező kormányrendelkezéssel a bűntettesek azonosságának megállapítására az ujjnyomatrendszer, vagy daktiloszkópia lett bevezetve. Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal tehát a bűntettesek személyazonosságának mindenkori megállapíthatása céljából, mint adatokat, nyilvántartja mindazon bűntetteseknek ujjlenyomatait, akikről feltehető, hogy visszaesés esetén hamis név használatával a hatóságokat és bíróságokat félrevezetni és előéletüket elleplezni igyekeznek. A bíróságok és rendőri hatóságok mindezen, a szervező rendeletben taxative felsorolt esetekben az előzetes letartóztatáskor, amennyiben pedig a gyanusított a nyomozás és vizsgálat alatt szabadlábon volna, az ítéletben kimondott büntetés megkezdésekor minden bűntettesről ujjlenyomatait felvenni

és azokat az előzőleg ismertetett ujjnyomatlapok alakjában az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak beküldeni tartoznak. Az ujjlenyomatokból ily módon összegyűlő nyilvántartási anyaggal az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal kétféle irányban áll a nyomozás rendelkezésére. Először is, ha a letartóztatott vagy büntetését megkezdő bűntettesről beérkező ujjlenyomatai alapján kiderül, hogy hamis nevet, vagy személyi adatokat használ s ezzel eltagadja büntetett vagy körözött mivoltját, erről a letartóztató vagy ítélő hatóságot azonnal értesíti és így az a megfelelő elbánásban részesítheti. Másodszor, ha a nyomozás kezére olyan valaki került, aki magát igazolni nem tudja, akiről nem tudni kicsoda, milyen az előélete, vajjon nem keresi-e valamely hatóság, a nyomozó hatóságnak módjában van az ujjlenyomatok felvétele és beküldése révén megtudni az illető igazi személyi és előélet-adatait.

Kiegészíti az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal működését *a bűntettesek fényképeinek nyilvántartása*. A bíróságok ugyanis mindazon esetekben, mikor az általuk elítélt bűntettesről feltehető, hogy közveszélyes ember, őt lefényképeztetni s fényképét az országos nyilvántartó hivatalba beküldeni tartoznak. Az így összegyűlő fényképek épúgy a nyomozás rendelkezésére állanak, mint a többi nyilvántartott adatok.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal tehát, mint látjuk, szervezeténél fogva teljesen alkalmas arra, hogy az ország nyomozó hatóságainak a bűntettesek előéletének ismeretéhez és a személyazonosság megállapításához fűződő érdekeit kielégítse. Ennek dacára azonban nem lehet azt mondani, hogy különösen a nagyobb rendőrségek teljesen mellőzhetnék a saját nyilvántartást. Miként e szakasz elején általánosságban említettük, a nyomozó hatóságnak ismernie kell a rovottmultú és a közbiztonságra nézve veszedelmes embereket, hogy prevenciót gyakorolni és bűnesetben nyomozni

tudjon. Az országos nyilvántartó hivatal székhelyének távolsága, a vele való közlekedés hosszadalmassága azonban akadályozólag hat mindannyiszor, mikor bármi célból sürgősen kell bizonyos előélet-adatokat ismerni, vagy amikor tömegesen és sűrű egymásutánban van azokra szükség. Ezért célszerű, ha az egyes nyomozó hatóságok az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal mellett egy-egy helyinek nevezhető nyilvántartást tartanak, mely az ő szűkebb területükön élő veszedelmes, körözött és rovottmultú emberek előéletére vonatkozó adatokat ölelje fel legalább abban a mértékben, hogy az illetőkkel szemben eligazodásra addig is elegendő alapot adjanak, amíg az országos nyilvántartás adatai beszerezhetők. De ettől eltekintve, a helyi nyilvántartásokat más fontos körülmény is indokolja. Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal csupán büntetési, tehát olyan adatokat tart nyilván, melyek jogerős ítéleten alapulnak. Ezek az adatok a nyomozó hatóságoknak nem elegendők. Az embereknek a közbiztonságra veszedelmes voltjukat nem mindig az elszenvedett büntetések száma vagy mérve határozza meg. Minden nyomozó hatóság pl. akárhány olyan embert ismer, aki minduntalan beleütközik a büntető paragrafusokba, de ellene az elítéléshez szükséges bizonyítékokat még sohasem sikerült beszerezni, akárhány embert ismer a nyomozó hatóság, kiről meg van győződve, hogy pl. bűncselekményekből él, de ellene a körülményeknek rá nézve szerencsés alakulása folytán, még eddig nem tudott fellépni stb. Itt vannak az egyes városokból vagy országokból kitiltottak. Kétségen felül áll, hogy ezek veszedelmes elemek a közbiztonságra. Épígy a kémek, anarchisták. Fokozott figyelemre érdemesek és bűncselekmény gyanuja esetén szem elől nem tévesztendők olyan emereknek adatai továbbá, kik hasonló, vagy hasonló körülmények között történt bűncselekmény miatt már egyszer vagy többször letartóztatásban avagy vizsgálat alatt voltak, fontos gyakran a nyomozás szempontjából

ismerni azt, hogy pl. egy bizonyos lopás miatt többször elítélt bűntettes miféle lopást szokott elkövetni, illetve a lopásokat milyen módon szokta elkövetni. Pedig az ilyenfajta előélet-adatokat az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal nem gyüjti, illetve az adatokat ilyen szempontokból nem részletezi és így ilyeneket onnan kapni nem lehet. Ezeket a nélkülözhetetlen adatokat a nyomozó hatóságoknak maguknak kell feljegyezni és ezzel nyilvántartani.

Egy helyi nyilvántartás, már ami az előélet-adatokat illeti, négyféle módon szervezhető. Szervezhető először is a bejelentési hivatallal kapcsolatosan. A bejelentési hivatal a bejelentési lapokon a város lakóit tartja nyilván. Semmi akadálya sem lehet, hogy az egyes lakókra felmerült, tudomásul szerzett vagy beszerzett előélet-adatokat, azoknak bejelentési lapjára jegyezzük fel; olyanoknak adatait pedig, kik bejelentési lappal nem bírnak, egy ennek megfelelő nagyságú lapon a bejelentési lapoknak *a-b-c* szerint megfelelő sorrendjében tartsuk nyilván. Ha a bejelentési lap egyes esetekben az előélet-adatok feljegyzésére elegendő helyet nem adna, azokat egy ú. n. nyilvántartási könyvbe jegyezzük be és a bejelentési lapon ennek a könyvnek csak azt az oldalszámát jelezzük, melyen az adatok feltalálhatók.

Szervezhetjük a helyi nyilvántartást másodszor oly módon, hogy az egyes adatokat egy ú. n. nyilvántartási könyvbe vezetjük be, akár összeírva, az adatok beszerzésének sorrendjében, akár név szerint, minden névre $^1/_2$—1 oldalt számítva. Mindkét esetben külön névmutató is kell avagy az utóbbi esetben a neveket, külön a családi, leány és hamis nevet, a-b-c szerint csoportosítva kell bejegyezni és az a-b-c-t a könyv szélén megfelelően jelezni.

Sok helyen az előélet-adatok nyilvántartására az ú. n. dossier-rendszert használják. Ezen rendszernél a nyilvántartott előélet-adatok nem lesznek feljegyezve, hanem maguk azok az iratok, legyen az ítélet, értesítés, jelentés vagy körözvény,

amelyek az előélet-adatokat tartalmazzák, lesznek nyilvántartva. Minden egyes nyilvántartott embernek külön-külön egy-egy kartonból készült, számozott fedőlapja van; ebben lesznek összegyüjtve az egyes emberekről idők folyamán beérkezett előélet-adatokat tartalmazó iratok. A keresés céljára a nyilvántartottak neveit egy-egy kis papírlapra írják és e papírlapokat abc sorrendben rendezik. A papirlap megmutatja azt a számot, mely alatt az illető névre vonatkozó fedőlap és az abban lévő életadatokat mutató iratok feltalálhatók.

Végül egyik módja a helyi nyilvántartás szervezésének a törzslaprendszer. A nyilvántartás tetszés szerinti méretű ú. n. törzslapokból áll. Minden nyilvántartandó egyén külön törzslapot kap, mely nevét, származási és előélet-adatait mutatja. A törzslapok kisebb-nagyobb csomókban, vagy dobozokban abc sorrendben követik egymást. Asszonyok leánynevükön lesznek nyilvántartva, azonban a férj utáni névre, nemkülönben a felvett és hamis nevekre az abc szerint megfelelő helyen mindig egy-egy ú. n. mutatólap helyezendő el, mely röviden utal arra a névre, amelyen a nyilvántartott adatok feltalálhatók.

Mindhárom rendszer megfelel a célnak, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a legkönnyebben kezelhető és a keresésnél a leggyorsabb és legnagyobb biztosságot nyujtja a törzslaprendszer.

A helyi nyilvántartásokat épúgy, mint az országos nyilvántartást, esetleg kiegészítheti az idők folyamán beszerzett és összegyüjtött fényképek nyilvántartása és esetleg az ujjlenyomatok nyilvántartása is. A nyilvántartási rendszereknek bármelyike legyen is bevezetve, úgy a fényképeket mind az ujjlenyomatokat ettől elkülönítve kell kezelni, még pedig a fényképeket számsorrendben, az ujjlenyomatokat pedig osztályképlet szerint. Akár a bejelentési lapon, akár a nyilvántartási könyvben vagy a törzslapon mindig kínálkozik elegendő hely annak a számnak a feljegyzésére, mely alatt a

megfelelő fényképet vagy annak az osztályképletnek feltüntetésére, mely alatt az illetőnek ujjnyomatlapját megtalálni lehet.

A fényképeknek különben van egy speciális rendeltetésű nyilvántartási rendszere is. Ez az ú. n. szokásos bűntettesek nyilvántartása.

Mikor valaki arról panaszkodik előttünk, hogy pénztárcáját kilopták a zsebéből, vagy arról tesz jelentést, hogy őt hamis kártyások kifosztották, vagy arról panaszkodik, hogy a vendéglőben egy értéktelen gyűrűvel becsapták, vagy ha valamely bűncselekmény nyomozása közben találunk valakit, aki látta az ismeretlen tettest, rendszerint azt a kérdést teszszük fel, vajjon felismerné-e azt az embert, aki közelében volt, vagy akivel kártyázott, vagy akitől a gyűrűt megvette, vagy aki a bűncselekményt elkövette. Ha az ilyen panaszos vagy tanú képesnek hiszi magát károsítóját, illetve a bűntettest felismerni, ilyen esetekben megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz a szokásos bűntettesek fényképnyilvántartása. Elébe tesszük ugyanis a fényképek megfelelő csoportját és felhívjuk, hogy abban szemlélődve lapozzon és mutasson rá arra a fényképre, amely az ő megkárosítóját, illetve a tettest ábrázolja. Mindannyian tudjuk micsoda könnyűsége a nyomozásnak, ha ilyen egyszerű módon és gyorsan meg tudjuk állapítani azt, hogy kicsoda a tettes?

A szokásos bűntettesek nyilvántartását, vagy amint nevezni szokás, fényképalbumát, miként a neve is mutatja, nem az összes bűntettesek, hanem csupán az egyes — a bűncselekményekkel szokásszerűen foglalkozó bűntettesek fényképeiből állítjuk össze. Ide tartoznak tehát a rendszerint (szokásszerűen) ugyanazon bűncselekményt elkövető, vagy a bűncselekményt ugyanazon módon elkövető visszaeső bűntettesek és az olyan bűntettesek, akiket bűncselekményük természete miatt már akkor is ide szokás sorozni, ha azt először követték el; így a zsebtolvajok, a leánykerítők, kabát-

tolvajok, tolvaj cselédek és kéjnők, hamis kártyások, pénzhamisítók, kasszafúrók. Ezeknek a fényképeit a bűncselekmények nemei, illetve elkövetési módjaik szerint, albumba vagy pedig kb. 50 cm. hosszú és 35 cm. széles kartonlapokra csoportosítjuk és mikor akár a károsult, akár a tanúk látták a bűntettest és azt esetleg fölismerni képesek, kezükbe adjuk azt a lapot, melyen a nyomozott bűncselekménnyel szokásszerűen foglalkozó bűntettesek fényképei vannak csoportosítva. És itt meg kell jegyezni, hogy ez az album, illetve nyilvántartás nemcsak akkor tesz jó szolgálatot, ha a panaszos vagy a tanú az egyik vagy másik képen a tettest fölismeri, hanem jó szolgálatot tehet olyan esetekben is, mikor a panaszos vagy a tanú csupán hasonlatosságot képes felfedezni a tettes és a képen ábrázolt egyén között. Gyakori az eset, hogy a panaszos a fényképek között lapozva egyenesen rámutat a tettesre; de gyakori az olyan eset is, hogy nem meri felismerni, hanem csak hasonlónak mondja a fényképen ábrázolt egyént. Ez az utóbbi eset nagy előnyt adhat a nyomozásnak nemcsak azért, mert a hasonló kép többnyire jobb személyleírást ad, mint amilyent adott a panaszos, de fontos azért is, mert megtörténhetik, hogy az ilyen csupán hasonlónak mondott egyén tényleg a tettes volt. Lehetséges ugyanis, hogy a panaszos vagy a tanú nem eléggé nézte meg a tettest, azt nem volt módjában eléggé megszemlélni, lehetséges, sőt valószínű az is, hogy a kép régebbi időből származó, az illető már azóta megváltozott; lehet végül az is, hogy a kép nem elég jó.

Az egyes bűncselekmények, illetve azok elkövetési módjai szerint a szokásos bűntettesek fényképeit a következő csoportosításban szokták nyilvántartani.

1. Magzatelhajtók.
2. Szemérem elleni bűncselekmények elkövetői.
3. Leánykerítők és leánykereskedők.
4. Rablók.
5. Zsarolók.
6. Kasszafúrók.
7. Boltnyitók.
8. Lakásnyitók és álkulcsosok.
9. Bemászók.
10. Falbontók.
11. Padlástolvajok.
12. Pincetolvajok.
13. Zsebtolvajok.
14. Utazó zsebtolvajok.
15. Zsebtolvajnők.
16. Kirakatnyitók.
17. Kerékpártolvajok.
18. Kézikocsitolvajok.
19. Árúszállító kocsi fosztogatói, utcai és piaci tolvajok.
20. Gyermekfosztogatók.
21. Fémtolvajok és vasúti kocsik fosztogatói.
22. Kabáttolvajok.
23. Bolti tolvajok.
24. Besurranó tolvajok.
25. Lakást kereső tolvajok.
26. Templomtolvajok.
27. Orgazdák.
28. Tolvaj cselédek.
29. Tolvaj kéjnők.
30. Pénzhamisítók.
31. Nagyobb szabású szédelgők.
32. Házasságszédelgők.
33. Hamis pénzt igérők.
34. Óvadékcsalók.
35. Könyöradományt gyüjtő csalók.
36. Hamis megrendelők.
37. Pénzt kölcsön igérő csalók és uzsorások.
38. Zálogjegycsalók.
39. Hamis kártyázók és tekézők
40. Olasz csalók.
41. Vásári csalók és gyűrűdobók.
42. Egyéb tolvajok.
43. Jósnők, jóslás ürügye alatt tolvajok.

A szokásos bűntettesek tehát 43 csoportba csoportosíthatók. Mint említettük minden csoportnak külön-külön kartonlapot adunk, illetve, ha egyen nem férnének el, úgy többet; fő az, hogy az egyes csoportok a kartonlapok szerint is el legyenek különítve egymástól és a fényképek ne össze-vissza kövessék egymást.

Ha valamely nyilvántartott bűntettes a bűncselekmény nemét, vagy elkövetésének módját megváltoztatja, úgy fényképét a megfelelő új csoportban is elhelyezzük. Pl. ha megtörténik, hogy olyan tolvaj, aki rendszerint az előszobákból vagy konyhákból besurranás révén szokott lopni, a lopásnak ezzel a módjával felhagy és lopásait lakáskeresés ürügye alatt kezdi elkövetni, fényképét a 24-es csoporton kívül elhelyezzük a 25-ös csoportban is stb.

Ha az így nyilvántartott bűntettesek újabb letartóztatásáról szerzünk tudomást, lehetőleg újabb és újabb fényképek beszerzéséről gondoskodunk, hogy ily módon nyilvántartásunk fényképeinek régisége a könnyű felismerés akadálya ne legyen.

A szokásos bűntettesek fényképei a nyilvántartásban ugyanazt a számot viselik, mint a rendes fényképnyilvántartásban. Tekintettel, hogy e nyilvántartás megtekintésre szolgál, a bűntettes nevét a fényképen vagy kartonlapon kitüntetni nem szabad, hanem a fényképen felismert bűntettes neve a fénykép számának segítségével lesz megállapítandó.

A szokásos bűntettesek nagy száma és veszedelmessége a rendőrségeknek mindig egyik legnagyobb gondját képezte. Az eszközök között, melyekkel a szokásos bűntettesek ellen küzd, ezek külön fényképnyilvántartása mindig igen jó szolgálatokat tett. Ezen nyilvántartás szolgálatait azonban nemcsak abból a fent leírt szempontból kell elbírálni, hogy egyes esetekben módját adja az ismeretlen bűntettest a panaszos vagy tanúk által felismertetni, hanem igen célszerű eszköz arra is, hogy a nyomozó közegek ezen nyilvántartás lapjait lehető sokszor szemlélgetve, megismerhessék a szokásos bűntetteseket és képessé legyenek azokat adandó alkalomkor felismerni. Innen van az, hogy a belügyi kormány az országos bűnügyi nyilvántartó hivatallal időközönként a veszedelmesebb és főleg az utazó bűntettesekről egy-egy albumot

készíttet és azt sokszorosítva megküldi mindazon rendőrségeknek és csendőrőrsöknek, melyek területét a szokásos bűntettesek gyakrabban szokták felkeresni. Ha ezen rendőrségek közegei az albumot alaposan áttanulmányozzák, a vasutak, állomások, piacok, vásárok és utcai forgalom felügyeleti szolgálatában a közbiztonságra nézve igen értékes eredményeket képesek elérni. A jó nyomozónak a lehető nagy személyismeret is kelléke. Ezek az albumok, illetve nyilvántartások pedig igen alkalmasak arra, hogy a nyomozónak személyismeretét gyarapítsák. Ha az egyes bűntetteseket az album révén felismerni nem is tudja, de az album tanulmányozása és emlékbevésése arra legalább is célszerű, hogy, ha az abban ábrázolt bűntettesek valahol a nyomozó elé kerülnek, annak figyelmét és gyanúját felkeltsék.

A nyilvántartást, mint a nyomozás segédeszközét kiegészítheti végül *a különös ismertető jelek nyilvántartása.* Míg régebben, az antropometria és daktiloszkópia bevezetése előtt, ezen nyilvántartásnak főleg a személyazonosság megállapításánál volt fontos szerepe, addig ma inkább a nyomozásnak az ismeretlen bűntettes kilétének megállapítása körüli eljárásában hasznosítható. Ha ugyanis a panaszos vagy valamelyik tanú a történt bűncselekmény tettesén csak annyit látott és róla annyit jegyzett meg, hogy az félszemű, elvárható minden rendőrségtől, hogy tudja kicsodák a félszemű szokásos bűntettesek? Feltéve természetesen, hogy a bűntettes tényleg szokásos jellegű, mint az pl. a zsebtolvajlásnál több-kevesebb biztonsággal mindig valószínű. A különös ismertetőjelek nyilvántartása tehát oly esetekben válik jelentős segédeszközzé, midőn a panaszosnak vagy tanúknak módjában állott a tettesnek valamely különös ismertetőjelét észrevenni és így ha feltehető, hogy a bűncselekményt egy szokásos bűntettes követte el, a nyomozásnak feladata megállapítani, hogy a szokásos bűntettesek közül melyik bír az észlelt ismertető jellel, tehát ki a tettes?

Magának az ilyen nyilvántartásnak összeállítása igen egyszerű. Egy csomó doboz kell hozzá, melyek közül az egyiket a homlokon, másikat a jobb szemen, a harmadikat a bal szemen, a negyediket és ötödiket a két fülön, a hatodikat és a hetediket a két kézen a többi testrészeken észlelhető különös ismertetőjelek gyüjtésére jelöljük ki. Valahányszor letartóztatunk és észrevesszük, hogy az illetőnek valamely szembetűnő ismertetőjele van, ezt az ismertetőjelet ráírjuk, esetleg lerajzoljuk egy kis darab négyszögletű kartonpapirosra, ráírjuk a nevét, fényképszámát, esetleg egyéb mutató adatokat és ezt a kartonlapot annak a testrésznek kijelölt dobozba teszszük, amelyen azt észleltük. Pl. Le van tartóztatva Sánta János. Észleljük rajta, hogy arca himlőhelyes és hogy jobb kisujja hiányzik. Két cédulát csinálunk tehát, az egyikre ráírjuk azt, hogy „arca himlőhelyes, jobb kisujja hiányzik" s ezt az arc-skatulyában helyezzük el, a másikra pedig ráírva, hogy „jobb kisujja hiányzik, arca himlőhelyes" ezt a cédulát a jobb kéz dobozába teszszük. Így járva el, idők folyamán lassanként összegyüjtjük a hatóságunk területén lévő összes különös ismertetőjellel bíró bűntetteseket. Ha már most egy panaszos vagy tanú azzal áll elő, hogy az általa látott tettes himlőhelyes volt, csak elő kell venni az arcról szóló skatulyát, abból rögtön megállapítható, hogy a már ismert bűntettesek közül kik a himlőhelyes arcúak, tehát ez esetben kik azok, akik ezek közül számításba jöhetnek, vagy gyanúba vehetők.

A különös ismertetőjelek nyilvántartásában az ismertetőjeleket a következő csoportosításban szokás a fenti módon nyilvántartani.

1. Alkar (jobb).
2. Alkar (bal).
3. Áll.
4. Arc (himlőhelyes, csontos, ferde).
5. Beszédmód.
6. Betegség.
7. Fejalakulás.
8. Fog.
9. Fül (jobb és bal).

10. Hajzat.
11. Homlok.
12. Kézcsukló (jobb).
13. Kézcsukló (bal).
14. Kézhát (jobb).
15. Kézhát (bal).
16. Könyök (jobb).
17. Könyök (bal).
18. Láb (jobb).
19. Láb (bal).
20. Láb (mindkettő).
21. Mell.
22. Nyak.
23. Orr.
24. Száj.
25. Szem (jobb és bal).
26. Szokások.
27. Tenyér (jobb és bal).
28. Térd (jobb és bal).
29. Törzs.
30. Ujjak (jobb kézen).
31. Ujjak (bal kézen).
32. Váll.

V.

Figyelőlapok, köröző hírlapok.

A megszökött vagy elrejtőzött bűntettes üldözésére a jó személyleíráson kívül még egyéb segédeszközök is kínálkoznak a nyomozás részére. Ezek az úgynevezett figyelőlapok, azután a Bűnügyi Értesítő és végül a nyomozólevelek; elfogatóparancsok és személyleírás-körözések hivatalos közzétételére rendelt Rendőri Közlöny című rendőri lap.

Szóljunk először a figyelőlapokról. Ha a gyanusítottat nem tudjuk feltalálni, eltekintve a nyomozó közegek révén és egyéb úton eszközölhető kutatástól, a gyanusított feltalálására az ú. n. figyelőlap segélyével is intézkedést tehetünk.

A figyelőlap egy félív, vagy akár kisebb papírlap, melyre feljegyezzük a keresett egyén nevét, személyi adatait, a bűncselekményt, amelyért keressük, az ügyszámot és azt a rendelkezésünket, hogy mi történjék, ha az illetőt bejelentik vagy feltalálják. Az ilyen figyelőlapot a bejelentési hivatalnak adjuk át. A bejelentési hivatal a lapot elhelyezi lapgyüjteményének azon a helyén, ahol a keresett egyén bejelentési lapjának kellene feküdni, ha volna bejelentett lakása. Ezen intézkedésünk folytán, ha gyanusítottat valahonnan bejelentik, ezt a körülményt a bejelentési hivatal azonnal közölni fogja velünk, illetőleg végrehajtja a feltalálás esetére a figyelőlapra írt rendelkezésünket.

Célszerű mindig meggondolás tárgyává tenni, hogy vajjon akkor, midőn a megszökött gyanusított feltalálása vagy elfogatása iránt az ország más hatóságaihoz megkereséseket intézünk, nem szükséges-e egyben azt is kérni, hogy az illető hatóság saját bejelentési anyagában figyelőt állítson

a keresettnek. Ez az intézkedés minden bizonnyal növeli a keresett egyén feltalálásának eshetőségeit.

Sok helyen már helyi nyilvántartások is vannak. Természetes, hogy a keresett egyénről ezekben a nyilvántartásokban is figyelőt célszerű állítani. Ugyanis ott, ahol ilyen nyilvántartás van, minden előállított, minden letartóztatott előélete után kutatni fognak (priorálás). Minden rendőr tudja, hogy az általa nyomozott egyénre ebben a nyilvántartásban esetleg adatokat fog kapni, tehát minden egyén után, ki őt hivatalosan érdekli, bizonyára kutatni fog. Ilyen esetekben a figyelőlap igen jó útbaigazító lesz.

A figyelőlapoknak felhasználása a nyomozásban, elsősorban a nyomozást vezető vagy intéző tisztviselőnek a feladata. Létezését és célszerűségét azonban jó ha mindenki, tehát a közegek is jól ismerik, mert hivatalos eljárásai közben a nyomozó hatóság legjelentéktelenebb közege is abba a helyzetbe kerülhet, hogy eljárásaiban egy ilyen figyelő nagy segítségére lehet és hogy egy ilyen figyelőt eredményessé tehet. Példaként szolgálhat az a gyakori eset, mikor a rendőrnek besúgják a keretében lévő jó emberei, hogy X. vagy Y. gyanús életmódot folytat. A rendőr érdeklődni kezd, adatokat gyűjt stb., hogy eljárását vagy jelentését előkészíthesse. Csak természetes, hogy a bejelentési hivatalban és a nyilvántartásban is kutat és ilyenkor, ha figyelőlapra bukkan, tudnia kell, hogy mi az, annak adatait mire használhatja és ilyenkor mi a kötelessége?

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal működését ismertetve szintén szóltunk a figyelőlapokról. Ezeknek a figyelőlapoknak a célja a körözöttek nyilvántartása. Ugyancsak egy lap papir, melyen jelezve van a körözött egyén neve, személyi adatai, személyleírása, annak az ügynek a megnevezése, amelyben keresik, a kereső bíróság vagy ügyészség neve és ennek rendelkezése aziránt, hogy mi történjék, ha a körözöttet feltalálni sikerül? Az országos nyilvántartás-

nak ezen figyelőlapjai a most tárgyalt figyelőlapoktól abban különböznek, hogy csak bíróság, vagy a kir. ügyészség állíthatja ki és kérheti az országos hivatalbani nyilvántartásukat. Céljuk világos. Mindenkiről, ki bűnvádi eljárás alá kerül, értesítést kell kérni az országos bűnügyi nyilvántartó hivataltól. Itt a figyelőlapok a büntetőlapok között vannak elhelyezve. Mikor tehát az országos hivatal anyagából megállapítja a kérdezett egyén előéletét, automatice megállapítja az illető egyén büntetőlapja mellett fekvő figyelőlapról azt is, hogy melyik bíróság és miért körözi? Feltéve természetesen, hogy egyáltalán körözve van. Az a visszás helyzet, hogy a bíróság az előtte álló bűntettesről nem tudja, hogy a másik bíróság keresi és esetleg szabadon bocsátja, holott a másik bíróság letartóztatását rendelte el, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal figyelőlaprendszere révén ma már teljesen ki van küszöbölve.

A bíróságok vagy ügyészségek által kiadott körözvények (elfogató parancsok, nyomozó levelek) hatályossá tételéhez azonban nem elegendő az az intézkedés, hogy az országos nyilvántartásban figyelőlap lesz elhelyezve. Ezeknek a körözvényeknek, melyek a m. kir. belügyminisztérium által kiadott Rendőri Közlönyben is közzététetnek, tulajdonképen az a céljuk, hogy a nyomozó hatóságok az illető körözötteket keressék. Ha a nyomozó hatóság ezirányú hivatására komolyan súlyt akar helyezni, a keresést nem végezheti másként, mint hogy legalább mindazon körözöttekről, akik hatósági területén születtek, oda illetékesek, ott laktak, vagy oda valamiféle pl. rokonsági vonatkozásban vannak, a bejelentési hivatalában és nyilvántartásában egy-egy figyelőlapot állít. Ha a körözött bejelenti magát, vagy valami ügyből kifolyólag hatósága elé kerül, a körözést végrehajthatja.

A megszökött bűntettes üldözésére szolgáló eszközökről szólva, meg kell említeni a „Bűnügyi Értesítő" című hírlapot is. E lap bár speciel a budapesti rendőrség nyomo-

zásainak érdekeit van hivatva szolgálni, sok esetben kitűnő szolgálatokat tehet vidéki nyomozásnak is és éppen azért szükséges, hogy minden nyomozó hatóság ismerje.

A Bűnügyi Értesítőt a budapesti főkapitányság adja ki és naponta megjelen. Célja a történt bűneseteket továbbá az eltulajdonított és az olyan tárgyakat, melyek a bűntettes nyomozására nézve jelentőséggel bírnak, végül az üldözött bűntettes személyleírását, esetleg fényképét, lehető gyorsan és híven közölni. E lapot megkapja és olvassa minden tisztviselő, minden detektív és az őrszobák útján minden rendőr. Megkapják továbbá az összes környékbeli csendőrörsök és a vidéki rendőrségek is oly célból, hogy tartalmát közölve a közegekkel, ezek is bevonassanak a nyomozásba. Pl.: Ma történik egy lopás. Az előadó leközölteti az esetet, felsorolja a lopott tárgyakat, közli a gyanúba vett egyén személyleírását. Gyakori eset, hogy a tettes a lopott holmit kiviszi a fővárosból és vidéken értékesíti. Azáltal, hogy a Bűnügyi Értesítőből a környékbeli és vidéki nyomozó szervek is értesülve vannak az esetről, módját adjuk annak, hogy a lopott holmik értékesítése esetére, valamint a tettes nyomozására nézve, a vidéken is megtörténjenek a megfelelő intézkedések. Nemrég egy veszedelmes rabló és betörő megszökött a budapesti ügyészség fogházából. A fogházfelügyelő telefonon közölte az esetet a budapesti főkapitánysággal és így már másnap közölve lett a Bűnügyi Értesítőben is. A tettes a közlés után egy hétre megkerült és ez pusztán a Bűnügyi Értesítőnek volt köszönhető. Az elfogatás ugyanis úgy történt, hogy egy rendőr egy este a IX. kerületi vásártéren csavarogva talált egy embert. A közeli őrszobára előállítva és kikérdezve, feltűnt neki az előállítottnak neve. Mintha hallott vagy olvasott volna valamit ilyen nevű emberről? Telefonált a bűnügyi nyilvántartásnak, honnan azt a választ kapta, hogy az illető súlyosan rovottmultú ugyan, de ellene semmiféle figyelőlap nem áll fenn, tehát sehonnan sem kere-

sik. Közben szabályszerűen igazolták és így szabadonbocsátásra került volna a sor. A rendőr azonban emlékezni kezdett és elővéve a Bűnügyi Értesítő összegyüjtött példányait, rövidesen megtalálta azt a közleményt, amely az előállított nevét előtte oly ismeretes hangzásúvá tette. Szóval a megszökött tettes így megkerült, de pusztán a Bűnügyi Értesítő segélyével, mert igaz ugyan, hogy az illetőről a bűnügyi nyilvántartásban is figyelőlapnak kellett volna lenni és így ez alapon lehetett volna letartóztatni, de a sajátos véletlen úgy hozta magával, hogy a megfelelő figyelőlap kiállítása megkésett. Ez az eset véletlenül Budapesten történt, de történhetett volna éppen ilyen módon másutt is.

A Bűnügyi Értesítő igen érdemes a vidéki rendőrségek figyelmére, még pedig két szempontból. Először nagyon ajánlatos módját adja annak, hogy a bpesti főkapitányságtól érkező ezen Bűnügyi Értesítőt, a vidéki hatóságoknak nemcsak minden tisztviselője, de minden közege is elolvassa; ez míg kiterjeszti a nyomozás szálait vidékre is, tehát bizonyára hatékonyan hozzájárul egyes nyomozások eredményességéhez, másrészt valószínűleg sok szép eredményhez fogja juttatni a vidéki hatóságokat és emellett oktató hatással lesz a közegekre, megismertetve a bűneseteknek olyan változatait, melyekkel vidéken ritkábban ismerkedhetünk meg, de amelyeket a jó rendőrnek mégis ismernie kell. A másik szempont az, hogy e lap gyakran vidéki bűneseteket is leközöl. Olyan esetekben tehát, mikor feltehető, hogy valamely bűneset szálai a fővárosba, vagy más nagyobb vidéki városokba nyúlnak, ajánlatos a megfelelő adatokat e lapban is közzétenni.

A bűntettes üldözését szolgálja a m. kir. belügyminisztérium által szerkesztett és kiadott, hetenként négyszer megjelenő Rendőri Közlöny is. Célja bűnügyi szempontból — mert egyébként közigazgatási érdekeket is szolgál — a magyarországi kir. bíróságok, illetve ügyészségek által ki-

adott nyomozó levelek, elfogatóparancsok és személyleírás körözéseket a nyomozó hatóságok és csendőrségek tudomására hozni. Egymagában, az idők folyamán leközölt körözvények óriási száma és azok közötti nehéz eligazodás miatt kevés eredményt adhat. Időközönként a-b-c sorrendű névmutatókat is közöl ugyan a közzétett körözvények közötti eligazodás lehetővé tétele céljából, ámde ezek a névmutatók évek során olyannyira felszaporodnak, hogy minden egyes esetben, mikor a nyomozó hatóságot valakinek előélet-adatai érdeklik, azokat végigkutatni lehetetlen dolog volna. Ezért célját csak úgy éri el, ha a nyomozó hatóságok és szervek a közzétett körözvényeket előbb valamely nyilvántartási formában (l. Figyelőlap) feldolgozzák. Innen, ahol a körözvények végrehajtását lelkiismeretesen akarják végezni, ott a Rendőri Közlöny adatait akár a bejelentési hivatal, akár a bűnügyi nyilvántartás lapjain, vagy a figyelőlapokon kell feljegyezni, hogy szükség esetén a megfelelő adatok gyorsan kikereshetők legyenek.

VI.

Bejelentési hivatal.

A figyelőlapokról szólva említve volt, hogy igen célszerű dolog, ha az általunk keresett bűntettesekről figyelőlapot állítunk a bejelentési hivatalban. A bejelentési hivatal u. i. e figyelőlapot elhelyezve anyagában ott, ahol a bejelentési lapok sorrendjében a keresett egyén lakását nyilvántartaná, azonnal értesítést fog adni, ha az illetőt valahonnan bejelentik. Másrészt, ha a nyomozó közegek nyomozás közben valakinek bejelentési lapját megtekintik, az ilyen figyelőlap révén, mehanice tudomást szerezhetnek arról, hogy az illetőt valahonnan keresik. Már ez eléggé indokolja, hogy a nyomozó közegeket ki kell oktatni arra, hogy eljárásaikban a bejelentési hivatalt sohasem mellőzzék. Semmiesetre se mellőzzék pedig ott, ahol a bejelentési hivatal működése a körözöttek nyilvántartására is kiterjed. A körözvények végrehajtásának u. i. legalkalmasabb eszközei a bejelentési hivatalok. A modern bejelentő hivatal figyelőt állít minden egyes a Rendőri Közlönyben közölt körözöttnek, vagy legalább is azoknak, akik abban a városban születtek, vagy illetőségűek, vagy pedig az ottani vagy közeli bíróságok és hatóságok által vannak köröztetve. Figyelőt állít oly célból, hogy ha ezek közül valamelyik a városban bejelentetnék, ellene a körözvény foganatosítható legyen. A nyomozás felhasználva a bejelentési hivatalt, az őt érdeklő egyénről nemcsak a bejelentési lap adatait ismerheti meg, hanem ha az nincs is bejelentve, vagyis nincs is bejelentési lapja, a lakása helyén behelyezett figyelőlapról tudomást szerezhet az ellene esetleg fennálló körözésről.

Ugyanezek a szempontok és érdekek indokolják, hogy a bejelentési hivatal tartsa nyilván a városokból és az országból kitiltottakat, sőt esetleg az állami rendet veszélyeztető anarchistákat is.

A figyelőlapokon és a bejelentési hivatal anyagában nyilvántartható értékes előélet-adatokon kívül megbecsülhetetlen az a segítség, melyet a bejelentési hivatal pusztán a bejelentési lapok adataival nyujthat a nyomozásnak. Így egy megszökött bűntettes üldözésénél a bejelentési lapok nem egyszer irányt adnak a nyomozásnak, könnyűszerrel kimutatva, hogy a keresett bűntettes hol mindenütt lakott, tehát kik azok, akik őt ismerik, akik róla jó személyleírást adhatnak, akik elárulhatják összeköttetéseit, rokonait, barátait, szeretőjét és azokat a helyeket, ahová járni szokott, ahol esetleg elrejtőzött. Ezen az úton a bejelentési hivatalok már nem egy esetben mutattak rá arra is, hogy ki volt a bűntettes társa, ki volt az orgazdája?

A bejelentési hivatal tehát tulajdonképeni hivatásának teljesítése mellett alkalmas módot nyujt az előéletadatoknak feljegyzésére, a körözöttek, kitiltottak nyilvántartására és arra, hogy sok esetben kiinduló pontot adjon a megszökött bűntettes üldözéséhez kezdő nyomozásnak. Ez a sokoldalú segítség, mellyel a bűnügyi nyomozásnak szolgál és amelynek révén a bűnügyi nyomozásnak egyik fontos segédeszközévé válik, indokolttá teszi, hogy az alábbiakban röviden rámutassunk egy minden irányú hivatásának megfelelni tudó bejelentési hivatal szervezetének részleteire és kellékeire.

Valamely helyen tartózkodó egyéneknek és ezek lakváltozásainak nyilvántartása legegyszerűbben a bejelentési kötelezettség életbeléptetésével érhető el. Törvényhozási, vagy szabályrendeleti úton elrendelendő, hogy mindenki, ki a rendőrség területén megszáll, a lehető legrövidebb idő alatt — Budapesten 24 óra alatt — bejelentendő a rendőrségnél az e célra szolgáló űrlapok felhasználásával. Ugyanezen űr-

lapok felhasználásával jelentendő be az állandóan ott lakó egyéneknek minden lakváltozása, még pedig egyaránt a régi lakás elhagyása és az új lakás elfoglalása.

Ezen űrlapoknak részint a rendőrség céljaira szükséges adatok megismerése, részint a kezelés megkönnyítése végett tartalmazniok kell a bejelentendő egyén teljes nevét (férjezett és özvegy nőknek a férj teljes nevét is), születési helyét idejét, vallását, családi állapotát és foglalkozását, pontos lakcímét, továbbá apjának és anyjának családi nevét.

A törvénynek, illetve szabályrendeletnek meg kell jelölnie a bejelentés teljesítéséért felelős személyeket és gondoskodnia kell megfelelő megtorlásokról azokkal szemben, kik a bejelentési kötelezettségnek helytelenül, vagy egyáltalában nem tesznek eleget.

A bejelentési anyag nyilvántartását a rendőrség bejelentési hivatala teljesíti. Alapanyagát a bejelentési hivatal a lakosság összeírása útján szerzi meg. A bejelentési kötelezettség életbeléptetésével egyidejűleg hirdetményileg felhivandó a lakosság, hogy a rendőrség által házanként kiosztott űrlapokat záros határidőn belül töltse ki és szolgáltassa be a rendőrségnek. Az ilyképen összegyüjtött, valamint a későbbi lakváltozásokat jelző és a bejelentési hivatalhoz napnap után meghatározott időben beszállítandó lapok célszerű elhelyezése és az elhelyezett lapok alapján való értesítésadás fogja képezni a bejelentési hivatal feladatát.

A bejelentési hivatalnak a lakosság létszáma, a város területén ideiglenesen megszállottak száma és a költözködések gyakorisága szerint több-kevesebb lap nyilvántartásáról kell gondoskodnia. Ezért mindjárt felállítása alkalmával gondoskodnia kell arról, hogy a lapok elhelyezésére szükséges férőhely a hivatal rendelkezésére álljon.

A lapok elhelyezésére célszerűnek mutatkoznak a budapesti bejelentési hivatal által használt, a bejelentési lapok méreteinek megfelelő 60—60 fiókkal felszerelt szekrények.

Egy-egy ilyen fiókban kb. 1600 lap, egy szekrényben tehát kb. 10.000 lap fér el.

A bejelentési hivatalnak, a fentebb ismertetett szekrényekkel való felszerelése után, meg kell állapodni azon rendszerben, melynek alapján a bejelentési lapok kezeltetni fognak. A bejelentési lapok nyilvántartása két rendszer szerint történhetik, úgymint 1. a törzslap, 2. az egyéni laprendszer szerint.

A törzslaprendszernél az eredeti lapok nem őriztetnek meg, hanem a hivatalba érkeztük alkalmával a megfelelő alakú törzslapokra másoltatnak le. A törzslapoknak első oldalán levő rovatok pontosan megegyeznek a bejelentési lapok rovataival, hátsó oldaluk pedig olykép van rovatolva, hogy arra az illető egyén későbbi lakváltozásai feljegyezhetőek. Ezen rendszernél tehát minden egyes egyénnek első bejelentési lapja beérkezte alkalmával a hivatalban egy-egy törzslap nyittatik s ezen egyénnek további lakváltozásai az érkezés, távozás keltének és az új lakás helyének megnevezése mellett a törzslap hátsó oldalának megfelelő rovataiba jegyeztetnek fel. Az ilyképen lemásolt törzslapok képezik azután a további nyilvántartásnak tárgyát, míg az eredeti lapok feljegyzés után megsemmisíttetnek.

E rendszernek legszembetűnőbb előnye a helymegtakarítás. Ugyanis a törzslaprendszer mellett egy-egy egyénnek bármennyiszer változtatja is a lakását csak egy törzslapja lesz az anyagban. Előnye továbbá, hogy egy-egy egyénnek összes lakváltozásai együtt egy lapon tarthatók nyilván.

Ezen előnyökkel szemben azonban nagy hátrányai vannak e rendszernek. E rendszernél az adatok másolás alapján tartatnak nyilván. Már most igen sokszor megesik az, hogy egy-egy egyénnek lakváltozásai akár felületesség révén, akár azért, mert pontosan a személyazonosságot megállapítani nem lehet, egy más hasonló nevű egyénnek törzslapjára

másoltatnak le. Az így elkövetett hibák, ha gyakoriak, könnyen megbízhatatlanná teszik a bejelentési hivatal anyagát.

Az egyéni laprendszernél nem lévén másolás, a helytelen feljegyzések folytán előálló hibák elesnek. Az egyéni laprendszer abban áll, hogy a nyilvántartás a lakók eredeti be- és kijelentési lapjaik alapján történik. A lapok nem lesznek lemásolva és nem semmisíttetnek meg, hanem eredetben lesznek megőrizve. Miután a bejelentési hivatalnak nemcsak az képezi feladatát, hogy a hatásköri területén tartózkodó egyének legutóbbi lakását tartsa nyilván, hanem az is, hogy bármikor értesítést adhasson ezen egyéneknek régebbi lakásairól is, természetes, hogy egy-egy új be- vagy kijelentési lap beérkezte alkalmával a régi lapot nem szabad megsemmisíteni, hanem a legutolsó lapoktól elkülönítve, rendszeresen meg kell őrizni. Így keletkezik azután a bejelentési hivatalnak kettős anyaga, az ú. n. élőanyag, mely tartalmazza az összes be- vagy kijelentett egyének legutolsó lapjait és a holt- vagy antikváranyag, ahol az élőanyagban szereplő egyéneknek összes előbbi lapjai megfelelő rendben együtt kezeltetnek.

Ezen rendszernek még az az előnye is meg van, hogy bármikor fel tudja mutatni egy-egy egyénnek összes eredeti lapjait, legtöbbször saját kézírásával megírva, ami rendőri szempontból sok esetben tett már jó szolgálatot.

Tekintettel arra, hogy a törzslaprendszer ma már elavult és helyébe majdnem mindenütt a jól bevált egyéni laprendszer lépett, egy bejelentési hivatal szervezetéről szólva, célszerű ezen rendszert alapul venni.

Minden bejelentési hivatalnak a lakosság száma szerint több-kevesebb, de mindenesetre tízezrekre rúgó lapokat kell elhelyeznie és nyilvántartania. Ily nagy tömeg lap csak akkor lesz rendszeresen kezelhető, ha azoknak elhelyezése bizonyos előre meghatározott és szigorúan betartott módszer szerint történik. A felállítandó módszernek könnyen érthetőnek, át-

tekinthetőnek és szorosan meghatározottnak kell lennie, nem engedve semmi kételyt arra nézve, hogy melyik lapot hová kell helyezni. Meg kell tehát állapodni bizonyos jelzésekben, mely jelzések a lapok elhelyezésére szolgáló szekrények fiókjain látható módon feltüntetendők és a lapok ezen jelzéseknek megfelelő fiókokban helyezendők el. Ugyancsak ezen jelzéseknek kell a keresés támpontját is képezniök.

A jelzéseknek a vezeték (családi) névből kell kindulniok, még pedig annak kezdőbetűiből. Kézenfekvő dolognak tetszik, hogy a kezdőbetűkből álló csoportozatok megállapításánál a rendes *abc* sorrendjét kövessük. Gyakorlatban azonban ez kivihetetlen. Tapasztalat szerint ugyanis az egyes vezetéknevek írása és azoknak kiejtése között igen nagy különbség van. Különösen áll ez olyan vidékeken, hol több nyelvű nép van együtt. Ezen írásmód és kiejtésbeli különbség egy-két példa után könnyen megérthető, pl. „Zimmermann" név írás után a „Z" jelzésben, kiejtés szerint „Zimmermann" a „C" jelzés alatt nyer elhelyezést, hasonlóképen „Gerbeaud" név és a kiejtés szerinti „Zserbó" a rendes *abc* sorrendjében egymástól igen távol állanak. Mivel pedig a legtöbb ember a csak egyszer is hallott s nem írás szerint kiejtendő nevet teljesen hibátlanul fogja kiejteni, de helyesen leírni csak legritkább esetben, a nevek keresésénél majdnem kizárólag a kiejtés fog alapul szolgálni. Szükséges tehát, hogy a lapok elhelyezése is a kiejtés szerint létesített *abc* alapján történjék. Az ilykép felállított *abc* a következő lesz. A betűk első csoportjába fognak tartozni a magánhangzók, mert az ezekkel kezdődő nevek majdnem kivétel nélkül úgy ejtetnek ki, ahogy iratnak. Egységes kezelés céljából a kiejtés szerinti *abc* felállításánál a magánhangzók kerülnek az első helyre a következő sorrendben:

1. *a*, 2. *e*, 3. *i* és *j*, 4. *o*, 5. *u*.

A *j* betű szintén magánhangzónak veendő azért, mert igen sok esetben az *i* és *j* kölcsönösen potolják és helyette-

sítik egymást. Németajkú vidékeken ebbe a csoportba még pedig a fentebb jelzett sorrendben 3-ik betűnek kell venni az *ai, au, ei* és *eu* betűket, melyek körülbelül egyformán és mindig, mint egy betű ejtetnek ki.

A mássalhangzók a következő sorrendben csoportosíttatnak kiejtés szerint:

1. *B* és *P* = *B*.
2. *C, Cs, G, K, Qu, X* és a *c*-nek ejtendő *Z* = *C*.
3. *D* és *T* = *D*.
4. *F, Pf, V* és *W* = *F*.
5. *H* = *H*.
6. *L* = *L*.
7. *M* = *M*.
8. *N, Ny* = *N*.
9. *R* = *R*.
10. *S, Sch, Sz, Z* (kivéve a *c*-nek ejtendőt) és *Zs* = *S*.

Ezen kiejtés szerint csoportosított 15 betű képezi a bejelentési hivatal *abc*-jét s a bejelentési hivatal anyaga a vezetéknevek kezdőbetűinek eme 15 csoportja alapján oszlik meg elsősorban.

Bármily kicsi legyen azonban valamely terület lakossága, a bejelentési hivatal anyagának 15 részre való széttagolása nem ad még alkalmas módot a kezelésre, mert egy-egy ilyen betűcsoportban annyi lap foglalna helyet, hogy azoknak elhelyezése s az azokban való keresés csak igen nagy erőfeszítés és huzamos munka után volna lehetséges. Szükséges tehát, hogy a 15 főcsoporton belül a vezetékneveket még jobban széttagoljuk. Ezen újabb széttagolás a vezetéknevek második mássalhangzója szerint történik s így egy-egy főbetűcsoport 10 újabb alcsoportba fog oszlani. Pl. a *H* főbetűcsoportján belül a következő alcsoportok fognak kialakulni:

H—bp.
H—C, g, k, qu, z.
H—d, t.
H—f, v, w.
H—h.
H—l.
H—m.
H—n.
H—r.
H—s, sz, z, zs.

Egy ilyen csoportba bele fog tartozni minden olyan vezetéknév, melynek első és második mássalhangzója a fenti jelzéssel megegyezik, tekintet nélkül arra, hogy van-e a két mássalhangzó között és ha igen, milyen magánhangzó. Például a *H—r* jelzésben helyet fog találni a Harmat, Hertelendy, Hirtelen, Horvát és Hurkos név.

Mint a fenti példából látható ezen alcsoportok alakításánál a támpontot képező két mássalhangzó között, vagy után levő magánhangzó tekintetbe nem jő. Ebben különbözik a budapesti m. kir. államrendőrség bejelentő hivatalának kezelési módszere a wieni bejelentő hivatal kezelési módszerétől, mely utóbbinál a fentebbi módon alkotott alcsoportok még az első magánhangzó szerinti újabb másodalcsoportokra osztatnak szét. Pl. a *Hbp.* jelzésből a következő újabb alcsoportok keletkeznek:

Hab—p.
Heb—p.
Hai—Hau—Hei—Heu—bp.
Hib—p.
Hob—p.
Hub—p kezdésű nevek csoportja.

Bár ezen széttagolás alkalmasnak látszik arra, hogy valamely bejelentési hivatal anyaga pusztán a három első betű alapján jobban széttagolható legyen, a gyakorlatban a magánhangzók nélkül való csoportosítással szemben igen nagy hátrányai vannak. Tapasztalati tény ugyanis, hogy egyes vidékeken a magánhangzókat nem egyformán ejtik ki. Így pl. a Csendes név egyes vidékeken Csöndesnek, a Csörgő helyenként Csergőnek stb. ejtetik ki. Ezenkívül szintén a tapasztalat igazolja azt, hogy írás közben nagyobb a hajlandóság a magánhangzók elírására, mint a mássalhangzókéra. Míg a mássalhangzókat általában olvashatóan irják ki az emberek, addig az *ei* és *o*, *a* és *ó*, továbbá az *i* és *u* betűket,

részint megszokás, részint sietség, részint pedig írásban való gyakorlatlanság miatt egymással igen gyakran felcserélik. Ennek következménye azután az, hogy a mássalhangzók alapján való csoportosításnál egy-egy egyén lapjai egyszer egyik, másszor a másik, igen sok esetben 3—4 csoportban nyernek elhelyezést, ami teljesen tönkreteszi a bejelentési hivatal megbízhatóságát és rendkívül nehézzé teszi a lapok lelkiismeretes elhelyezését és az értesítésadást, mert a kiejtés közötti különbségre és elírásra való tekintettel kötelességévé teszi a feldolgozónak, hogy egy-egy lap elhelyezésénél vagy keresésénél mindazon jelzéseket átnézze, melyekbe a lap esetleg elírás szerint kerülhetett. Ha ezt nem teszi meg, amire pedig rendszerint ideje sincsen, úgy a lapokat jóhiszeműleg rossz helyen fogja elhelyezni és nem a valóságnak megfelelő értesítéseket fog adni.

A budapesti bejelentési hivatalnak éveken keresztül szerzett tapasztalata azt bizonyítja, hogy a magánhangzóknak jelentéktelennek látszó elírása a bejelentési hivatal kezelésében igen nagy fontossággal bír, és az értesítések pontosságát esetleg 50%-kal is csökkentheti. Ép ezért tért át a budapesti bejelentési hivatal kb. 2 évvel ezelőtt fokozatosan a magánhangzók figyelmen kívül hagyásával megalkotott kezelési módszerre. Ezt annál könnyebben lehetett megtenni, mert egy nagyobb, esetleg milliókra menő, bejelentési anyagnak feltétlenül szükséges nagyobb arányú széttagolása a vezetéknév harmadik esetleg negyedik mássalhangzójának figyelembe vétele mellett egész kényelmesen megtörténhetik anélkül, hogy a módszer felállításánál a sok zavart okozó magánhangzókra kellene támaszkodni. Egy kisebb népességű területen azonban a fentebb ismertetett és két mássalhangzóra alapított módszer elégséges lesz a lapok széttagolására, mert a módszer alapján $15 \times 10 = 150$ jelzést fogunk nyerni a lapok elhelyezésére. Ehhez járul még az, hogy a könnyebb kezelhetés céljából az egyes igen gyakran előforduló neveket

a gyüjtő jelzésből kiemeljük és azok előtt külön kezeljük. Igy pl. a Nagy, Kiss, Horvát, Kovács, Varga stb. nevek részére külön fiókokat nyitunk, még pedig a könnyebb áttekinthetés végett a főjelzés előtt, pld. előbb jön a „Nagy" jelzés és azután az a jelzés, melybe a „nagy" név tartozik, ha nem kezelnők külön, vagyis *N-e, g, qu, x* jelzés.

A fentebb ismertetett módon megállapítván a lapok széttagolását a bejelentési lapok elhelyezésére szolgáló fiókokat a széttagolásnak megfelelő jelzésekkel látjuk el.

A fiókokon belül az oda tartozó lapokat bizonyos állandó rendszer szerint helyezzük el. E rendszer a keresztneveken (utónevek) és a születési helyeken alapszik. Az eljárás a következő: Miután a lapokat a vezetéknevek szerinti jelzések alapján szétosztottuk, az egy jelzés alá tartozó lapokat keresztnév szerint szedjük össze, úgy hogy egy jelzésen belül az egyenlő keresztnevek egymás utáni sorrendben következzenek. Pl. együtt az András keresztnevűek, azután a Bélák, Károlyok, Mihályok stb. Az egyenlő keresztnevűek pedig születési hely szerint következnek egymás után, pl. az Andrások közül először az alistáli, utána a békési, majd csongori stb. s végül a zsitvai születésű András következik. Ha egy-egy születési helyről több egyenlő keresztnevű egyén van bejelentve, úgy a legfiatalabb korú egyénnek lapja kerül legfelül és a többi pedig kor szerint egymás után, úgy hogy a legidősebb egyénnek lapja az ugyanazon keresztnevű és egy helyen született egyének lapjai között az utolsó lesz.

Mind a keresztnevek, mind a születési helyek sorrendjének megállapításánál a rendes *abc* szolgál alapul, mert ezeknél nem kell a kiejtés és írás közötti különbségtől, valamint elírástól tartani.

Ezen most ismertetett kezelési rendszer mellett a bejelentési hivatalban maguknak a be- vagy kijelentési lapoknak elhelyezése következőképen történik.

A lapok bizonyos meghatározott időben behozatnak

naponként a bejelentő hivatalba. Itt a lapok szétosztatnak a vezetéknév szerint alakított csoportok szerint. Az egy csoportba tartozók beosztatnak keresztnév szerint, ezek pedig születési hely szerint. Ezen szétosztás után a lapok az élő anyagban megfelelő fiókokban nyernek elhelyezést. Az új lapoknak a fiókokban való elhelyezésekor az illető egyénnek a fiókban már elfekvő régebbi lapja kivétetik és az élő anyag elhelyezése után a hasonló jelzéssel ellátott antikvár anyagban nyer azonos szabályok szerint elhelyezést.

Általános szabály, hogy az élőanyagban egy-egy egyénnek csak egy lapja, még pedig legutolsó be- vagy kijelentési lapja lehet, kivéve, ha az illető figyelőlappal kísértetik, mikor is ez is a legutóbbi lakást jelző lappal együtt van elhelyezve az élőanyagban, míg az antikvár anyagban az illető egyénnek összes eddigi lakásváltozási jelző lapjai időrendben egymás után kezeltetnek.

Miután így az antikvár anyagban rövid idő alatt tízszer, húszszor nagyobb anyag lesz elhelyezendő, mint az élőanyagban, a bejelentési hivatal mindjárt felállítás alkalmával úgy rendezendő be, hogy az antikvár anyag elhelyezésére nagyobb hely és több szekrény álljon rendelkezésre, mint az élőanyag elhelyezésére.

A bejelentési lapok a-b-c sorrendje.

A—	*Kohn*	*F—l—*	*L—c—*	*N—*	*R—n—*
B—	*C—n—*	*F—m—*	*L—d—*	*N—b—*	*R—r—*
Pap	*C—r—*	*F—n—*	*L—f—*	*Nagy*	*R—sz—*
B—b—	*C—sz—*	*F—r—*	*L—l—*	*N—c—*	*S—*
B—c—	*D—*	*Weisz*	*L—m—*	*N—d—*	*Szabó*
B—d—	*D—b—*	*F—sz—*	*L—n—*	*N—f—*	*S—b—*
B—f—	*D—c—*	*H—*	*L—r—*	*N—l—*	*S—c—*
B—l—	*Toth*	*H—b—*	*L—sz—*	*Németh*	*S—d—*
B—m—	*D—d—*	*H—c—*	*M—*	*N—m—*	*Schwarc*
B—n—	*D—f—*	*H—d—*	*M—b—*	*N—n—*	*S—f—*
B—r—	*D—l—*	*H—f—*	*M—c—*	*N—r—*	*S—l—*
B—sz—	*D—m—*	*H—l—*	*M—d—*	*N—sz—*	*S—m—*
C—	*D—n—*	*H—m—*	*M—f—*	*O—*	*S—n—*
C—b—	*D—r—*	*H—n—*	*Molnár*	*R—*	*S—r—*
C—c—	*D—sz—*	*Horváth*	*Müller*	*R—b—*	*S—sz—*
C—d—	*F—*	*H—r—*	*M—l—*	*R—c—*	*U—*
Kovács	*F—b—*	*H—sz—*	*M—m—*	*R—d—*	
C—f—	*F—c—*	*I—*	*M—n—*	*R—f—*	
C—l—	*F—d—*	*L—*	*M—r—*	*R—l—*	
C—m—	*F—f—*	*L—b*	*M—sz—*	*R—m—*	

TÁRGYMUTATÓ.

A

Ajak 28, 46
Áll 29, 49
Álnév 4, 9, 68, 116
Álnevűek száma 6
Antropometria 6
Antropometrikus nyilvántartás 7
Arc 49
Arcbőr 35
Arcél 15, 16, 30
Arckontúr 30
Arc-körvonal 15, 17, 30, 31
Arc oldalról 15, 16, 30
Arcránc 36
Arcszín 35
Azonosítás fényképpel 67
Azonosítás személyleírással 53
Azonos ujjlenyomatok 101

B

Bajusz 35, 49
Bejelentési antikvár 138, 144
Bejelentési élőanyag 138, 144
Bejelentési hivatal 119, 134
Bejelentési kötelezettség 135
Bejelentési lap 135
Bejelentési lapok a-b-c-je 139
Bejelentési lapok nyilvántartása 138
Bejelentési lapok sorrendje 138
Bertillonage 7
Bertillon-fényképezés 57
Bertillon-személyleírás 15
Beszéd 38, 45
Beszélő képmás 8, 13
Bőrbarázda 71
Bőrfestés 39, 51
Bőrfodrok 70
Bőrképződés 70
Bőrrecézettség 70
Bőrszín 35
Büntetőlap 114
Bűntettesek előélete 112
Bűntettesek fényképezése 57, 117
Bűntettesek személyazonossága 4, 9
Bűnügyi Értesítő 128, 130
Bűnügyi nyilvántartás 112

C

Csonka ujj lenyomata 83

D

Dadogás 38, 45
Daktiloskopia 8, 68, 116
Delta 97
Derék 36
Dossier 119

E

Egyenes profil 31
Egyenetlenségek arcon 33
Egyéni laprendszer 137
Egyenlő ujjlenyomatok 101
Élethű személyleírás 14, 40
Elfogatóparancs 114, 128
Előélet 112
Előéletadatok 114, 135
En face 15, 17, 31
En profil 15, 16, 30
Erkölcsi bizonyítvány 115

Értesítés nyilvántartásból 115
Értesítőlap 115
Eszközök ujjnyomatrendszerhez 76

F

Fej részei 16, 17
Fejtartás 37
Felismerés 54
Felismerés fényképről 67
Felismerés ujjlenyomatokkal 72
Fénykép 8, 59
Fényképalbum 121
Fényképazonosítás 67
Fényképész 60
Fényképezés 57
Fényképezés és személyazonosság 5
Fényképezés kellékei 58
Fényképezés tükörrel 57
Fényképezőberendezés 60
Fényképezőgép 60
Fényképnyilvántartás 117, 120
Fényképösszehasonlítás 67
Fényképről felismerés 67
Figyelőlap 114, 128, 134
Figyelőlapok felhasználása 114, 129
Fodortávolság 100
Fog 46
Forradás 39, 51
Fül 23, 47

G

Gesztus 37
Görbe ujj lenyomata 83

H

Hadarás 38, 45
Haj 35, 49
Hallás 48
Hamis név 4, 9, 68, 116
Hamis nevűek száma 6
Hámlott ujj lenyomata 81
Hang 38
Hangsúlyozás 38
Hát 37
Helyi nyilvántartás 117, 129
Hengerített ujjlenyomat 85
Hiányzó ujj 82
Hibás személyleírás 11
Hibás ujjlenyomatok 81
Hivatalos titok 116
Homályos ujjlenyomatok 81
Homlok 18, 49
Homlokránc 36
Hullámos profil 31
Hurok 88

I

Ikerhurok 92
Iris 19, 46
Ismertetőjel 37, 51
Ismertetőjelek nyilvántartása 125
Ív 86
Ívelt profil 31
Izzadt ujj lenyomata 81

J

Járás 37
Jelzők személyleíráshoz 43

K

Kar 37
Képmás 8
Kérdések személyleíráshoz 43
Keresés személyleírással 54
Kéz 37, 49
Kiejtés 45
„Kissé" leíró jelző 18
Kitiltottak nyilvántartása 135
Kivételes lenyomat 95
Kontúr 30
Koponyaalakulás 33
Kopaszodás 35, 50

Körözés 114, 128
Körözö hirlapok 128
Körözöttek 135
Körözvények 128, 130, 134
„Közép" leíró jelző 15
Középtömlős 93
Különös ismertetőjel 37, 38, 51
Különös ismertetőjelek nyilvántartása 125

L

Lábszár 37
Leíró jelző 15, 43
Leíró jelző (kissé
Leíró jelző (közép) 15
Leíró jelző (nagyon) 18
Leíró jelző (rendes) 15
Lencse 39, 51
Lenyomat 71

M

Mag 98
Magyar személyleírás 41
Megbélyegzés és személyazonosság 4
Megegyező ujjlenyomatok 101
Méretlapok 7
Mozgás 37, 44

N

„Nagyon" leíró jelző 18
Némaság 45
Nemzetközi bűntettes személyazonossága 4
Nézés 46
Nyak 36
Nyilvántartás 112
Nyilvántartás (antropometrikus) 7
Nyilvántartása ismertetőjeleknek 125
Nyilvántartása ujjlenyomatoknak 170
Nyilvántartási könyv 119
Nyilvántartási rendszerek 119
Nyomorékság 49, 51
Nyomozás személyleírással 54
Nyomozólevelek 114, 128

O

Oldalról nézett arc 15, 16, 30
Oldaltömlős 91
Orr 21, 47
Orralapi ránc 36
Orrprognatismus 31
Orsós hurok 89
Országos nyilvántartás 112
Orthognát profil 31

Ö

Örvény 90
Összehasonlítás fényképpel 67
Összesített nyomat 79
Összetett ujjlenyomatok 103
Osztályozása ujjlenyomatoknak 100, 103

P

Párhuzamos profil 31
Portrait parlé 8, 13
Profil 15, 16, 30
Prognatismus 31
Prognát profil 31

R

Raccsolás 38, 45
Ráncok 36
Recézettség 70
„Rendes" leírójelző 15
Rendőri Közlöny 128, 132, 134
Retouche 59
Retus 59
Rovatlap személyleíráshoz 41, 56
Ruházkodás 38

S
Sajátosságok 98
Sebhely 39, 51
Selypítés 38, 45
Sérült ujj lenyomata 81, 82
Singes hurok 89
Szabálytalanságok arcon 33
Száj 27, 46
Szájránc 36
Szájszél 46
Szakál 35, 49
Számértékes ujjlenyomatok 103,
Számérték nélküli ujjlenyomatok 103
Szaruhártya 19
Szem 19, 46
Szembenézett arc 15, 17, 31
Személyazonosítás fényképpel 67
Személyazonosítás személyleírással 53
Személyazonosság 3, 9, 68
Személyazonosság a közigazgatási eljárásban 3
Személyazonosság az igazságszolgáltatásban 3
Személyazonosság az ó- és középkorban 4
Személyazonosság és fényképezés 5, 58
Személyazonosság és megbélyegzés 4
Személyazonosság és ujjnyomatrendszer 109
Személyazonosság megállapítása 109, 116
Személyazonosság segédeszközei 9
Személyfényképezés 57
Személyleírás 10, 11
Személyleírás Bertillon szerint 15
Személyleírás élethűsége 14
Személyleírás felhasználás 53
Személyleírás hibái 11
Személyleírás körözés 114, 128
Személyleírási rovatlap 56
Személyleírás magyar rovatlapja 41
Személyleírás régebben 10
Személyleírással felismerés 54
Személyleírás személyazonosításnál 53
Személyleírásban tévedés 12
Személyleíró jelző 15, 43
Személyleíró rovatlap 14
Szemgolyó 19, 20
Szemhéj 19, 20
Szemölcs 39
Szemöldök 34, 50
Szemránc 36
Szépítés 59
Szokásos bűntettesek 121
Szokásos bűntettes személyazonossága 5

T
Tájszólás 38, 45
Tekintet 46
Termet 44
Testméréstan 6
Testmozgás 44
Testtartás 37, 44
Tetoválás 39, 51
Téves személyleírás 12
Tornyos ív 87
Tört profil 31
Törzslaprendszer 120, 137
Tükörfelvétel 59

U
Ujjak hengerítése 85
Ujjlenyomat 71
Ujjlenyomatok alkotórészei 95
Ujjlenyomatok azonossága 101
Ujjlenyomatok csonka ujjról 83
Ujjlenyomatok egyenlősége 101

Ujjlenyomatok fajtái 86
Ujjlenyomatok felhasználása 72
Ujjlenyomatok felvétele 77, 84
Ujjlenyomat görbe ujjról 83
Ujjlenyomatok gyüjtése 108, 116
Ujjlenyomatok hibái 81
Ujjlenyomat izzadt ujjról 81
Ujjlenyomat kellékei 81, 96
Ujjlenyomatok megegyezése 101
Ujjlenyomatok nyilvántartása 107, 116
Ujjlenyomatok osztályozása 100, 103
Ujjlenyomatok sérült ujjról 81
Ujjnyomatgyüjtemény 108
Ujjnyomatrendszer 68, 116
Ujjnyomatrendszer bevezetése 108
Ujjnyomatrendszer eredete 73
Ujjnyomatrendszer felhasználása 107
Ujjnyomatrendszer és személyazonosság 109
Ujjnyomatrendszer eszközei 76

Ü

Üldözés személyleírással 53, 54
Üzletszerű bűntettesek 121
Üzletszerű bűntettes személyazonossága 5

V

Váll 36

"PÁTRIA"
NYOMDAI R.-T.
BUDAPEST
163725

PÁTRIA
NYOMDAI R.-T.
BUDAPEST
163725